Corespondenţă din Teheran
de la Victor Stamate

Vizita în Iran a Preşedintelui Consiliului de Stat

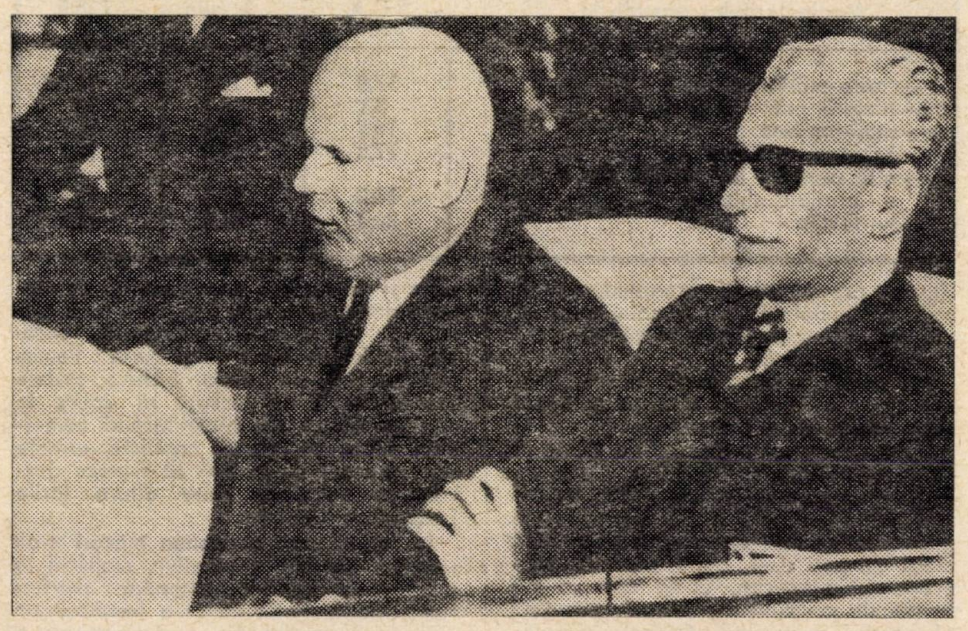

Teheran. Preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România şi Şahinşahul Iranului, îndreptîndu-se spre Palatul Imperial Golestan

Vizita oficială începută sîmbătă în Iran de către preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, şi soţia, la invitaţia Maiestăţii Sale Imperiale Şahinşahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, se înscrie printre manifestările remarcabile ale legăturilor de colaborare care se dezvoltă între cele două ţări.

În vizita sa, preşedintele Consiliului de Stat este însoţit de Pompiliu Macovei, preşedintele Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă, Petru Burlacu, adjunct al ministrului afacerilor externe, de consilieri şi experţi.

Încă din primele momente ale prezenţei înalţilor oaspeţi pe pămîntul străvechii Persii s-au făcut simţite sentimentele de prietenie şi cordialitate ale poporului iranian faţă de România, atenţia şi importanţa acordată soliei poporului român.

De la aeroportul Mehrabad pînă la Palatul Imperial Golestan — reşedinţa rezervată oaspeţilor români, de-a lungul întregului traseu parcurs, un mare număr de locuitori ai capitalei au făcut o călduroasă manifestare de simpatie, ovaţionînd pentru prietenia româno-iraniană. Ca semn concret al acestor sentimente, primarul oraşului Teheran a înmînat preşedintelui Chivu Stoica „Cheia simbolică" a oraşului.

Întreaga presă iraniană — de limbă persană, engleză şi franceză — se face în aceste zile exponentul simpatiei şi preţuirii cu care poporul iranian întîmpină pe preşedintele Consiliului de Stat al ţării noastre. Ziarele din Teheran amintesc, cu acest prilej, legăturile tradiţionale existente între cele două popoare, imbold şi bază trainică pentru continua apropiere şi dezvoltare a colaborării dintre cele două ţări, şi subliniază faptul că în ultimii ani relaţiile româno-iraniene au cunoscut o rodnică dezvoltare, în interesul reciproc.

„Această prietenie — scria ziarul *Etalaat* — constituie o contribuţie importantă la întărirea păcii între popoare". În continuare ziarul sublinia că relaţiile româno-iraniene „sînt un exemplu de relaţii între state cu sisteme sociale diferite, de coexistenţă şi înţelegere reciprocă".

O altă publicaţie, săptămînalul politic *Bamshad*, care a apărut cu o copertă pe fond tricolor — roşu, galben, albastru — cu portretul tovarăşului Chivu Stoica pictat de un renumit pictor iranian, a publicat un articol în care sublinia că vizita preşedintelui Consiliului de Stat se înscrie pe linia dezvoltării relaţiilor economice şi în general a colaborării dintre România şi Iran. „România — scrie revista — livrează Iranului 15 000 de tractoare, va construi o uzină de tractoare care, aşa cum este prevăzut, va intra în funcţiune în 1970, livrează vagoane, locomotive Diesel electrice. Specialişti români lucrează în Iran la aclimatizarea unor noi soiuri de plante şi îşi aduc contribuţia la dezvoltarea agriculturii iraniene".

Abordînd în cursul vizitei probleme de interes comun, cei doi conducători de stat au formulat aprecieri favorabile referitoare la realizările obţinute de România şi Iran pe calea dezvoltării lor economice şi culturale, la evoluţia legăturilor de colaborare româno-iraniene.

În toastul rostit în cursul dineului oferit în onoarea preşedintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, Şahinşahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, a arătat : „Sînt exact patru secole de cînd cele două ţări ale noastre au stabilit relaţii politice între ele. Colaborarea economică şi culturală care se dezvoltă în ultima vreme între ţările noastre consolidează această veche prietenie. În ultimii doi ani, România şi Iranul au făcut mult pe calea unei colaborări care asigură nu numai interesele reciproce ale celor două ţări, dar care totodată dovedeşte că ţări cu sisteme politice şi sociale diferite pot colabora fructuos pe baza înţelegerii şi a bunului simţ, în vederea asigurării propriilor lor interese şi a celor ale întregii societăţi umane".

Cu acelaşi prilej, referindu-se la evoluţia relaţiilor dintre cele două ţări, preşedintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, a declarat : „Cresc şi se diversifică schimburile economice şi tehnico-ştiinţifice. Sîntem hotărîţi să acţionăm şi în viitor în această direcţie, să sprijinim orice iniţiativă în acest sens, avînd convingerea că servim astfel interesul reciproc al popoarelor noastre, cauza păcii în lume. Ne este deosebit de plăcut să constatăm, de asemenea, că România şi Iranul se întîlnesc la Organizaţia Naţiunilor Unite şi în ansamblul vieţii internaţionale, în eforturi şi acţiuni comune pentru promovarea relaţiilor de colaborare şi cooperare între state, în sprijinul păcii şi prieteniei între popoare".

În cursul vizitei prin Teheran preşedintele Consiliului de Stat, însoţit de persoanele oficiale române aflate în vizită în Iran, a depus duminică o coroană de flori la mormîntul lui Reza Şah cel Mare, întemeietorul dinastiei imperiale Pahlavi. În aceeaşi zi, preşedintele Consiliului de Stat a făcut o vizită la „Markazi Iran", sediul Băncii Centrale, şi în sălile muzeului amenajat în Palatul Golestan, unde se află expuse numeroase lucrări de artă.

În capitală, oaspeţii români au vizitat de asemenea fabrica de anvelope, întreprindere modernă, construită în anul 1965 şi înzestrată cu utilaj de înaltă tehnicitate. Procesul de producţie este aproape integral automatizat. Întreaga producţie a fabricii este destinată satisfacerii necesităţilor interne ale Iranului.

Itinerarul vizitei prin ţară a inclus vizitarea unor localităţi de faimă mondială ca Şiraz — „Oraşul trandafirilor" — renumit pentru frumuseţea grădinilor sale, pentru iscusinţa locuitorilor săi, neîntrecuţi în ţesutul covoarelor ; Persepolis — localitate istorică, considerată una din cele mai frumoase aşezări din cîte a cunoscut antichitatea ; Ispahan — locul de naştere al faimoaselor covoare apreciate în toată lumea, astăzi un important centru industrial şi cultural al ţării.

Apreciată de ambele părţi ca un nou prilej deosebit de prielnic pentru afirmarea caracterului prietenesc şi de colaborare al relaţiilor dintre România şi Iran şi, deopotrivă, pentru explorarea unor noi posibilităţi în vederea extinderii şi multiplicării acestor relaţii, vizita preşedintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, în Iran, este privită în acelaşi timp, într-un cadru mai larg, ca o contribuţie la cauza păcii şi cooperării internaţionale.

Zilele acestea a avut loc la Geneva etapa finală a tratativelor din cadrul G.A.T.T. (Acordul General pentru Tarife și Comerț), cunoscută sub numele de „runda Kennedy". Desfășurarea „rundei", care a început din 1964, a generat multiple și profunde contradicții interoccidentale, încheindu-se printr-un acord, deși nu de proporțiile așteptate inițial.

„RUNDA KENNEDY" - TRATATIVE ÎN

La 18 februarie 1946, Consiliul Economic și Social al O.N.U. hotăra convocarea unei conferințe internaționale menite să codifice principiile relațiilor comerciale mondiale. După dezbateri prelungite și repetate, desfășurate la Londra, în octombrie 1946, și la Geneva, din aprilie pînă în octombrie 1947, a fost elaborat un proiect de Cartă și un acord care reproducea principalele capitole ale acestei Carte. Documentele au fost semnate la Geneva de către opt state occidentale la 30 octombrie 1947 ; astfel s-a născut G.A.T.T. (General Agreement on Tariffs and Trade), care urma să funcționeze numai temporar, pînă la crearea unei organizații internaționale pentru comerț. Intrat în vigoare la începutul anului 1948, G.A.T.T. există și astăzi, fiind un instrument practic al negocierilor vamale dintre cele circa 80 de state care participă în prezent la Acord (dintre care și unele state socialiste : Cehoslovacia, Cuba, Polonia și Iugoslavia).

Astfel se punea însă în practică numai parțial inițiativa Consiliului Economic și Social. De aceea, la 21 noiembrie 1947 a fost convocată o conferință la Havana, care avea să se încheie abia la 24 martie 1948 prin adoptarea unei Carte a comerțului internațional, așa-numita Cartă de la Havana ; aceasta urma să fie supusă ratificării parlamentelor țărilor semnatare și nu putea intra în vigoare pînă nu era ratificată de către cel puțin jumătate plus una din țările semnatare. Deși elaborată în condițiile în care numeroase state ale lumii nu erau încă membre ale O.N.U., iar cea mai mare parte a țărilor coloniale nu dobîndiseră încă independența de stat, Carta de la Havana a constituit un document apt să contribuie la sporirea schimburilor internaționale.

Într-adevăr, principiile Cartei de la Havana pornesc de la respectarea echității și avantajelor egale, ele putîndu-se aplica ansamblului schimburilor comerciale internaționale. Carta are în vedere în special domenii cum sînt : libertatea comerțului exterior, loialitatea în relații și egalitatea de tratament, tarifele vamale.

Libertatea comerțului internațional presupune luarea unor măsuri menite să înlăture obstacolele din calea schimburilor de mărfuri dintre state, indiferent dacă acestea sînt concretizate în restricții cantitative ale importurilor, în lipsa libertății de tranzit, sau îmbracă forma unor consecințe ale monopolizării pieței mondiale. În ce privește loialitatea comercială, aceasta presupune — potrivit Cartei de la Havana — interzicerea oricărei forme de dumping, egalitatea de tratament, nediscriminarea față de o țară în raport cu altele, aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate, cu alte cuvinte, obținerea (prin negocieri) de către orice altă țară a acelorași avantaje pe care un stat le-a acordat unui stat la un moment dat în problemele comerciale. În sfîrșit, Carta de la Havana prevedea înființarea unei organizații comerciale internaționale, care să asigure aplicarea Cartei și să stimuleze comerțul mondial.

PROCENTUL TAXEI VAMALE APLICATE LA IMPORTURI

Media tarifelor vamale la :	S.U.A.	Anglia	C.E.E.
— toate mărfurile	17,8	18,4	11,7
— materii prime și energie	8,1	6,3	1,5
— semi-produse	16,5	18,0	10,7
— echipament industrial	17,0	19,4	11,7
— alte produse industriale, din care :			
— produse chimice	16,2	21,6	12,9
— textile	26,0	21,1	13,6

Nu multă vreme după aceea, Statele Unite au publicat o declarație prin care președintele Truman anunța că, la recomandarea experților săi, a decis să nu supună Congresului S.U.A. Carta de la Havana spre ratificare. Lipsită de cel mai important dintre participanții săi occidentali, Carta era sortită să rămînă literă moartă deși, după expresia unui economist american, Carta este „o culegere de principii acceptate" (a record of agreed principles). Cauzele adoptării unei asemenea poziții de către Statele Unite sînt multiple, dintre ele detașîndu-se în special următoarele : pe de o parte, S.U.A. oficializaseră politica „războiului rece" în domeniul comerțului cu țările socialiste, iar această politică era incompatibilă cu prevederile Cartei de la Havana ; pe de altă parte, Statele Unite se aflau (și continuă și astăzi să se afle) în situația de a se pronunța în teorie pentru libera circulație a mărfurilor și de a aplica în practică una din cele mai discriminatorii politici vamale din lume.

Urmările refuzului Statelor Unite de a ratifica documentul au fost multiple. În primul rînd, organizația comercială internațională nu a mai fost creată (au trebuit să treacă 15 ani pentru a fi realizată Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare), iar G.A.T.T. (ca acord temporar pînă la intrarea în vigoare a Cartei) s-a permanentizat și — în anumite perioade — a cunoscut o apreciabilă creștere a rolului său. Pe de altă parte, țările occidentale, tot mai angrenate de S.U.A. în politica „războiului rece", au rupt în acea vreme numeroase legături comerciale tradiționale, reducînd considerabil schimburile comerciale cu țările socialiste.

Restrîngerea artificială a comerțului cu țările socialiste nu putea rămîne fără urmări pentru economia statelor occidentale. Terminarea refacerii economiei acestor țări și creșterea producției lor peste nivelul antebelic au pus din ce în ce mai acut problema găsirii unor noi piețe de desfacere, cu atît mai mult cu cît în perioada anterioară fuseseră contractate mari datorii externe, îndeosebi către Statele Unite. Exportul de mărfuri către S.U.A. a sporit considerabil în acest răstimp, urmărindu-se acoperirea datoriilor și dobîndirea unor cantități de monedă americană, care funcționa ca o monedă internațională privilegiată, socotită „la fel de bună ca și aurul". Pentru pătrunderea pe piața S.U.A., statele vest-europene au început să aplice în relațiile dintre ele unele măsuri comerciale care au generat conflicte, urmate de represalii de natură să frîneze dezvoltarea relațiilor chiar dintre țările Europei occidentale.

În cadrul unor asemenea măsuri s-au introdus restricții cantitative, restricții în privința exporturilor anumitor mărfuri sau către anumite țări, s-a instaurat un control al schimburilor, s-au fixat cursuri monetare obligatorii, adoptîndu-se diferite măsuri de protecție comercială — prohibiții, taxe vamale ridicate, subvenționarea exporturilor, restricții la import etc.

Conflictele comerciale au căpătat o acuitate deosebită ca urmare a creării organismului economic închis al Pieței comune (C.E.E.), ale cărei țeluri mărturisite au fost stimularea comerțului intracomunitar pe seama celui efectuat cu alte țări. Desființarea treptată a taxelor vamale dintre parteneri și stabilirea unor taxe comune față de țările nemembre erau menite să ajute cele șase state să-și sporească schimburile reciproce și să le apere de pătrunderea mărfurilor statelor terțe. Drept răspuns, la inițiativa Angliei, a luat naștere Asociația Europeană a Liberului Schimb, al cărei scop proclamat era formarea unei zone vamale eliberate de taxe la produsele industriale.

Confruntarea celor două organisme nu putea să nu se producă mai devreme sau mai tîrziu, deoarece însăși crearea lor rupea legături economice obiectiv necesare. De aceea, nu constituie o surpriză faptul că țările Pieței comune au căutat să exporte și să importe în continuare din și în țările A.E.L.S., după cum acestea s-au străduit să-și mențină piețele și debușeele din țările C.E.E.

Nu mai puțin semnificativă este și împrejurarea că principalele conflicte dintre țările Pieței comune — care au și determinat de altfel criza din 1965-1966 a acestui organism închis — au fost legate și de strădaniile unor țări membre de a cumpăra și vinde mărfuri în afara C.E.E., în timp ce partenerii lor s-ar fi așteptat

PROBLEMELE TARIFELOR COMERCIALE

ca ele să se aprovizioneze exclusiv din cadrul Pieței comune. Pe măsură ce se apropie momentul în care taxele intracomunitare vor fi complet lichidate și va începe să funcționeze tariful comun față de țările terțe, cercurile economice din statele nemembre devin tot mai îngrijorate în ce privește efectele discriminatorii ale unor asemenea taxe vamale. De altfel, acesta pare să fie motivul adevărat pentru care unele țări occidentale manifestă o tendință de apropiere față de Piața comună. Nu atracția avantajelor intrării în C.E.E., cît teama de dezavantajele de pe urma politicii aplicate de Piața comună în relațiile cu terții a generat recentele sondaje ale unor țări din A.E.L.S. — și în primul rînd ale Angliei, Austriei și Danemarcei — cu scopul de a se evalua posibilitățile și implicațiile unei eventuale aderări a lor la „Mica Europă" a celor șase.

Țările vest-europene, dezavantajate de măsurile care deseori deveneau discriminatorii în relațiile dintre ele sau dintre ele și S.U.A., s-au străduit să folosească G.A.T.T. ca un instrument de impulsionare a comerțului. G.A.T.T. nu este o organizație internațională care să ia hotărîri în numele țărilor participante, ci un Acord menit să faciliteze schimburile comerciale internaționale, să contribuie la lichidarea barierelor și discriminărilor, la aplicarea în relațiile dintre membri a clauzei națiunii celei mai favorizate. În 1948, de cînd funcționează, s-au inițiat în cadrul G.A.T.T. șase „runde" de negocieri (ultima fiind „runda Kennedy") pentru a fi discutate diverse aspecte ale comerțului internațional.

În cadrul G.A.T.T., ca și în afara lui, s-au ivit ascuțite contradicții în jurul respectării unor principii de bază cuprinse în Acord dar neaplicate : abolirea restricțiilor cantitative, lichidarea subvențiilor la export, ajutorarea țărilor subdezvoltate prin aplicarea unor tarife vamale preferențiale. S-au făcut eforturi pentru reducerea taxelor vamale, punîndu-se accentul pe acorduri bilaterale și pe clauza națiunii celei mai favorizate. Totuși, concesiile reciproce au fost minime, iar unele din concesiile acceptate au fost ulterior retrase, deoarece clauzele Acordului permit asemenea acțiuni. Restricțiile cantitative s-au menținut, s-au accentuat contradicțiile dintre țările cu taxe vamale ridicate și cele cu taxe reduse. Chiar în cazul unei țări ca Anglia, care se pronunță în principiu pentru liberul schimb, aproximativ 70 la sută din taxele vamale au rămas neschimbate în urma negocierilor tarifare cu partenerii săi occidentali. De aceea, luptele comerciale între țările vest-europene au amenințat în unele perioade să se transforme în adevărate războaie vamale.

Pe acest fond general, defunctul președinte al S.U.A., Kennedy, inițiază în 1962 o lege, *Trade Expansion Act*, prin care Congresul Statelor Unite îl autoriza să înceapă tratative cu celelalte țări pentru a obține o reducere reciprocă la jumătate a taxelor vamale. Aprobată în octombrie 1962, propunerea lui Kennedy devine o ipoteză de lucru pentru G.A.T.T. abia în mai 1964, cînd debutează la Geneva lucrările așa-numitei „runde Kennedy". Este însă de notat că împuternicirile președintelui S.U.A. în această direcție expiră la 30 iunie 1967, ceea ce a determinat o adevărată „cursă contra cronometru" pentru a se ajunge — în timpul util — la un rezultat pozitiv.

Deși întîmpinate cu mult entuziasm în Occident, tratativele din cadrul „rundei Kennedy" au scos la iveală profundele divergențe interoccidentale în problemele comerciale și, în special, în cele vamale, concentrîndu-le îndeosebi în conflictul dintre Statele Unite și Piața comună.

Încă în 1930, Statele Unite aplică o politică vamală deosebit de dură față de importuri, politică accentuată pe parcursul timpului prin diverse legi care, sub pretextul apărării propriei economii — cea mai puternică dintre economiile naționale ale țărilor capitaliste — creează un eșafodaj de discriminări față de mărfurile altor state (în 1933 — Buy American Act, apoi Foog and Drug Administration, după război — Peril Point Provision etc.). Anglia, prezentată în mod curent de către economiștii britanici drept „campionul liber-schimbismului", se situează și ea alături de S.U.A. din punct de vedere al mărimii taxelor vamale, avînd totodată un sistem preferențial în relațiile cu Commonwealthul. Piața comună — principalul partener, care, pe parcurs, a devenit adversarul principal al S.U.A. și Angliei în tratativele vamale — ea însăși o grupare închisă și discriminatorie față de terți, s-a văzut dezavantajată în relațiile comerciale cu aceste două țări.

Problema așa-numitelor „disparități tarifare", adică a discrepanțelor dintre taxele vamale aplicate de diversele țări aceleiași mărfi, a devenit punctul nevralgic al negocierilor. Cîteva exemple cuprinse în tabelul alăturat ilustrează aceste disparități în mod elocvent.

Astfel, se vede că, în comparație cu Piața comună, taxele vamale ale S.U.A. și Angliei sînt apreciabil mai mari la toate produsele. De aceea, țările Pieței comune, ca de altfel și alte state, au arătat că nu pot accepta ideea unei reduceri generale („liniare") a tarifelor la jumătate, deoarece o astfel de scădere ar fi inechitabilă, ea menținînd disparitățile dintre taxele diverselor țări. S-a ajuns astfel la formularea propunerii ca fiecare țară să prezinte „liste de excepții", adică liste de mărfuri la care nu acceptă reduceri de taxe.

Conflictul de interese dintre S.U.A. și Piața comună nu s-a limitat însă la problema disparităților tarifare ci s-a extins asupra a două chestiuni de a căror rezolvare depindea în fond întregul succes sau insucces al „rundei Kennedy". Este vorba, în primul rînd, despre sistemul vamal american aplicat în cazul produselor chimice (așa-numitul American Selling Price) și, în al doilea rînd, de mult disputata problemă a produselor agricole.

Sistemul aplicat de către S.U.A. produselor chimice permite autorităților vamale americane să fixeze taxa nu asupra prețului real al produsului chimic importat ci asupra prețului la care se vinde acesta pe piața internă a Statelor Unite. Evident, produsele importate sînt astfel făcute mult mai puțin competitive, fiind scumpite în mod artificial. Nu este de loc ciudat că țările Pieței comune au cerut în timpul „rundei Kennedy" abolirea acestei forme de discriminare față de produsele lor chimice, ceea ce și pare că s-a obținut.

Ultimele săptămîni au cunoscut o agitație febrilă în jurul „rundei Kennedy" și al șanselor ei de a se termina cu rezultate pozitive. Unii negociatori, interesați să obțină concesii cît mai importante de la partenerii lor, lăsau să se înțeleagă că o dată cu „runda Kennedy" se joacă la Geneva soarta întregului comerț internațional. Desigur, era o exagerare. Nu se poate nega că acordurile realizate în cadrul „rundei Kennedy" ar putea stimula, în mod obiectiv, ansamblul relațiilor comerciale mondiale, deși fiecare parte nouă — neparticipantă la G.A.T.T. — va trebui să renegocieze rezultatele obținute. Deși s-au încheiat aceste acorduri, ele sînt însă parțiale și limitate, continuînd să se manifeste divergențe într-o serie de probleme ale relațiilor comerciale interoccidentale. Dar însuși faptul că „runda Kennedy" nu a inclus în preocupările sale problemele stimulării unor importante circuite ale comerțului internațional (problemele comerciale ale țărilor slab dezvoltate, problemele comerțului dintre țări cu sisteme sociale diferite etc.) arată că rămîn încă numeroase direcții neexplorate ale schimburilor mondiale de mărfuri.

Viața arată că cerințele dezvoltării comerțului internațional presupun nu numai o reducere a tarifelor vamale, dar și lichidarea obstacolelor artificiale și a discriminărilor pe care le pun unele state în calea schimburilor, desființarea oricăror grupări închise. În acest sens, codificarea principiilor comerțului internațional, dezbătută la Conferința de la Havana, cît și la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, codificare pentru care țara noastră s-a pronunțat în repetate rînduri, își păstrează întreaga ei actualitate. Experiența dovedește că respectarea principiilor independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne ale altor state, egalității și avantajului reciproc constituie singura bază rațională, trainică pentru dezvoltarea continuă a relațiilor economice și politice dintre toate statele, pentru statornicirea unui climat de înțelegere și securitate în lume.

Dr. N. S. STĂNESCU

Evoluţia situaţiei

Helsinki. Manifestaţie împotriva loviturii de stat militare din Grecia.

Tancurile n-au dispărut totuşi de pe străzile Atenei. În aceste zile ale începutului de vară, cînd soarele învăluie oraşul în pînza transparentă ţesută din fire de lumină, uriaşii metalici din piaţa Syntagma deformează decorul urban. Calmul de pe bulevardele centrale nu înseamnă decît o aparenţă. Atenienii nu sînt resemnaţi, ci doar temători, neliniştiţi, frămîntaţi de incertitudine. Chiar militarii care deţin puterea mărturisesc că s-au înmulţit manifestările de rezistenţă faţă de regimul născut din lovitura de stat. Generalul Patakos îi declara unui ziarist parizian: „Am găsit lozinci opoziţioniste pe zidurile capitalei noastre, ne-au căzut în mîini manifeste...". În coloanele ziarului *„Le Figaro"*, interlocutorul generalului semnalează că „inscripţii antiguvernamentale apar de cîteva zile pe zidurile capitalei greceşti, în timp ce o anumită agitaţie se observă în rîndurile tineretului...". Dar mai sînt şi alte simptome notabile: ziarele puciştilor rămîn deseori nevîndute la chioşcuri, localurile publice sînt mai puţin frecventate, biletele de loterie nu mai găsesc decît rari cumpărători, micii depunători îşi retrag sumele din bănci *(„Unita")*.

Evoluţia greacă se menţine sub semnul arbitrarului. Noii lideri şi-au înmulţit declaraţiile publice într-un efort vizibil de a atenua impresia produsă, mai ales peste hotare, de un act de forţă care a anulat libertăţile democratice ale unui popor. Declaraţiile acestea seamănă cu nişte comunicate laconice: evită, în general, evocarea detaliată a trecutului (furtunosul sfîrşit de aprilie) şi ocolesc sistematic problemele viitorului. Pentru opinia publică, originea şi desfăşurarea loviturii de stat nu constituie însă un dosar închis.

Acţiunea militară a reprezentat o surpriză? Mă aflam la Atena la începutul lui martie, într-un moment de tensiune politică. Bătălia electorală îşi scria prologul pe culoarele parlamentului şi în sala tribunalului în care se consuma actul final al procesului „Aspida". Dreapta se arăta vizibil neliniştită de apropierea momentului cînd alegătorii urmau să se prezinte la urne. Pe străzi, afişe anunţau o întrunire a partidului E.R.E., la care principalul orator era fostul premier Canellopoulos. Cu o seară înainte am avut prilejul unei convorbiri cu un fruntaş al E.R.E. Discuţia s-a desfăşurat într-un birou peste care trona un uriaş portret al lui Caramanlis. Interlocutorul meu avea obişnuinţa declaraţiilor; frazele sale erau cursive. Firește, mi-a vorbit despre alegeri, a spus cîteva cuvinte de circumstanţă despre „inevitabila victorie" a dreptei, dar ceea ce m-a frapat a fost modificarea de limbaj pe care încerca să o realizeze. Descifram cu relativă uşurinţă teama de alegător. Formulările erau, aş spune, „moderate" dacă le raportăm la cele folosite de politicianul din portretul care domina încăperea, referirile la probleme sociale erau insistente, se subliniau destul de lucid aspecte negative ale realităţii greceşti. În seara următoare l-am ascultat pe Canellopoulos şi am descoperit multe nuanţe asemănătoare. Bineînţeles, „moderaţia" poate fi o tactică electorală. Colegii atenieni cu care am stat de vorbă îmi spuneau că, în prag de alegeri, în lagărul dreptei se realizează destul de greu armonizarea poziţiilor. Concret, se înfruntau două tendinţe: cea dură, doritoare să readucă Grecia la epoca Caramanlis, şi cea moderată, conştientă de primejdia electorală, tentată să evite o înfrîngere printr-o modificare de suprafaţă care să culeagă voturile şovăielnicilor. Între timp, se desfăşura cu asiduitate sondarea opiniei publice — investigaţiile erau întreprinse de partide, de institute specializate, de siguranţă şi chiar de institutul Gallup. La Uniunea de centru, domnul Nicolaidis mi-a înfăţişat rezultatele unui studiu realizat în întreaga ţară, cu scopul de a afla tendinţele celor ce vor fi chemaţi la vot. Pe o foaie de calc, în forma concentrată a unui grafic, se aflau concluziile sondajului: pentru dreapta (partidul E.R.E. şi micile partide care îl urmau) — 32-34 la sută din sufragii, pentru E.D.A. — 14 la sută, pentru centru — în jurul a 50 la sută. „Dreapta ştie că va fi înfrîntă şi va încerca fie să măsluiască urnele, fie să împiedice exprimarea voinţei poporului" — spunea domnul Nicolaidis. (O ştire din Roma semnalează prezenţa în capitala italiană a domnului Nikolas Nicolaidis, care a reuşit să fugă din Grecia. El a declarat ziarului *„Avanti"* că „imensa majoritate a poporului grec se opune guvernului şi loviturii de stat").

În prima zi a lui martie, în somptuosul hotel „Grande Bretagne", Andreas Papandreu, fiul fostului premier, a luat cuvîntul la banchetul oferit în onoarea sa de Asociaţia corespondenţilor străini. El a avertizat că Grecia se află în faţa „unei turnante decisive în istoria sa politică contemporană". Făcînd un examen al situaţiei politice din ţara sa, Andreas Papandreu a relevat primejdia unei intervenţii care, „recurgînd la tehnica teroarei", să zădărnicească opţiunea populară, a unei „lovituri extraparlamentare", a vorbit despre manevre de culise, pomenind şi rolul C.I.A. Banchetul nu s-a desfăşurat într-o atmosferă destinsă: trei reprezentanţi ai ambasadei americane au părăsit sala furioşi. În final, Papandreu a subliniat energic că „fiecărei tentative a poporului de a-şi afirma drepturile sale constituţionale i se opune o ameninţare: cea a intervenţiei militarilor, a dictaturii militare". Afirmaţia a fost făcută la 1 martie şi dreapta, în paginile ziarelor pe care le edita, a ironizat-o.

Dar lovitura de care vorbea Andreas Papandreu — actualmente acuzat de „înaltă trădare" şi deţinut în închisoarea Averof — era, în umbră, pregătită. „Planul Prometeu", elaborat încă în 1950 şi revizuit în 1965, a fost pus în aplicare cu o îndemînare care vădeşte o minuţioasă pregătire. Despre acest plan s-a mai scris. Demn de relatat este faptul menţionat de ziarul *„Paese Sera"*: puciul militar a reprezentat biruinţa grupului financiar Onasis-Niarhos şi Livapos.

Autorităţile încearcă să înfăţişeze echipa conducătoare drept o formaţie unitară, închegată. Din analiza unor articole din *„Eleftheros Kosmos"* (în special editorialul din 8 mai) unii observatori de la Atena au dedus totuşi că „coeziunea guvernului este subminată de divergenţe". Şi agenţia americană *Associated Press* afirmă că „junta militară din Grecia are de făcut faţă unei evoluţii neprevăzute". Afirmaţia capătă un contur mai precis: „Militarii sînt siliţi să răspundă, mai devreme decît crezuseră, întrebării critice — ce intenţionează să facă cu guvernul pe care îl conduc în prezent. Pare evident, din declaraţiile vagi şi uneori contradictorii ale conducătorilor, că aceştia nu ştiu încă pur şi simplu să răspundă la această întrebare".

Evoluţia greacă provoacă, în continuare, reacţii dezaprobatoare chiar în sferele guvernamentale din unele ţări membre ale N.A.T.O. Olanda s-a alăturat Danemarcei şi Norvegiei în refuzul lor de a accepta încălcarea libertăţilor fundamentale ale poporului grec. Deşi, după *U.P.I.* McNamara ar fi declarat generalului Spandidakis că „poporul american este îngrijorat de îndepărtarea guvernului grec de la procesele constituţionale", Washingtonul are o atitudine de bunăvoinţă faţă de noile autorităţi de la Atena.

Manifestele din piaţa Kolonaki, „mitingurile volante" din autobuzele de pe linia Atena-Kalandri, inscripţiile de pe ziduri, care se înmulţesc în pofida arestărilor şi curţilor marţiale, dovedesc că în oraşul dominat de măreţia inegalabilă a Acropolei se extinde o efervescenţă politică pe care liniştea bulevardelor şi siluetele militarilor înarmaţi nu o pot ascunde.

Eugeniu OBREA

12 ANI DE LA SEMNAREA TRATATULUI DE LA VARȘOVIA

La 14 mai s-au împlinit 12 ani de la crearea Tratatului de la Varșovia de prietenie, colaborare și asistență mutuală, ai cărui semnatari sînt Republica Populară Albania, Republica Populară Bulgaria, Republica Socialistă Cehoslovacă, Republica Democrată Germană, Republica Populară Polonă, Republica Socialistă România, Republica Populară Ungară și Uniunea Sovietică.

Tratatul de la Varșovia a fost semnat de țările socialiste din Europa ca răspuns la amenințarea reprezentată de activitatea blocului agresiv al N.A.T.O., pentru a contracara cu forțe unite politica agresivă a cercurilor imperialiste, pentru a apăra cuceririle socialismului. El a luat ființă la șase ani după crearea N.A.T.O., după includerea Germaniei federale în acest pact și crearea în Europa occidentală a unei întinse rețele de baze militare, după constituirea pactelor S.E.A.T.O. și C.E.N.T.O. — toate aceste acțiuni însemnînd tot atîtea încălcări flagrante ale normelor de drept internațional, în gravă contradicție cu litera și spiritul acordurilor încheiate imediat după terminarea războiului.

Tratatul de la Varșovia este o expresie a alianței țărilor socialiste din Europa ; el este un pact defensiv al unor state suverane și egale în drepturi, constituie un instrument de apărare a securității lor și a păcii. De-a lungul anilor, a fost cu consecvență tradusă în viață ideea fundamentală a Tratatului de la Varșovia, definită în primul articol, potrivit căruia țările socialiste se pronunță pentru promovarea unei politici de înțelegere și colaborare între toate statele, pentru rezolvarea pe cale pașnică a tuturor problemelor internaționale litigioase, pentru zădărnicirea planurilor agresive.

In intervalul de timp care a trecut de la înființarea Tratatului de la Varșovia, raportul de forțe pe arena internațională s-a schimbat tot mai mult în favoarea socialismului, democrației și păcii. Evoluția evenimentelor arată că, în ultima vreme, pe continentul nostru, păturl tot mai largi ale opiniei publice — inclusiv cercuri conducătoare din unele state vest-europene — manifestă tot mai pronunțate tendințe în favoarea înlăturării reziduurilor războiului rece, se pronunță pentru lichidarea discriminărilor în relațiile dintre state, pentru realizarea unor măsuri de destindere — între acestea, unele de ordin militar —, pentru intensificarea cooperării intereuropene. Toate acestea oferă posibilitatea abordării problemei securității europene într-un mod nou, pe baze acceptabile pentru toate statele continentului nostru. Declarația de la București a statelor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia, oferind un program constructiv pentru rezolvarea acestei probleme, subliniază necesitatea înlăturării, rînd pe rînd, a surselor de încordare care acționează în Europa.

O cale radicală pentru slăbirea încordării în Europa și în lumea întreagă — așa cum se arată în Declarația de la București și așa cum au subliniat în repetate rînduri conducătorii partidului și statului nostru — ar constitui-o desființarea concomitentă a blocului N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia.

Viața arată că adevărata garanție a securității popoarelor nu se află în politica anacronică a blocurilor militare, ci în lichidarea surselor de încordare dintre state, a cauzelor care pot genera conflicte armate, în instaurarea unui climat de încredere și colaborare între toate popoarele.

Este însă de la sine înțeles că atît timp cît vor exista blocul nord-atlantic și politica lui agresivă, țările socialiste sînt obligate să mențină Tratatul de la Varșovia și, păstrînd neslăbită vigilența, să-și dezvolte capacitatea de apărare pentru a fi gata să respingă orice încercare de agresiune.

Țara noastră consideră că înfăptuirea securității europene este o chestiune de stringentă actualitate politică, hotărîtoare pentru normalizarea vieții internaționale, obiectiv în care sînt vital interesate toate popoarele. Problema securității în Europa este o componentă esențială a luptei generale a popoarelor pentru pace. Realizarea acestui deziderat ar da o lovitură puternică forțelor imperialiste, în special imperialismului american, ar avea urmări deosebit de pozitive și asupra vieții internaționale de pe alte continente, ar stimula lupta forțelor progresiste de pretutindeni, ar statornici un climat politic general de colaborare multilaterală între state.

Instaurarea unui climat de pace și cooperare internațională nu este un lucru simplu. Eforturile îndreptate spre întărirea securității în Europa și în lumea întreagă întîmpină pe arena mondială o puternică rezistență și împotrivire din partea forțelor reacționare. Cercurile imperialiste, în frunte cu principala lor forță, imperialismul american, încercînd să stăvilească mersul înainte al omenirii, lupta popoarelor pentru libertate și progres social, se opun dezvoltării normale a relațiilor între state, procesului de însănătoșire a vieții internaționale, organizează comploturi și intervenții armate, se amestecă în mod brutal în treburile interne ale unor state suverane și independente, săvîrșesc acte flagrante de agresiune, punînd în pericol pacea omenirii. În acțiunile lor, cercurile imperialiste din S.U.A. se sprijină pe forțele neonaziste și revanșarde din Republica Federală a Germaniei și pe alte forțe reacționare care se opun lichidării reziduurilor războiului rece, dezvoltării încrederii și cooperării între popoare. Aceasta impune să se acționeze cu fermitate pentru zădărnicirea planurilor agresive ale cercurilor imperialiste și reacționare, pentru întărirea continuă a unității tuturor forțelor antiimperialiste, democratice și progresiste — chezășie a luptei victorioase împotriva imperialismului, pentru pace și progres social.

Expresia cea mai clară a liniei agresive a imperialismului american este, în momentul de față, războiul agresiv al S.U.A. împotriva poporului vietnamez. S.U.A., încălcînd acordurile de la Geneva din 1954, precum și orice norme de drept internațional, își înmulțesc atacurile asupra R. D. Vietnam, stat socialist suveran și independent, trimit noi trupe pentru extinderea războiului în această parte a lumii. Intensificarea agresiunii americane în Vietnam a agravat considerabil situația internațională. Pe deplin solidar cu cauza dreaptă a poporului vietnamez, poporul român, alături de toate popoarele lumii, cere încetarea imediată a agresiunii S.U.A. în Vietnam și înainte de toate încetarea definitivă și necondiționată a bombardamentelor Statelor Unite împotriva Republicii Democrate Vietnam, retragerea trupelor americane și a trupelor satelite S.U.A. din Vietnamul de sud, respectarea dreptului inalienabil al poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta, fără amestec din afară.

Făcînd dovada înaltei răspunderi față de interesele păcii și securității internaționale, Republica Socialistă România desfășoară o intensă activitate internațională. Țara noastră pune în centrul politicii sale externe întărirea prieteniei și alianței frățești cu toate țările socialiste. Partidul și poporul nostru dau o înaltă prețuire relațiilor de colaborare multilaterală statornicite între România și celelalte state socialiste. Aceste relații se dezvoltă în interesul poporului nostru și al celorlalte popoare frățești, al cauzei generale a socialismului și păcii.

Totodată, România promovează raporturi de colaborare cu toate țările din lume, indiferent de orînduirea lor socială. În înfăptuirea acestei politici, România pleacă de la principiul — verificat de practica vieții internaționale — că relațiile dintre state pot să se dezvolte normal numai pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, a respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne. Numai pe această bază se pot crea condiții de natură să favorizeze înfăptuirea securității în Europa și în lume, statornicirea unui climat de înțelegere și colaborare între popoare.

„Poporul nostru, ca și toate celelalte popoare europene, — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la întîlnirea cu activul de partid din regiunea Ploiești — este profund interesat în crearea unui climat de securitate în Europa. Partidul Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România apreciază că — așa cum se arată și în Declarația țărilor socialiste de la București — reglementarea problemelor litigioase existente în Europa, eliminarea hotărîtă a tuturor focarelor care ar putea aprinde aici un nou conflict armat — și în care în mod fatal ar fi atrasă întreaga amenire — este un deziderat vital al tuturor popoarelor de pe acest continent, o cerință imperioasă a întregii vieți internaționale actuale". Interesele omenirii cer ca Europa să-și pună forțele nu în slujba unei politici de război, ci a progresului, să valorifice uriașul ei potențial pentru dezvoltarea științei, a producției de bunuri materiale, a culturii, pentru a contribui la progresul tuturor statelor și continentelor, la ridicarea standardului lor de viață.

România este angajată într-un vast program de construcție pașnică. Prin întreaga ei activitate, atît prin succesele obținute în opera de desăvîrșire a socialismului, cît și prin întreaga sa politică externă, țara noastră, alături de celelalte țări socialiste, de forțele iubitoare de pace din lumea întreagă, contribuie activ la lupta pentru zădărnicirea planurilor agresive ale imperialismului, la întărirea forțelor socialismului în lume, slujește cauza generală a păcii și progresului social al omenirii contemporane.

Radu PASCAL

Aventurismul „soluției militare" a Washingtonului

Timp de cîteva luni, guvernul american s-a ferit să recunoască faptul că acțiunile sale agresive împotriva Republicii Democrate Vietnam reprezentau o nouă escaladare sau măcar pregătirea unei noi escaladări. Spre sfîrșitul lunii aprilie, însă, tonul s-a schimbat. Nici o declarație nu le pare reprezentanților Administrației prea războinică. Și, între timp, poporul vietnamez este atacat cu forțe mereu sporite, cu mijloace enorme, cu arme teroriste, în încercarea zadarnică de a-l îngenunchea.

„U Thant lansează un semnal de alarmă", „Cel mai sever avertisment dat vreodată de un secretar general al O.N.U." Titlurile sub care au apărut în presa americană relatările despre ultimele declarații făcute de U Thant în noua situație subliniază caracterul lor puțin obișnuit. „Punctul meu de vedere asupra războiului din Vietnam — au fost primele lui cuvinte — nu s-a schimbat ; rămîn convins că încetarea bombardamentelor este condiția sine qua non pentru începerea unor negocieri valabile în vederea încetării conflictului". Ceea ce s-a schimbat este aprecierea perspectivelor. Secretarul general al O.N.U. a considerat util să atragă atenția asupra „gravelor consecințe implicate de actuala situație". Printr-o argumentare strînsă, el s-a străduit să demonstreze că intensificarea bombardamentelor și a distrugerilor afectînd ambele state vietnameze „sporește riscul blocării unei reglementări juste și durabile în Asia de sud-est...". Distingînd două faze ale războiului din Vietnam — înainte și după începerea bombardamentelor asupra R. D. Vietnam — U Thant a arătat că tratativele ar fi fost cu putință numai în prima dintre aceste două faze. Dar — a continuat el — „membri ai guvernului Republicii Democrate Vietnam au declarat în repetate rînduri după 28 ianuarie că dacă bombardamentele ar înceta ar putea avea loc tratative de pace". Secretarul general a ținut să sublinieze că guvernele celor cinci țări asiatice pe care le-a vizitat de curînd — Afganistan, Ceylon, Pakistan, India și Nepal — sînt de acord cu părerea lui : „Încetarea bombardamentelor ar fi urmată de începerea unor convorbiri utile". Dacă, însă, conflictul va continua, consecințele pot fi incalculabile.

Sînt concluziile sale excesiv de pesimiste ? În orice caz, scrie „The New York Times", „dl U Thant este încredințat că, dacă bombardamentele ar înceta, în următoarele cîteva săptămîni ar începe tratative de pace. Perseverența și consecvența convingerii sale ar trebui să determine din partea Washingtonului o primire mai puțin rece. Poate că nu există în întreaga lume o persoană mai autorizată să exprime o opinie în această privință. A avut contacte cu nord-vietnamezi și cu reprezentanți ai tuturor țărilor Asiei. Ca birman înțelege psihologia vietnamezilor mai bine decît orice occidental. Și, în afară de aceasta, are o experiență de ani de zile în domeniul politicii mondiale".

Luptele din jurul cotei 881 s-au soldat cu pierderi grele pentru eșaloanele americane atacate de forțele patriotice din Vietnamul de sud. În fotografie : evacuarea cîtorva din cei aproape 400 de soldați americani răniți

Adevărul este însă că guvernul american nu intenționează să țină seama de avertismentele secretarului general al Organizației Națiunilor Unite. De la începutul lunii mai el s-a angajat pe o cale din ce în ce mai primejdioasă. Patosul patriotard și apelul la instinctele războinice care au constituit esența discursurilor generalului Westmoreland, adus în Statele Unite pentru a întruchipa hotărîrea de a lupta „pînă la victorie" au fost semnalul unei modificări nu numai de stil și de ton ci și de orientare declarată. Din discursurile rostite de atunci încoace de reprezentanții Administrației, din hotărîrile adoptate și din acțiunile întreprinse se desprind următoarele concluzii :

1) Statele Unite au abandonat jocul care consta în a însoți fiecare act pe linia intensificării agresiunii de o ipocrită „ofertă de tratative" ; acum, aceste oferte sînt prezentate ca o etapă depășită;

2) hotărîrile privind războiul sînt scoase rapid de sub controlul autorităților civile și sînt încredințate forurilor militare ;

3) protestele împotriva implicării tot mai adînci a Statelor Unite într-un război de agresiune sînt pe cale de a fi reprimate prin mijloace legale și de altă natură ;

4) președintele Johnson s-a angajat personal atît de categoric față de această orientare exclusivistă încît se răspîndește convingerea că a atins ceea ce ziariștii americani numesc „a point of no return" (un punct din care nu mai poate reveni).

Ce fapte stau la baza acestor opinii care se răspîndesc extrem de rapid în Statele Unite ?

În primul rînd, propaganda americană a început să construiască eșafodaje de justificări pentru hotărîrea Statelor Unite de a escalada neîngrădit intervenția. Secretarul de stat Dean Rusk a citat o listă de 28 „propuneri de pace" ale S.U.A. pe care Republica Democrată Vietnam le-ar fi respins sau ignorat, avînd grijă să omită amănuntul că toate aceste așazise oferte se pot rezuma în cuvintele : „tratative sub bombe". În concepția care prevalează în momentul de față la Washington pare a nu avea nici o însemnătate faptul că însuși Westmoreland, promotorul „războiului pînă la capăt" nu întrevede posibilitatea unei victorii americane, că tot ce a putut promite el a fost „un lung război de epuizare". Logica și consecvența sînt preocupări minime pentru cei ce vor să asurzească poporul american cu răpăitul războinic al tobelor. Ministrul apărării McNamara a ordonat bombardarea aeroporturilor din R. D. Vietnam la mai puțin de trei săptămîni după ce declarase Congresului că exclude posibilitatea unor asemenea bombardamente, în primul rînd pentru că ele n-ar fi utile din punct de vedere militar și în al doilea rînd pentru că „dorind să evite extinderea războiului Statele Unite au adoptat hotărîrea de a nu bombarda aeroporturile".

Cu trei luni în urmă, președintele Johnson își anunțase „hotărîrea fermă" de a nu spori anul viitor numărul trupelor trimise în Vietnamul de sud peste nivelul maxim de 470 000 stabilit pentru sfîrșitul acestui an. Acum, președintele face cunoscut că „se discută activ" necesitatea unei suplimentări. Cifra de control : 600 000. Alte măsuri militare, care erau „excluse" în mod oficial de pe lista acțiunilor posibile iar acum au fost anunțate ca iminente sînt atacarea Laosului și a Cambodgiei și minarea intrării în portul Haifong sau distrugerea lui prin bombardamente aeriene. Sînt bine cunoscute angajamentele solemne ale Statelor Unite de a respecta neutralitatea Laosului și a Cambodgiei. Cu toate acestea, în același discurs rostit în fața Congresului, Westmoreland a anunțat că „va ataca în Laos atunci cînd va considera că este în măsură să dea o lovitură dramatică". Gravele consecințe internaționale pe care le-ar avea încerca-

rea de a distruge portul Haifong pot fi deduse din consecințele recentelor acțiuni agresive împotriva acestui port : avarierea unor nave britanice și sovietice a atras după sine proteste energice din partea celor două țări. După cum scria zilele trecute „New York Herald Tribune", deși „ideea de a mina portul Haifong a fost privită totdeauna ca antrenînd riscuri majore de extindere a războiului, în prezent chiar și un pas de asemenea dimensiuni este luat în considerare fără prea multă emoție în legătură cu eventualele lui consecințe diplomatice".

Această renunțare la orice prudență și la orice măsură în tentativa de a zdrobi rezistența poporului vietnamez a fost rezultatul subordonării crescînde a hotărîrilor politice factorilor militari. De multă vreme, cercurile apropiate de Comitetul mixt al șefilor de state majore se plîngeau de ineficiența militară a Administrației. Faptul că ministrul apărării McNamara nu este militar de profesie este considerat de generali ca un afront direct și totodată ca un motiv pentru a suprasolicita toate deciziile lui. Așa s-a întîmplat în disputa în privința utilității sau inutilității unui sistem de arme antirachetă pentru apărarea Statelor Unite și așa se întîmplă și în legătură cu războiul din Vietnam. Revista „U. S. News and World Report", care obișnuiește să se facă ecoul cercurilor amintite, citează opinia „unui senator influent" : „Nu peste multă vreme Johnson va avea nevoie de un țap ispășitor pentru eșecul său în război : Robert McNamara ar fi un candidat foarte potrivit pentru acest rol". Aceeași revistă blamează „fabrica civilă de idei" care a elaborat în trecut strategia războiului din Vietnam și cere ca militarii să capete mînă liberă pentru a extinde acest război după cum vor crede de cuviință. O primă dovadă că Administrația își însușește acest punct de vedere este faptul că a hotărît să subordoneze generalului Westmoreland întreaga acțiune de „pacificare" adică administrarea regiunilor din Vietnamul de sud aflate sub controlul forțelor americane și saigoneze.

Pentru viața internă a Statelor Unite, tendința marcată către militarizare are efectul unui „pumn în gură". Tot Westmoreland a dat semnalul și în această privință. Ziarul „New York Post" scria că el a fost adus în țară într-o misiune de „detectare și distrugere" ordonată de președinte împotriva celor ce se opun războiului. Oamenii politici care condamnă agresiunea sînt denunțați ca dușmani ai tinerilor americani aflați pe front. S-a ajuns pînă la a se afirma de la nivelul cel mai înalt că... „dacă n-ar fi fost ei, războiul s-ar fi terminat de mult". În numărul precedent al revistei am reprodus un articol în care Walter Lippmann sublinia întreaga absurditate a acestei logici răsturnate. Atît el, cît și senatorii Robert Kennedy și William Fulbright, istoricul Henry Steele Commager, fostul ambasador al S.U.A. în India, John Kenneth Galbraith și mulți alții sînt indicați acum nominal de purtătorii de cuvînt oficiali și neoficiali ai guvernului ca „intelectuali străini de țară" și chiar ca „trădători ai idealurilor americane". William Fulbright a declarat că „se teme că nimeni nu va mai avea curajul să spună ceva despre război". Termenul „neomccarthism" apare în aproape toate comentariile despre atmosfera politică din Statele Unite. Contribuie la aceasta și anunțarea unor măsuri represive împotriva anumitor forme de protest.

În lumina tuturor celor de mai sus, reacția partidului republican nu e chiar atît de surprinzătoare cum au susținut unii comentatori. Un raport întocmit pentru comitetul politic al republicanilor din Senat de trei dintre cei mai conservatori membri ai săi oferă cadrul pentru o disociere totală a partidului republican de ceea ce face Administrația democrată în Vietnam. Pe baza unei treceri în revistă a politicii americane în Indochina de la cel de-al doilea război mondial încoace, raportul ajunge la concluzia că intervenția militară americană a fost o greșeală săvîrșită de guvernele Kennedy și Johnson. Se cere republicanilor „să caute răspunsuri realiste la două întrebări fundamentale : ce interese naționale au Statele Unite în Tailanda, Cambodgia, Vietnam și Laos și cît de departe sîntem pregătiți să mergem în sprijinul acestor interese ?" Sugestia implicită este clară. Ideea — pînă nu de mult de neconceput — că impasul din Vietnam anihilează șansele președintelui Johnson de a fi reales în 1968 — începe să fie tratată de presa americană ca un lucru de la sine înțeles. În 1968, Casa Albă va reveni candidatului care se va angaja să scoată Statele Unite din impasul vietnamez. Or, se spune la Washington, unul singur dintre candidații potențiali a demonstrat că nu este în măsură să facă acest lucru : Lyndon Johnson. Fără îndoială că din punctul de vedere al americanilor, problema alegerilor prezidențiale din 1968, problema costului războiului (după estimațiile senatorului Vance Hartke, membru al comitetului financiar, 30 de miliarde de dolari pe an adică de două ori cît rezervele de aur ale S.U.A.) și toate problemele de atmosferă politică enumerate mai sus au o mare însemnătate.

Pentru pacea mondială, pentru interesele tuturor popoarelor lumii pe primul plan se situează însă necesitatea stringentă de a se stinge cît mai urgent primejdiosul focar creat și întețit de agresiunea americană. Conștiința acestei necesități devine tot mai generală. Cînd guvernul Statelor Unite face apelul sprijinitorilor săi, numărul celor ce răspund prezent este tot mai mic. Nu e mult de cînd, dintre țările Europei occidentale membre ale N.A.T.O. numai Franța ținea să se delimiteze categoric de politica agresivă desfășurată de Statele Unite în Asia. Unele guverne își afirmau periodic solidaritatea cu guvernul Statelor Unite. În prezent chiar și aceste guverne au devenit foarte reținute sau se disociază de-a dreptul de S.U.A. De cînd nu au mai formulat declarații de „sprijin și înțelegere" guvernele Marii Britanii și Republicii Federale a Germaniei ? Guvernul italian a mers și mai departe și, prin glasul lui Aldo Moro, a cerut categoric încetarea bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam.

Pe toate meridianele se petrece un proces similar, și atunci cînd Walter Lippmann afirmă, ca în articolul pe care-l reproducem în acest număr, că S.U.A. nu mai pot conta decît pe statele-cliente, nu este nici o exagerare. Se creează un nou consens mondial : cel al statelor și popoarelor iubitoare de pace care cer încetarea agresiunii.

Țara noastră și-a manifestat întotdeauna solidaritatea frățească față de cauza dreaptă a poporului vietnamez. După cum a arătat din nou tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român „își unește glasul cu întreaga omenire înaintată și cere încetarea războiului barbar al Statelor Unite ale Americii împotriva Republicii Democrate Vietnam și a Vietnamului de sud, și înainte de toate încetarea necondiționată, definitivă a bombardamentelor americane împotriva orașelor și satelor vietnameze, respectarea dreptului inalienabil al poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta, fără amestec dinafară".

Felicia ANTIP

reflector

INSTALAREA SHAPE ÎN BELGIA : NOI PROBLEME

Vinerea trecută a avut loc la Bruxelles semnarea oficială, de către ministrul de externe Harmel și generalul Lemnitzer, a acordului asupra condițiilor instalării în Belgia a comandamentului atlantic pentru Europa. Textul nu a fost pînă acum dat publicității ; totuși, presa a izbutit să obțină, din surse oficiale, informații asupra conținutului acestui document. Informații de altfel destul de abundente, de vreme ce într-un ziar de format mare și tipărit cu literă mică, de pildă în bruxellezul „Le Soir", ele ocupă mai bine de două coloane.

Dintre enunțările juridice și referirile la protocoale sau articole, se desprinde preocuparea — semnificativă pentru starea de spirit a opiniei publice față de noii săi oaspeți — de a asigura pe cititor că noul text, „care a necesitat multe ore de lucru din partea juriștilor noștri cei mai eminenți", apără pe cît se poate drepturile și prerogativele țării-gazdă. Se subliniază astfel că „SHAPE nu beneficiază de o extrateritorialitate totală", că „în caz de accident (rutier) în care ar fi implicat un membru al SHAPE, sesizarea va trebui adresată poliției belgiene și nu autorităților cartierului general" etc.

Pe plan economic, cetățeni ai țării-gazdă, mai cu seamă cei din regiunea Mons, manifestă, nu fără temei, nemulțumiri și îngrijorări : de cînd SHAPE s-a instalat la Casteau, se înregistrează o vertiginoasă creștere a chiriilor. Delegații ministerului belgian al lucrărilor publice, trimiși să stăvilească această tendință, au putut pentru început doar să constate că la Mons și în împrejurimile orașului chiriile s-au dublat.

CÎND PRESA DEVINE „SUSPECTĂ"

Corespondenții de presă străini din Saigon au remarcat legătura dintre înăsprirea măsurilor de control și cenzură instituite de autoritățile americane și agravarea situației militare a trupelor intervenționiste pe diferitele teatre de luptă din țară. Toți ziariștii străini, chiar cei neamericani, sînt acum susceptibili de a fi condamnați după legile militare americane în momentul în care însoțesc trupe ale S.U.A. Agențiile de presă străine sînt supuse de asemenea presiunilor, ele fiind determinate să „selecteze" fotografiile trimise de corespondenți de pe teatrele de luptă. Au fost întocmite chestionare prin care să se stabilească dacă atitudinea ziaristului care solicită să participe la operațiunile militare pentru a-și putea transmite relatările este „pozitivă" sau „negativă". De exemplu, un ziarist britanic a fost avertizat că anumite întrebări, pe care le adresase țăranilor sud-vietnamezi dintr-o regiune unde avuseseră loc lupte, au fost apreciate ca „negative", iar publicația pe care o reprezintă a devenit implicit suspectă.

AFIRMAȚII CONTRAZISE DE FAPTE

Cu prilejul recentelor discuții care au avut loc la Londra în legătură cu agravarea situației din Aden, revista „New Statesman" relevă contradicția dintre afirmațiile anterioare ale guvernului englez — că Marea Britanie se va retrage din Aden și din regiunea sudică a Peninsulei pînă în 1968 — și actuala politică de menținere a bazelor și a ocupației militare în această regiune. Revista menționează că Anglia a vîndut Arabiei Saudite, — în cadrul unui acord prin care s-au achiziționat de asemenea avioane militare americane pentru „forțele de poliție" din Oceanul Indian — avioane de vînătoare și echipament militar. În plus, a fost anunțată sporirea efectivelor militare engleze cu încă un batalion și cu încă o escadrilă de vînătoare în regiunea Golfului Persic. „Rezultatul acestor contradicții — arată în continuare «New Statesman» — este că nici un arab nu mai crede că Anglia ar părăsi vreuna din actualele ei baze dacă nu va fi scoasă cu forța".

Paris: o săptămînă de confruntări

Conferința de presă de marți după-amiază a generalului de Gaulle a suscitat aprige controverse încă înainte de a fi avut loc. De cînd a fost anunțată, colaboratorii apropiați ai președintelui invocă dreptul șefului statului de a se adresa națiunii în problemele importante ale actualității politice. Opoziția, subliniind data aleasă — în ajunul deschiderii dezbaterilor Adunării Naționale privitor la problema împuternicirilor speciale cerute de guvern în materie economică și socială — consideră inițiativa prezidențială ca o tentativă de a compensa pe această cale plăpînda majoritate parlamentară a formației guvernamentale.

În conferința de presă — cea dintîi în acest an, a cincisprezecea de la revenirea sa la putere în 1958 — președintele de Gaulle a consacrat prima parte a expunerii sale situației interne a Franței în momentul de față. Invocînd proiectele guvernamentale cu privire la dezvoltarea economică a țării, președintele a sprijinit cererea guvernului de a legifera în următoarele luni pe bază de împuterniciri speciale, declarînd proiectul de lege elaborat în acest scop ca „pe deplin normal și pe deplin satisfăcător". El a polemizat în termeni destul de vehemenți cu opoziția, nu însă fără a adăuga cîteva fraze pe care observatorii le consideră ca o mînă întinsă anumitor categorii de deputați dispuși poate să sporească baza parlamentară a majorității guvernamentale.

Președintele a reafirmat ca obiective ale politicii externe a Franței : menținerea independenței naționale fără renunțarea la prieteniile tradiționale ; căutarea destinderii, înțelegerii și cooperării în relațiile Est-Vest ; restabilirea păcii în sud-estul Asiei ; ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare. Deosebit de așteptată după recenta hotărîre britanică și în ajunul reuniunii de la Roma, poziția Franței față de C.E.E. a constituit într-adevăr, în economia conferinței de presă prezidențiale, un capitol însemnat (ale cărui principale puncte le reproducem alăturat, în relatarea agenției „France Presse").

■

Aproape întreaga săptămînă trecută a fost consacrată de toate forțele vieții publice franceze — guvern, formații membre ale echipei guvernamentale, formații ale opoziției, sindicate — pregătirii evenimentelor acestei săptămîni. Într-adevăr, de marți 16 mai pînă sîmbătă 20, au avut sau urmează să aibă loc : conferința de presă a președintelui de Gaulle, începerea dezbaterilor Adunării Naționale cu privire la împuternicirile speciale cerute de guvern, greva generală organizată de principalele centrale sindicale, dezbaterea și votarea moțiunii de cenzură comune a Partidului Comunist și Federației Stîngii Democrate și Socialiste.

Pentru echipa guvernamentală, problemele sînt : confruntarea și înfruntarea cu opoziția, firește ; dar de asemenea, consolidarea raporturilor din rîndurile majorității, problemă într-un fel mai acută chiar decît cea dintîi. De la 3 aprilie, data la care s-au constituit grupurile parlamentare ale diferitelor partide, s-au mai produs o serie de „mutații", datorită fie deosebirilor de apartenență dintre miniștri (care au trebuit să-și abandoneze mandatul parlamentar) și supleanții lor, fie aderiunii la o formație sau alta a unor deputați „neînscriși". Astfel, Uniunea Democratică pentru Republica a V-a (e denumirea pentru care pare să fi optat în cele din urmă fosta U.N.R.-U.D.T.) a cîștigat în acest timp trei deputați (reprezentantul Somaliei franceze, ales mai tîrziu ; un fost „gaullist dizident" ; un „centrist" din fosta Adunare) ; dar a pierdut alți doi în favoarea giscardienilor.

Fără îndoială, în cercurile guvernamentale se manifestă, poate nu fără anumite temeiuri, nădejdea că dintre cei 7 deputați neafiliați nici unul grup și dintre lecanuetiști, unii vor vota în favoarea proiectului privitor la deplinele puteri. Dar se consideră problemă de principiu ca majoritatea guvernamentală să se prezinte fără fisură în această împrejurare. În acest scop, premierul Pompidou a hotărît să acționeze el însuși. A început cu giscardienii. Este adevărat că, într-un interviu acordat la începutul lunii săptămînalului „L'Express", Giscard d'Estaing declara că el și prietenii lui nu vor vota moțiunea de cenzură a stîngii pentru a nu risca „să declanșeze astfel o criză politică" și nici nu-și vor retrage miniștrii din guvern, deoarece aceștia „nu reprezintă, ca atare, mișcarea Republicanilor Independenți", ci, desemnați „în virtutea competențelor lor", nu angajează orientările ei politice. Dar răspunsurile date întrebărilor puse de săptămînal formulează numeroase și uneori ascuțite rezerve față de hotărîrea guvernamentală.

Vizita premierului a avut drept cadru biroul grupului parlamentar al Republicanilor Independenți, la Palatul Bourbon, sediul Adunării Naționale — unde a fost întîmpinat, protocolar, de Raymond Mondon, șeful grupului. Giscard d'Estaing a sosit cîteva clipe mai tîrziu (om al cifrelor, insinuează cercurile pariziene inițiate, Giscard știe să-și calculeze chiar și întîrzierile). Convorbirea s-a desfășurat, relatează presa, într-o atmosferă de „curtoazie, seriozitate — și prudență", cum scrie de pildă „Le Figaro", căruia o lungă experiență a contactelor în mediile mondene, de afaceri și diplomatice îi conferă o deosebită calificare în materie. Fapt este că, adresîndu-se unor oameni în mare parte de formație economic-administrativă, premierul și-a plasat argumentarea mai cu seamă pe terenul economiei. Obiecțiile gazdelor erau însă de natură în primul rînd politică. După cît se pare, interlocutorii s-au despărțit fără ca vreunul să-l fi convins pe celălalt. Ceea ce reiese și dintr-o declarație dată prompt publicității de către giscardieni, care țin să „marcheze", în diferite probleme și pe diferite planuri, deosebirile dintre vederile Uniunii pentru Republica a V-a și propriile lor vederi. A doua zi, după contactul „curtenitor, serios și prudent" cu gruparea socotită ca dreapta majorității guvernamentale, premierul a revenit la Adunarea Națională („Primul ministru, comenta «Le Monde», n-a frecventat niciodată Palatul Bourbon cu atîta asiduitate ca acum, cînd e vorba să se retragă deputaților o parte din prerogativele lor") pentru a potoli unele neliniști în grupul parlamentar al propriei sale formații. Întrevederea a durat peste două

DE GAULLE:
Condițiile intrării Angliei în „Piața comună"

Generalul de Gaulle a consacrat ultima parte a expunerii sale, în exclusivitate, problemei aderiunii Marii Britanii la Piața comună, subliniind obstacolele economice și politice pe care Anglia le întîmpină.

Obstacolele sînt formidabile, a declarat el. În momentul de față Anglia are nevoie să-și aprovizioneze industria cu produse de import ieftine. În stadiul actual, renunțarea la acest lucru ar face să apese asupra ei sarcini copleșitoare. Acceptarea aderării Angliei, fără ca această situație să fie luată în considerație, ar implica o foarte serioasă penalizare a țărilor din Europa continentală.

Printre celelalte obstacole economice, președintele Republicii Franceze a citat problema liberei circulații a capitalurilor și poziția lirei sterline : „Lira sterlină trebuie să se debaraseze de caracterul ei de monedă de rezervă și, totodată, să dispară impedimentul pe care-l constituie balanța ei deficitară".

În domeniul politic, a spus vorbitorul, cei șase consideră că organizația lor trebuie să decidă ea însăși asupra raporturilor ei cu restul lumii și mai ales cu America. „Se poate prevedea o asociere, în anumite cazuri, între politica celor șase și politica britanică, dar nu se poate prevedea felul în care aceste politici s-ar putea confunda".

Acceptarea intrării Marii Britanii în Piața comună, cu toate excepțiile pe care ea le va cere și cu ivirea unor date noi, ar impune de fapt construirea unui nou edificiu economic, ajungîndu-se astfel la o nouă zonă a liberului schimb.

Președintele Republicii Franceze a prezentat următoarea alternativă : ori stabilirea unui regim de asociere între Comunitatea Europeană și Marea Britanie, regim prevăzut de altfel prin Tratatul de la Roma, ori așteptarea momentului în care Marea Britanie va suferi pe plan economic și politic o mare transformare. „Dacă într-o zi Anglia ar ajunge în acest stadiu, Franța ar întîmpina evenimentul cu bucurie".

Șeful statului francez a subliniat importanța viitoarei întruniri a celor șase la Roma, analizînd ceea ce el consideră drept succesele C.E.E. și perspectivele de colaborare în domenii noi.

(După France Presse)

Conferința de presă a președintelui De Gaulle. În dreapta vorbitorului, membrii guvernului.

ore, de-a lungul cărora premierul Pompidou a enumerat din nou motivele care au determinat proiectul guvernamental, a reafirmat că împuternicirile speciale nu vor avea decît un caracter temporar, apoi a vorbit pe larg despre necesitatea ca Uniunea pentru Republica a V-a să-și reorganizeze, modernizînd-o și consolidînd-o, structura. Tot în cadrul acțiunilor întreprinse de echipa guvernamentală pentru a sprijini proiectul supus Adunării Naționale, trebuie considerat interviul acordat de Michel Debré săptămînalului „Paris-Match". În timp ce premierul s-a adresat în mod direct formațiilor și personalităților politice pe care dorește să le asocieze acțiunii guvernamentale, punctele de vedere expuse de către ministrul finanțelor și economiei par a fi fost destinate, indirect, conducerilor sindicale care lansaseră pentru 17 mai chemarea la grevă generală și celor ce aveau să participe la acțiune.

În ceea ce privește greva generală, hotărîrea comună a centralelor sindicale constituie o incontestabilă izbîndă a spiritului unitar din rîndurile oamenilor muncii asupra subtilităților prudente cu care liderii unora dintre ele căutau linia exactă de demarcație dintre sindical și politic. Argumentul că în cazul de față această linie de demarcație este imposibil de identificat a prevalat. Nu numai în opinia publică vizată, dar și în rîndurile analiștilor competenți ai legislației, instituțiilor și vieții politice franceze. În „Le Monde", Alfred Grosser scria : „De vreme ce preambulul constituțional din 1946, reafirmat în mod expres în 1958, spune : „Orice om își poate apăra drepturile și interesele prin acțiune sindicală", este greu de afirmat că politica folosirii mîinii de lucru și reforma sistemului securității sociale nu se înscriu în sfera acestor drepturi și acestor interese chiar dacă sînt împletite cu o procedură constituțională. „Este adevărat că la conducerea centralei sindicale Force Ouvrière s-a simțit nevoia de a da publicității precizarea că participarea sa la grevă este determinată de obiective pur sindicale și ca atare aderenții săi nu vor participa (oficial) la manifestația C.G.M.-C.F.D.T. care va avea loc la Paris pe itinerarul tradițional Piața Bastiliei — Piața Republicii. Dar, în anumite sectoare, printre care transporturile feroviare, chiar C.F.T.C. (sindicatele creștine care au refuzat să se „laicizeze" sub firma C.F.D.T. — și care în cazul de față nu s-au asociat chemării la greva generală) au hotărît încetarea lucrului. Dar s-a aflat că, la C.G.C. (Confederația Generală a Cadrelor), care s-a pronunțat de asemenea împotriva participării la demonstrații de stradă, numeroase glasuri din rîndurile conducătorilor au recomandat totuși încetarea lucrului. Sindicatele creștine și cadrele și-au afirmat de altfel și ele opoziția față de procedura împuternicirilor speciale. După cum se vede, dincolo de deosebiri de nuanță, a căror obîrșie trebuie căutată în preocupări extra-sindicale, organizațiile profesionale ale salariaților sînt conștiente că aderenții lor au o optică foarte apropiată asupra intereselor lor și a evenimentelor în curs.

La fel în ceea ce privește unitatea stîngii. Mai întîi au fost însoțite de pronosticuri sceptice eforturile de apropiere din ajunul și din timpul campaniei electorale. După realizarea, în cadrul alegerilor legislative, a unei cooperări leale, nu au fost puțini cei care i-au prevăzut apropiatul sfîrșit. Contactele însă au fost reluate, nu fără a se ține seama de divergențele existente asupra modului de rezolvare a unui număr de probleme interne și mai ales în materie de politică externă. Recent, la Romainville, unde parlamentarii comuniști aveau o reuniune de studiu, secretarul general al partidului, Waldeck-Rochet, le enumera — nu ca pe tot atîtea piedici, ci ca pe teme de abordat cu maximă seriozitate în vederea elaborării unui program comun al întregii stîngi. Pe un teren destul de accidentat s-a parcurs săptămîna trecută drumul de la hotărîrea de a sprijini în comun greva generală la semnarea în comun a moțiunii de cenzură : o parte dintre liderii Federației invocau ca argument că asocierea cu comuniștii va îndepărta voturi „centriste" pe care o moțiune proprie le-ar putea eventual atrage. A învins părerea că un succes net al moțiunii de cenzură fiind oricum problematic în actuala compoziție a Adunării (iar voturile „centriste" neputînd fi considerate altfel decît ca o ipoteză), cooperarea cu comuniștii este mai eficientă, atît pe plan imediat cît și ca un nou pas spre viitoare progrese. De semnalat de altfel că dintre cei șase „federați" care nu au semnat moțiunea, unul singur (Max Lejeune) este socialist, ceilalți cinci aparținînd partidului radical. Moțiunea de cenzură astfel adoptată de întreaga stîngă va fi discutată și pusă la vot sîmbătă, prilejuind fără îndoială animate controverse.

Acestea se înscriu în contextul amplei dezbateri care a început miercuri și care după părerea experților va domina timp de cîteva săptămîni viața politică franceză. Procedura de urgență care i se aplică acordă priorități, dar nu exclude un anumit mecanism parlamentar : pentru a deveni lege, proiectul trebuie să treacă de trei ori în Adunarea Națională și de două ori în Senat.

Florica ȘELMARU

De la trimisul nostru
George Serafin

LIGNANO — ÎNTÎLNIRE COLEGIALĂ

„Scopul nostru este de a oferi un exemplu de unitate într-un spirit de înțelegere reciprocă", a spus președintele Federației naționale a presei italiene, Mario Missiroli, în cuvîntul său de salut adresat gazetarilor întruniți la Conferința ziariștilor italieni de la Lignano, la care au fost invitați ziariști din numeroase țări europene. În decorul încîntător al acestei tinere stațiuni situate în extremitatea orientală a Italiei, pe litoralul Adriaticii, al regiunii Friuli Venezia-Giulia, reprezentanții asociațiilor și organizațiilor jurnalistice din Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Elveția, Franța, Republica Democrată Germană, Republica Federală a Germaniei, Irlanda, Italia, Iugoslavia, Polonia, România, Spania, Ungaria, Uniunea Sovietică — s-au angajat într-un fructuos dialog pe temele vieții lor profesionale și contactelor internaționale ale ziariștilor.

Lucrările conferinței s-au desfășurat pe baza celor trei rapoarte prezentate de ziariștii italieni : contractul de muncă al ziariștilor, forme ale asistenței și prevederilor sociale, împuternicirile directorului. Participanții la lucrări au prezentat interesante comunicări privind modul de organizare și condițiile de muncă ale ziariștilor din țările respective și au subliniat necesitatea unei mai bune cunoașteri reciproce între gazetarii din diferitele țări ale continentului.

Ideea colaborării dintre uniunile de ziariști, a intensificării contactelor directe și înlesnirii în acest fel a unor eforturi comune pentru valorificarea tradițiilor comune de viață materială și spirituală a popoarelor europene, pentru colaborarea pașnică și rodnică a acestora, a constituit de altfel una din temele majore ale discuțiilor și propunerilor prezentate. Iată de ce, dincolo de indiscutabila utilitate profesională a acestei întîlniri, gazdele și invitații lor s-au considerat îndreptățiți să aprecieze această reuniune și ca un succes pe plan uman și politic, ca un nou factor demonstrativ al tendințelor de apropiere și cooperare pașnică, constructivă, între țările europene.

Federației naționale a ziariștilor italieni îi revine meritul pentru admirabila organizare a acestei întîlniri profesionale, desfășurată într-o atmosferă de prietenie și încredere colegială.

Lignano, 16 mai

reportaj pe glob

Focuri în „selva" boliviană

Luis Suarez

Corespondentul nostru pentru America Latină, LUIS SUAREZ, a vizitat de curînd Bolivia, ca trimis special al revistei mexicane „Siempre". Reportajul transmis revistei „Lumea" este rodul deplasării sale în regiunea muntoasă Nancahuazú unde, recent, au avut loc ciocniri între trupele boliviene și grupurile de gherilă. Informațiile culese de corespondentul nostru la fața locului prilejuiesc relatări inedite asupra fenomenului nou pe care-l reprezintă în viața politică din Bolivia activizarea mișcării de gherilă.

În cheile rîului Nancahuazú : ambuscadă pregătită de forțele de gherilă

Cînd, la 23 martie, sublocotenentul Amézaga, cinci soldați și un ghid au fost uciși în trecătoarea Nancahuazú, în sud-estul Boliviei — regiune tropicală a țării — opinia publică boliviană, întreaga lume aveau să afle că acolo începuse o nouă luptă de gherilă. La început, s-a crezut că era vorba de o ciocnire între militari, în urma conflictului care există — în ciuda aparențelor — între generalul René Barrientos, președintele republicii, și șeful forțelor armate, generalul Ovando Candia.

Interesat în a ascunde existența activității de partizani — care scoate în evidență o nouă formă de manifestare a opoziției față de regimul din Bolivia — guvernul a încercat să treacă sub tăcere adevăratul caracter al ciocnirilor armate, ca și existența vreunui grup de partizani în hățișurile „selvelor" (pădurilor) din sud-est. Dar, după 23 martie negarea existenței mișcării de partizani a devenit imposibilă.

Mișcarea de gherilă a apărut ca un fenomen social determinat de greaua situație materială a maselor, ca o formă de opoziție în fața închiderii căilor de afirmare a forțelor democratice.

Nivelul de viață al bolivienilor este unul din cele mai scăzute din lume. Dificultățile grave ale economiei se răsfrîng asupra populației. Multe probleme spinoase ridică, în primul rînd, exploatarea minereului de cositor, bogăția principală a țării. Se resimte lipsa unor cuptoare de topire pe lîngă minele de cositor. Însuși „omul forte" al țării, Ovando, a fost cel care a tratat cu Germania occidentală achiziționarea unor cuptoare. Aceasta, cu scopul de a-și mări prestigiul în drumul său către puterea absolută, fie dispensîndu-se de Barrientos, fie substituindu-i-se la președinție, după expirarea mandatului acestuia. Între timp, guvernul a închis unele mine considerate nerentabile, concediind mii de muncitori. Salariile celor menținuți în mine au fost micșorate.

Cine sînt, de fapt, partizanii și cum a luat naștere mișcarea lor ?

În urmă cu peste un an, în zona Nancahuazú (aflată la 1 200 km de La Paz) s-au stabilit cîțiva tineri, veniți aici din diferite regiuni ale țării. Prietenoși cu localnicii, se îndeletniceau, ca și ei, cu agricultura pe terenurile pe care le cumpăraseră. Pămîntul nu e prea bun în aceste ținuturi, dar aici se află un podiș închis de un lanț muntos. În munți, printre stînci impresionante, își croiește albia rîul Nancahuazú, care dă și numele regiunii.

Pe platou, noii sosiți au construit din chirpici o căsuță cu două camere numită „calamina". Făceau adesea vizite prietenești prin Lagunilla și Camiri, satele apropiate, unde au legat prietenii durabile.

La 10 km de „calamina" se afla o a doua reședință, camuflată complet de vegetație : tabăra inabordabilă a gherilerilor, căci unicul drum de acces, pe care îl putea păzi un mic grup de oameni bine înarmați, era strîmta trecătoare Nancahuazú. În realitate, sub aparența muncilor agricole, aici se pregătea gherila. Tabăra avea un platou amenajat pentru adunări, depozit de alimente și un cuptor pentru pîine.

Cam în același timp, în regiune au început să circule vești în legătură cu existența unor oameni „ciudați". La 3 martie, președintele Barrientos, care se afla la Coruro, a fost încunoștințat de toate acestea. Imediat a fost răspîndită știrea că în hățișuri s-ar ascunde o bandă de fabricanți și traficanți de cocaină. Dar, în timp ce populației i se dădea această explicație, adevărul a ieșit curînd la iveală.

La 8 martie a aterizat pe aeroportul Santa Cruz, în estul țării, un gigantic avion nord-american care purta o încărcătură suspectă. La 21 martie, ziarul „Presencia" din La Paz anunța izbucnirea mișcărilor de gherilă în Monteajudo. Guvernul a dezmințit știrea, dar au început să se facă mobilizări. Focurile din „selva" nu mai puteau fi învăluite într-un mister derutant. La 23 martie, evenimentele s-au precipitat. Ciocnirea s-a produs atunci cînd o patrulă a companiei comandate de maiorul Plata și de căpitanul Silva a pătruns în trecătoarea Nancahuazú... Ovando lipsea din țară cînd a avut loc această primă ciocnire seri-

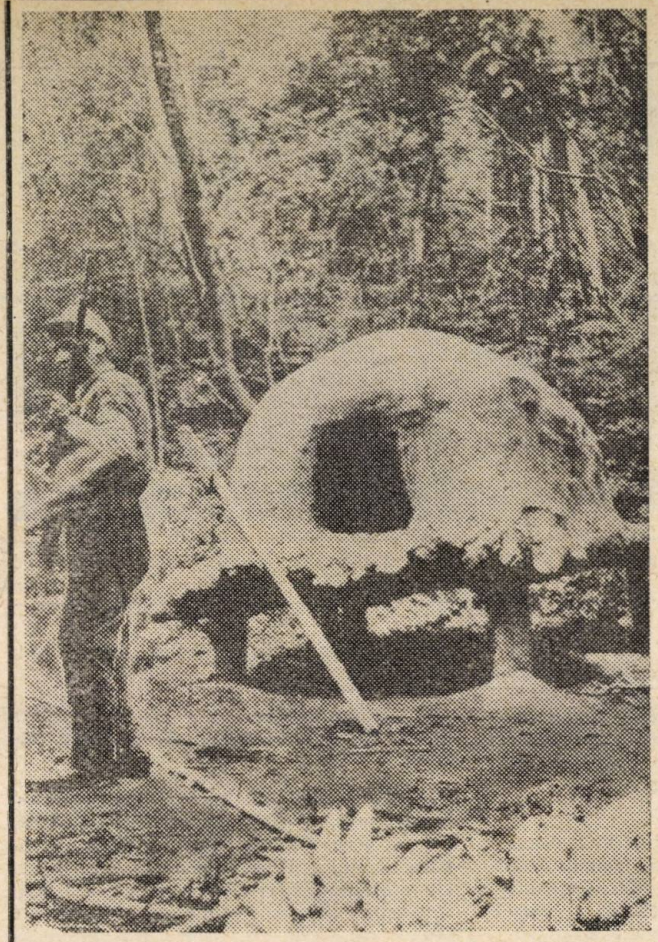

Cuptorul de pîine din tabăra forțelor patriotice de la Nancahuazú

Consilieri militari nord-americani sosiți să-și ofere „sfaturile" pentru combaterea forțelor de guerilă

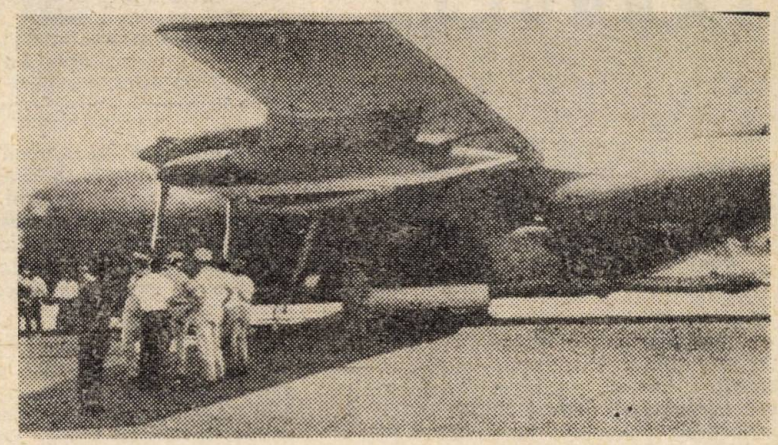

Avioane militare din S.U.A. aprovizionează cu muniții trupele guvernamentale care încearcă să reprime pe partizani

oasă între trupele boliviene și partizani. Puțină vreme după întoarcerea sa, Barrientos i-a ieșit în cale, departe de La Paz, pentru a discuta cu el desfășurarea operațiilor antiguerilă.

Acțiunile de guerilă au stîrnit simpatie și sprijin în cadrul diferitelor forțe politice din Bolivia. Comuniștii bolivieni socotesc guerila ca una din formele luptei împotriva guvernului. La mișcările de partizani participă și membri ai Partidului Mișcarea națională revoluționară (pe care se sprijină fostul președinte Paz Estensoro) și ai Partidului național de stînga condus de fostul vicepreședinte al țării, Juan Lechin, lider al sindicatului minerilor. Chiar fostul președinte Victor Paz Estensoro, pe care l-am întîlnit la Lima (Peru) — unde a primit drept de azil — consideră că mișcarea de partizani este o expresie a nemulțumirii populației, care, extinzîndu-se, ar putea să atragă noi simpatii pentru „guerilleros". Este semnificativă poziția grupării politice „Frontul de eliberare națională". Frontul — care activează legal — dezaprobă mișcarea de guerilă dar, relevînd cauzele ei, învinovățește guvernul pentru lipsa de democrație din țară și pentru politica lui supusă Statelor Unite ale Americii.

Se pare că primul detașament de guerilleros care acționează în regiunea Nancahuazú, cuprindea inițial circa 50 de membri. Conducătorul lor este Roberto Pereda. (Soția lui Pereda trăiește în La Paz cu cei trei copii. Casa i-a fost devastată de forțele represive și se teme să nu fie luată ostatică.) Combatanții sînt bine dotați cu arme automate. Este vorba de același gen de arme cu care sînt înzestrate, în general, forțele regulate boliviene.

La început, informațiile oficiale indicau existența în această regiune a cîteva sute de partizani. Căpitanul Silva, căzut prizonier în prima luptă — cea de la 23 martie — asigură că a văzut între 400—500 de partizani. Acum, atît Silva cît și maiorul Plata, eliberați de partizani, se află sub arest în capitala țării și supuși judecății militare.

Moralul trupelor boliviene este scăzut. După ciocnirea de la 23 martie, oficialitățile au făcut noi mobilizări, anunțînd dinainte că grupurile de partizani sînt practic încercuite. Totuși, la 10 aprilie s-a produs un nou atac împotriva trupelor guvernamentale, care au înregistrat 11 morți și mai mulți răniți. Partizanii îi tratează omenește pe prizonieri. Soldații vorbesc cu admirație de medicii partizani care au vindecat pe răniți, făcîndu-le operații dificile în plină pădure.

A doua acțiune a partizanilor a dezorientat și mai mult comandamentul armatei boliviene. Nu se știe dacă atacul, care s-a produs la 20 de km de locul unde a avut loc prima ciocnire, a fost lansat de același detașament, deplasat spre nord, sau de alte grupuri. Probabil că acționase același detașament. Căci, fără să dispară semnele prezenței partizanilor în jurul localității Nancahuazú și în satul Lagunilla, ea s-a făcut simțită mai spre nord, în zona satului Muyupampa, unde s-au ivit alți germeni ai guerilei.

Luptele dintre partizani și forțele guvernamentale continuă. Este evidentă intenția militarilor de a stabili posturi strategice, de a tăia drumurile de acces, dar de aici la ceea ce ei numesc „încercuire" este o mare diferență.

Planul de reprimare a mișcării de partizani a fost elaborat cu sprijin din S.U.A. Din primul moment s-a pus în stare de alarmă comisia militară nord-americană din Bolivia. Noi consilieri nord-americani au sosit în țară. S-ar putea spune că în Bolivia se profilează o nouă intervenție nord-americană. Pe aeroportul din Santa Cruz sosesc avioane gigant din S.U.A. cu armament și mijloace de transport. Un batalion de soldați bolivieni este pregătit sub tutela nord-americană în regiunea pădurilor de la Santa Cruz, pentru a fi lansat apoi în lupta împotriva partizanilor. Este vorba de trupele pregătite în C.I.T.E. (Centrul de instruire a trupelor speciale), care funcționează la Cochabamba. Mulți ofițeri ai armatei boliviene au fost pregătiți la Fort Gullick, școala de instrucție pentru lupta contra partizanilor din Panama, organizată de S.U.A.

În operațiile din regiunea Nancahuazú au fost folosite și bombe cu napalm. Militarii din unitățile antiguerilă au ordin să nu ia prizonieri ci să-i lichideze după ce obțin informații în legătură cu adevărata importanță a guerilei. Efectiv, oficialitățile n-au informații precise. În schimb, partizanii cunosc pînă și numele ofițerilor participanți la operații.

Între partizani și populația regiunilor muntoase se stabilesc legături multiple. Azi, trupele lui Barrientos și Ovando ocupă „calamina", unde se instalaseră inițial partizanii, dar nu știu de unde le poate veni o nouă lovitură. Populația civilă a regiunii, care i-a cunoscut pe partizani înaintea primei ciocniri armate, vorbește de ei cu respect. E o încordare în toată zona. Ora decisivă pentru extinderea luptei se va apropia pe măsură ce, în orașe și în centrul minier Oruro, muncitorii își vor putea coordona acțiunile cu cele ale guerilei.

„ZILELE NUCLEARE ROMÂNO-FRANCEZE"

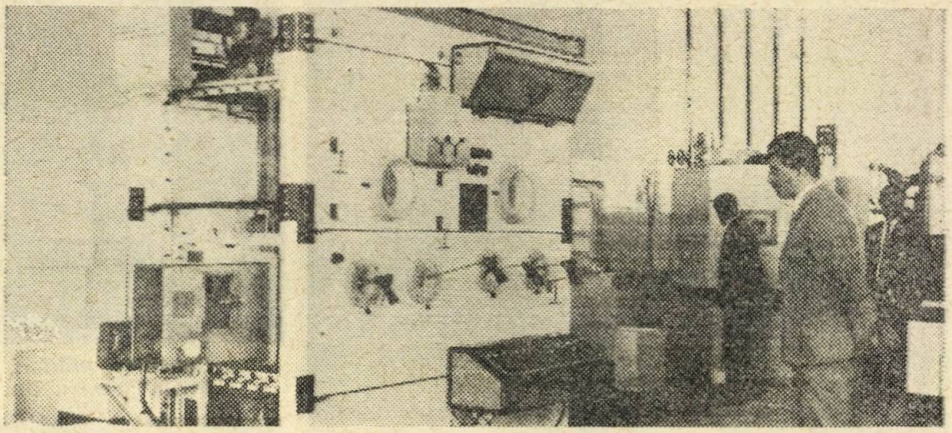

La expoziția franceză de aparatură și instalații din domeniul fizicii și tehnicii nucleare

Cu prilejul Zilelor nucleare româno-franceze și al inaugurării expoziției de aparate și instalații de fizică și tehnică nucleară franceză, deschisă în Capitală, domnii ROBERT HIRSCH, administrator general al Comisariatului pentru energie atomică al Franței, și EDMOND GEFFROY, președintele Asociației Constructorilor Francezi (C.O.M.E.F.), au vorbit redactorului nostru Cristian Popișteanu **despre semnificația contactelor și a colaborării științifice dintre România și Franța în domeniul aplicării energiei nucleare în scopuri pașnice.**

— Inaugurarea la București a Zilelor nucleare româno-franceze și inaugurarea expoziției tehnicii nucleare franceze — *ne-a declarat dl Robert Hirsch* — au o însemnătate deosebită în contextul relațiilor dintre România și Franța. Dezvoltarea unor asemenea relații constituie o contribuție la marea cauză a păcii și colaborării internaționale. Aceste manifestări arată că noi abordăm împreună probleme științifice și tehnice dificile, realizări industriale cu perspective bogate.

De mai multe ori în cursul istoriei, România și Franța au fost împreună. Dar mai presus de afinitățile istorice, numeroase și profunde tradiții, sădite de însăși natura culturii noastre comune, au făcut întotdeauna ca cele două țări să fie prietene sincere. Ce este mai firesc decît ca țările noastre să aleagă un domeniu de colaborare atît de nou, atît de tînăr, atît de îndrăznet, atît de pasionant ca acela al energiei nucleare ? Colaborarea pe care o simbolizează amintitele Zile, această expoziție, reprezintă înainte de toate stabilirea unor relații umane pline de încredere în subiecte de interes comun, în cadrul atît de plin de perspective al folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

Vă rog să-mi permiteți să relev — pentru a ilustra mai viu substanța tradițiilor și a legăturilor științifice româno-franceze — că profesorul Horia Hulubei, președintele Comitetului român pentru energie nucleară, a fost timp de mulți ani unul din principalii colaboratori ai profesorului Perrin. Este un exemplu al relațiilor umane despre care vă vorbeam, al acestor schimburi mutuale care sînt atît de stimulatorii pentru cercetători și tehnicieni.

Dl Robert Hirsch s-a referit apoi la programul francez de folosire pașnică a energiei nucleare.

— Franța a apreciat că dezvoltarea sa industrială o obligă să recurgă în viitor la energia nucleară. Pornind pe această cale, ea a fost nevoită să opteze asupra mijloacelor de a-și atinge țelurile și să inițieze o acțiune care reclamă noțiunea de plan și impune mari eforturi în investiții și oameni. Continuarea acestei acțiuni este jalonată de numeroase etape : crearea mijloacelor de cercetări, a instalațiilor pentru experiențe și producție, progresul tehnic marcat prin punerea în funcțiune a unor mari reactoare producătoare de electricitate și, în sfîrșit, realizarea, în cadrul celui de-al cincilea plan național de investiții, a unui program de centrale reprezentînd 2 500 000 de kW instalați. Acestora li s-ar putea adăuga pînă la sfîrșitul planului un program opțional suplimentar de 1 500 000 kW. Activitatea noastră în acest domeniu datează de 15 ani și continuarea ei intensă este menită să ducă în viitorii ani la condiții economice pentru producția de electricitate care să poată rivaliza cu alte moduri de a produce energie electrică.

În ce privește perspectivele colaborării științifice româno-franceze în acest domeniu, dl Hirsch a spus :

— Sîntem dispuși să dezvoltăm, împreună cu prietenii noștri români, concluziile experienței noastre și sînt sigur că există solide premise pentru a extinde colaborarea franco-română și la alte domenii. În această privință, între Comisariatul pentru energie atomică și instituțiile românești de specialitate s-au stabilit frecvente și utile contacte. Cunoaștem din ce în ce mai bine și prețuim admirabila muncă științifică a cercetătorilor români și rezultatele lor.

Colocviul științific franco-român în domeniul aplicațiilor pașnice ale energiei atomice, din această lună, va permite o fructuoasă confruntare asupra multor teme de interes comun pentru cercetătorii și tehnicienii din cele două țări. Sînt bucuros de a fi venit la București pentru a inaugura manifestări care urmăresc să arate că, poate niciodată în istoria tehnicii omenești, o invenție științifică atît de pasionantă pe plan intelectual nu a antrenat atît de rapid un efort de asemenea proporții pe plan industrial. Doresc ca relațiile de colaborare științifică, la care contribui, să aducă în foarte scurtă vreme foloase științifice și industriale României și Franței și nu în mai mică măsură prieteniei dintre cele două țări.

Președintele Asociației Constructorilor Francezi, dl Edmond Geffroy, ne-a declarat :

— Cu șapte ani în urmă inauguram, în frumoasa dumneavoastră Capitală, prima expoziție franceză științifică și tehnică. Apoi, în 1961 și în 1962, sub egida Comitetului Tîrgurilor Franceze, au fost realizate expoziții tehnice mai ample. Numeroși vizitatori, veniți din universitățile și școlile românești ca și din industria dumneavoastră, au examinat cu seriozitate și cu acea înaltă competență, care-i caracterizează pe tehnicienii din țara dv., materialele realizate după ultimele noastre concepții. În această lună mai a anului 1967, are loc a patra manifestare științifică de acest fel care, în mod vizibil, este mai importantă decît precedentele întrucît ea grupează laolaltă energia atomică, fizica, electronica și știința măsurătorilor.

Știința se dezvoltă în suprafață și în profunzime și a trecut timpul în care o singură inteligență avea posibilitatea să cuprindă cunoștințele omenești. În cursul experiențelor, complexitatea în domeniul instrumentelor crește în mod considerabil și, pentru a se desfășura aceste experiențe moderne, sînt astăzi indispensabile numeroase aparataje de calitate.

Este necesar să reamintim, de asemenea, că actuala noastră manifestare are, pe lîngă aspectul cultural-științific, și un aspect economic în ce privește legăturile dintre Franța și România.

Seria de conferințe, care vor fi urmate de discuții referitoare atît la aspectele teoretice cît și cele practice, va fi de natură să ne permită să explicăm și să justificăm pozițiile noastre tehnice. Toate acestea, plasate sub semnul schimburilor de idei între tehnicieni și savanți, vor contribui la apropierea noastră. Noi așteptăm ca această colaborare să continue și să se intensifice. Personal, apreciez că largile posibilități ale dezvoltării relațiilor culturale, științifice, economice dintre țările noastre devin din ce în ce mai mult realități. În aceeași ordine de idei, contactele între specialiștii români și francezi au devenit un factor ce contribuie la o mai bună cunoaștere și înțelegere mutuală. Mai presus de orice, aceste relații — care-și găsesc o expresie și în Zilele nucleare româno-franceze — contribuie la acest splendid edificiu al prieteniei dintre țările noastre.

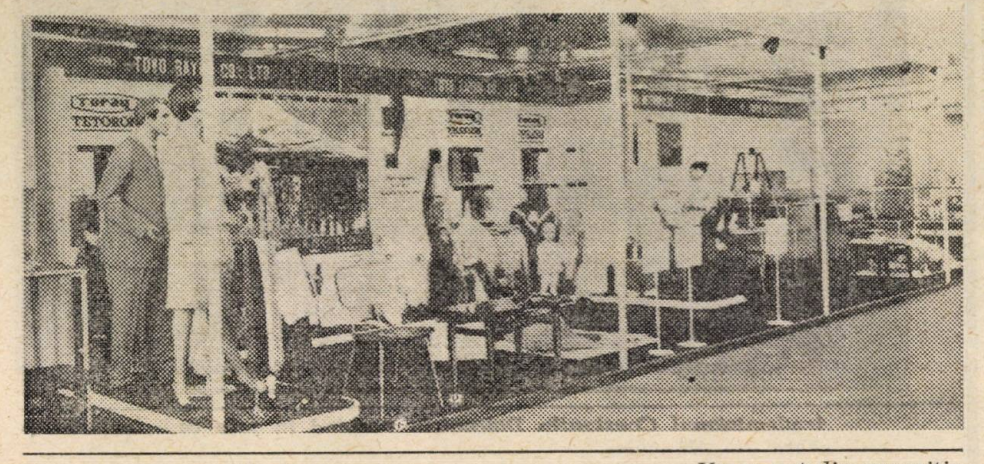

Un aspect din expoziție

EXPOZIȚIA INDUSTRIALĂ JAPONEZĂ

Între 19 și 30 mai este deschisă în București Expoziția industrială japoneză, în cadrul căreia o serie de firme și companii comerciale din Japonia prezintă numeroase exponate înfățișînd o imagine a dezvoltării economice a acestei țări. În cadrul unei convorbiri pe care conducătorii expoziției, dnii KEISHI NAKAMURA **și** YOSHIO YANO, **au avut-o cu redactorul revistei noastre,** Mircea Ivănescu, **ei au relevat rolul pe care îl poate avea expoziția în extinderea relațiilor economice dintre România și Japonia și au subliniat dorința Japoniei de a vedea dezvoltîndu-se continuu aceste relații.**

Expoziția industrială japoneză de la București — ne-a declarat dl *Keishi Nakamura*, directorul expoziției — are, din punctul nostru de vedere, o importanță deosebită, deoarece este prima manifestare de acest fel organizată de Japonia într-o țară din Europa răsăriteană. Ea constituie, de altfel, o expresie a dorinței Japoniei de a spori și intensifica relațiile cu țările socialiste. Tocmai din cauza aceasta, actuala manifestare de la București, care încearcă să prezinte o imagine mai completă a economiei statului japonez, este concepută spre a facilita contactele pe care le dorim rodnice cu reprezentanții economiei dv. Trebuie să vă spun, de altfel, a adăugat dl *Yoshio Yano*, directorul adjunct al expoziției, că asemenea contacte au mai fost stabilite cu țara dv. și cu prilejul unor expoziții specializate, organizate la București, cînd au fost prezentate produse din diferite sectoare ale industriei japoneze. De altfel, România se numără printre țările socialiste cu care Japonia desfășoară schimburi comerciale tot mai largi. După anul 1961, cînd au fost semnate primele acorduri comerciale dintre cele două țări, volumul comerțului dintre România și Japonia a crescut continuu. Țara dv. este cunoscută pe piața japoneză și ca urmare a inițiativelor Camerei de Comerț a Republicii Socialiste România care participă frecvent la diferitele tîrguri și expoziții internaționale de la Tokio, Osaka etc.

Expoziția industrială pe care o deschidem acum la București, a apreciat dl *Nakamura*, reprezintă și un foarte bun prilej pentru adîncirea colaborării dintre țările noastre în cele mai diferite domenii. După cîte știu, mulți tehnicieni și specialiști japonezi manifestă un interes deosebit față de asemenea expoziții și salută în general posibilitatea de a cunoaște mai bine nivelul tehnicii și dezvoltarea diferitelor sectoare industriale, așa cum se înfățișează în cadrul expozițiilor sau tîrgurilor. Mai buna cunoaștere a nivelului respectiv al tehnicii atins de diferite țări contribuie fără îndoială la mai buna cunoaștere între popoare și la dezvoltarea cooperării dintre ele. Prezența la București, cu acest prilej, a unor specialiști japonezi va avea desigur ca efect să familiarizeze pe experții noștri cu diferitele produse ale industriei dv., și în special cu dezvoltarea industriei constructoare de mașini a României, despre care am auzit multe lucruri bune.

Actuala expoziție urmărește, în primul rînd, să prezinte o imagine a industriei japoneze, însă în cadrul pavilionului vor fi organizate zilnic demonstrații de aranjamente florale — una din formele tipice de manifestare a artei japoneze. Avem intenția să acționăm în vederea dezvoltării relațiilor culturale dintre popoarele noastre ; se prevede de pe acum organizarea în România a unei expoziții de artă populară și meșteșugărească japoneză, iar mai tîrziu, de stampe și de cărți. Intenționăm, de asemenea, să încheiem un acord cu radioteleviziunea română pentru schimburi de filme documentare și de programe muzicale. Viața muzicală românească este de altfel bine cunoscută în Japonia și am satisfacția de a constata că și publicul dv. meloman apreciază turneele unor soliști japonezi.

În încheierea convorbirii, dl *Nakamura* a spus : perspectivele extinderii continue a relațiilor româno-japoneze în diferite domenii sînt foarte favorabile. Fără îndoială că întîlnirile pe care le va prilejui actuala manifestare se vor dovedi utile.

reflector

JEAN LOUIS BARRAULT DESPRE „TEATRUL NAȚIUNILOR"

De curînd a început la Paris stagiunea din acest an a „Teatrului Națiunilor". Directorul teatrului, Jean Louis Barrault, ne-a spus cu acest prilej :

— „Teatrul Națiunilor" continuă să fie o lecție de teatru — cu tot ce se face mai bun în arta teatrală, în toate țările lumii. Stagiunea actuală are calitatea de a fi reprezentativă pentru tendințele contemporane în materie de teatru și de a repune în discuție creatoare modalitățile tradiționale. Cred că numai așa poate fi întîmpinat viitorul. După cum s-a constatat, confruntarea acestor tendințe duce la un stil internațional al teatrului. Dacă, pe de o parte, au putut fi desprinse în ultimul timp unele influențe ale teatrului din Extremul Orient asupra teatrului european, nu e mai puțin adevărat că au fost aplaudate modalitățile comune de recreare a vieții.

Vocația „Teatrului Națiunilor" de a face înțeleasă arta tuturor popoarelor se realizează, după părerea mea, cu succes. S-a ajuns chiar, aș spune, la un stil internațional de teatru. În curînd va fi instituită o asociație internațională a oamenilor de teatru, în cadrul căreia aceștia vor putea expune problemele majore și de actualitate curentă ale scenei. Se impune, de fapt, și o nouă definiție a „Teatrului Națiunilor". Acesta nu trebuie echivalat cu un festival : el este o casă a teatrului, deschisă tuturor orientărilor artistice. „Teatrul Națiunilor" trebuie să fie locul de întîlnire al tuturor oamenilor de teatru, și prin aceasta al spiritului artistic al tuturor popoarelor.

Stagiunea actuală prilejuiește cîteva manifestări pline de interes : spectacolul englez cu „Visul unei nopți de vară" de Shakespeare, reprezentațiile de dansuri sacre ale trupei indiene Katakali, spectacolul Kafka prezentat de Teatrul Balustradei din Praga, spectacolele din cadrul centenarului Pirandello.

Paris, 16 mai **Edmond FRÉDÉRIC**

MUZEUL DE LA MOHENYO DARO

În Pakistan a fost inaugurat muzeul de la Mohenyo Daro. Descoperite acum 45 de ani, ruinele anticei cetăți de la Mohenyo Daro sînt situate la 650 km de Caraci. Vestigiile scoase la lumină — case de locuit, monumente, sanctuare — acoperă o suprafață de aproximativ o sută de hectare și oferă o mărturie inedită a civilizației care s-a dezvoltat în valea Indusului cu 3 500 de ani înaintea erei noastre. Ridicat în apropierea străvechiului oraș, muzeul este construit în așa fel încît să poată fi extins pe măsură ce descoperirile progresează.

NIȘTE ENORIAȘI CIUDAȚI

La o biserică din orașul american Hereford a avut loc de curînd o slujbă religioasă dedicată „animalelor, prietenii omului". Iată, după agenția „France Presse", lista enoriașilor care au umplut cu acest prilej biserica : 20 cai, 178 cîini, 310 pisici, 78 broaște, 700 șoareci albi, 44 broaște țestoase, 2 țapi, 1 șarpe, 40 papagali, 69 maimuțe. Iar reverendul Snell și-a rostit predica ținînd în brațe un cățel...

CÎND SE DEREGLEAZĂ CREIERUL ELECTRONIC...

Într-o bună zi, administrația aeroportului londonez a intrat în panică. 180 de pasageri se prezentaseră pentru îmbarcare la un avion cu numai 126 de locuri. Toți aveau bilete în regulă, eliberate pe baza indicațiilor unei mașini electronice de calcul — dispecerul automat al aeroportului. S-a constatat că, deși continua să funcționeze aparent normal, creierul electronic „înnebunise" subit, în urma unei dereglări aproape imperceptibile a dispozitivului de programare...

Corespondenţă din Istanbul

Relaţii culturale în folosul ambelor ţări

Yaşar Nabi Nayir
director al revistei „Varlik"

În aceste zile, cînd sînt întreprinse tot mai numeroase acţiuni pentru desfiinţarea treptată a barierelor artificiale care mai există în calea cunoaşterii, extinderea relaţiilor dintre cele două ţări prietene, Turcia şi România, satisface pe toţi oamenii luminaţi din ţara noastră.

În timpul vizitelor mele în România în anii ce au urmat celui de-al doilea război mondial am avut posibilitatea să constat dezvoltarea relaţiilor dintre cele două ţări.

Vizitele oficiale şi întrevederile dintre oamenii politici ai celor două ţări au arătat că nu există vreo piedică serioasă în calea continuei apropieri şi a realizării unei atmosfere prieteneşti. În urma acestor întrevederi s-a pus temelia unor bune relaţii în toate domeniile.

Şi eu, ca şi marele vostru Istrati, cred în următoarea deviză: într-o zi omenirea se va elibera datorită artei şi strădaniilor oamenilor de artă şi atunci poate că pacea generală, al cărei secret a fost atît de mult căutat dar nedescoperit, va apărea în faţa noastră ca o realitate strălucitoare, cum este prezentată în imaginile oamenilor de artă.

Am pomenit de Istrati. Intelectualii turci îl cunosc şi îl apreciază pe Panait Istrati, ca şi românii. Aş vrea să amintesc şi de faptul că operele lui Panait Istrati au fost traduse în turceşte, că au fost reeditate în numeroase rînduri şi că este şi astăzi citit cu interes. Personal, din 1936 şi pînă astăzi, am tradus şi am publicat 13 lucrări ale lui Panait Istrati.

Pentru a răspunde interesului pe care îl poartă cercurile culturale din ţara noastră creaţiei literare din statele mici şi mijlocii, precum şi din statele vecine Turciei, pentru a ne cunoaşte deci mai bine şi pe această cale, am înfiinţat în Turcia o revistă. Revista, purtînd numele de „Fereastră înspre lume" şi al cărei prim număr a apărut în noiembrie 1966, cuprinde, printre altele, producţii din literatura ţărilor vecine, cum ar fi România, Grecia şi Bulgaria. În cursul timpului s-au publicat poezii şi schiţe de autori contemporani. Pentru a sublinia interesul cititorului turc pentru literatura română, amintesc şi de faptul că în curînd va apărea traducerea romanului „Jocul cu moartea", de Zaharia Stancu.

După război, relaţiile culturale dintre ţările noastre au fost tot mai rodnice, în domeniul literaturii, teatrului, muzicii şi al artelor plastice.

Sperăm ca relaţiile cultural-artistice dintre Turcia şi România să se extindă şi mai mult în anii viitori, potrivit interesului şi înţelegerii reciproce dintre popoarele noastre.

Istanbul, mai

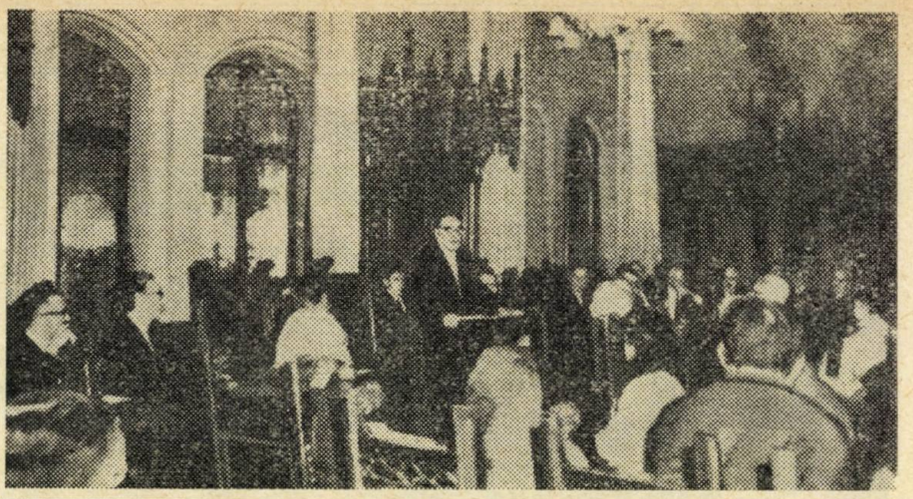

Academicianul Constantin Daicoviciu vorbind în faţa cadrelor universitare din München

CONTACTE UNIVERSITARE

Conf. univ. Eugen Stănescu

Cea mai mare parte a şederii de trei luni în Republica Federală a Germaniei am petrecut-o în München, capitala Bavariei. Aici se află cunoscuta universitate Ludwig Maximilian. Cercetarea istorică şi filologică a sud-estului european fiind de veche tradiţie în această universitate, unele catedre, şi în primul rînd cea de bizantinologie, s-au bucurat întotdeauna de prestigiu. Căci aci, la sfîrşitul veacului trecut, pentru prima oară în lume, au fost înfiinţate o catedră şi o publicaţie de specialitate în domeniul bizantinisticii, ambele sub conducerea marelui învăţat care a fost Karl Krumbacher. Şi după el, aci au profesat specialişti de renume ca August Heisenberg, Dölger, iar astăzi Hans Georg Beck. De asemenea, în această universitate este în chip deosebit dezvoltată cercetarea polistorică — arheologică, filologică, economică, sociologică — a Europei de est şi sud-est. Am avut prilejul să întîlnesc aci buni cunoscători ai rezultatelor cercetării ştiinţifice în România, bibliotecile de seminarii ale unor profesori fiind la zi cu literatura noastră de specialitate.

Posibilităţile de cercetare sînt uşurate datorită existenţei unei mari biblioteci — Bayerische Staatsbibliothek, refăcută în cea mai mare parte de pe urma pierderilor grele din timpul războiului. Fondurile sînt atît de bogate încît conducerea bibliotecii porneşte de la premisa că ceea ce cere cititorul trebuie să se găsească în asemenea măsură, încît nimeni nu e obligat să indice cota pe buletinul de cerere, aceasta fiind atribuţia — de altfel pe cale electronică — a bibliotecarilor. Fondurile de manuscrise greceşti, latine şi germane, de hărţi şi stampe vechi, reprezintă un cîmp de cercetare vast, mai ales pentru Europa centrală şi de sud-est. Nu e de mirare astfel că Münchenul a fost la începutul carierei ştiinţifice a lui Nicolae Iorga, cînd acesta nu avea încă 25 de ani, unul din primele obiective ale cercetărilor sale.

Dar, în ansamblul său, Münchenul nu e numai un centru universitar (cu 30 000 de studenţi) ci şi un oraş cu numeroase teatre, muzee, expoziţii. Opera (restaurată şi renovată) sau „Cuvillers Teather" se disting în mod deosebit prin frumuseţea lor arhitectonică. Cît despre muzee, „Alte Pinakothek" (cu sălile dominate de zecile de pînze ale lui Altdorfer, Dürer, Holbein şi Brueghel) şi, cu totul de alt gen, „Deutsches Museum" (care cuprinde o adevărată istorie a tehnicii din Evul Mediu pînă în zilele noastre) sînt bine cunoscute şi dincolo de hotarele ţării.

Dar, oricît de mare ar fi, Münchenul nu poate să reprezinte pe deplin întreaga viaţă universitară şi ştiinţifică din Germania federală. Este cazul să vorbim şi despre universităţile de la Tübingen şi Mainz, ca şi despre cele de la Colonia şi Hamburg, pe care am avut prilejul să le vizitez în timpul călătoriei mele.

Seminarul de romanistică şi cel de istorie veche şi arheologie de la străvechea universitate Tübingen sînt bine cunoscute în ce priveşte cercetările lor: am fost emoţionat să văd în holul principal al universităţii, la loc de cinste, portretul rectorului de acum 350 de ani, Martin Crusius, pionier al studiilor sud-est europene, al cărui „Diarium" (jurnal de însemnări zilnice) conţine o scrisoare adresată domnului Ţării Româneşti, Mihai Viteazul, pe care îl felicită pentru victoriile repurtate asupra armatelor Porţii otomane. Climatul specific de oraş universitar este aci accentuat de romantismul locurilor, alese parcă înadins, cu Neckarul şerpuind poetic între turnuri medievale, legate fiecare de trecerea creatoare prin acest oraş a unor poeţi de seamă ca Hölderlin, Heine, Uhland.

Iar Mainzul, în care vechea clădire a universităţii — unde azi nu mai funcţionează decît cîteva institute — e vecină cu celebra catedrală romanică, pare să trăiască sub semnul personalităţii lui Guttenberg, care s-a născut aci şi tot aci a inventat tiparul. Între diferitele institute universitare cu activitate umanistică m-a interesat mai mult cel pentru istoria Europei de răsărit condus de prof. Gotthold Rhode. Aci, ca şi la alte universităţi germane, am fost bucuros să constat existenţa unei bune biblioteci documentare de literatură românească în domeniul istoriei şi filologiei, precum şi existenţa la zi a principalelor noastre publicaţii. Pitorescul oraşului, aşezat lîngă albia argintie a Rinului, este accentuat de o densitate neobişnuită de rămăşiţe mo-

numentale ale civilizației romane. Aici se va deschide în curînd, ca cinstire a memoriei lui Gutenberg, unul din cele mai mari muzee de istoria cărții și poligrafiei.

Am vizitat, de asemenea, Colonia și Hamburg, cu universități, relativ recente, dar care au ajuns destul de repede să dezvolte o vastă activitate. La Colonia, călătorul este impresionat de faptul că din orice colț al orașului se vede turnul zvelt al marii catedrale gotice.

Căci Germania federală nu este numai o țară de orașe universitare ci și de orașe-muzee, unele fiind în chip norocos ferite de distrugerile războiului, altele refăcute (deși în pofida eforturilor de reconstrucție unele din acestea nu au putut evita pierderea unei bune părți a atmosferei istorice).

În timpul călătoriei de studii în Republica Federală a Germaniei, am avut adesea prilejul să constat considerația de care se bucură în cercurile științifice și universitare din această țară rezultatele cercetărilor noastre științifice. O anumită împrejurare a subliniat în chip deosebit aceasta. *„Südosteuropa Gesellschaft"* — al cărei președinte W. Althammer, și vicepreședinții Alfred Hönig și Hermann Gross depun eforturi în direcția întăririi relațiilor științifice și culturale cu țările din Europa de sud-est — și-a ținut adunarea anuală la sfîrșitul anului 1966, invitîndu-l pentru a ține raportul principal pe academicianul C. Daicoviciu, președintele Societății de Științe Istorice a Academiei Republicii Socialiste România. Raportul, avînd ca temă originea poporului și limbii române, s-a bucurat de o largă audiență. Totodată, în această adunare generală, academicianul C. Daicoviciu a fost ales membru al societății.

Conferințele și comunicările pe care le-am ținut la universitățile din München, Hamburg și Mainz, precum și la Institutul de Relații externe din Dortmund, ca și la întîlnirea universitară de la Burg Liebenzell (Începuturile umaniste ale studiilor sud-est europene; Personalitatea lui N. Iorga ca istoric al culturii europene și ca istoric al lumii bizantine; Civilizația orășenească a Dobrogei bizantine) s-au bucurat de un auditoriu atent și plin de interes. La comunicarea de la München au fost de față cîțiva din cei mai de seamă profesori ai universității: Franz Dölger, Franz Babinger, Alois Schmaus, Ioachim Werner, Georg Stadmüller, Hermann Gross și alții. Cei care au prezidat reuniunile au subliniat adesea rezultatele importante ale cercetărilor științifice românești în trecut și în prezent. La Hamburg, de pildă, profesorul Fritz Fischer, referindu-se la N. Iorga, l-a caracterizat drept „un gigant enciclopedist în plin secol al XX-lea". La Mainz, profesorul Gotthold Rhode a arătat că marile realizări ale științei istorice românești se disting „printr-o trăsătură de unire între trecut și prezent". Iar la München, prof. Hermann Gross a subliniat dorința specialiștilor vest-germani de a strînge legăturile de colaborare cu colegii lor din România, „din ce în ce mai cunoscuți datorită lucrărilor lor în circulație în întreaga lume".

Aceste cîteva exemple care ilustrează evoluția favorabilă a unor contacte colegiale cu universitarii vest-germani evidențiază totodată colaborarea tot mai largă ce se dezvoltă între specialiștii din diferite domenii de cercetare, pe planul general al relațiilor culturale inter-europene.

Corespondență din Londra

Dezbaterile s-au încheiat, opoziția persistă

John Gritten

Pentru guvernul laburist, amînarea intrării în Piața comună, pe care o prevestește atitudinea președintelui de Gaulle, reprezintă un eșec; iar unul din aspectele frapante ale acestui eșec este că el survine după ce hotărîrea de a solicita primirea în C.E.E. produsese disensiuni grave în rîndurile laburiste.

Atunci cînd primul ministru Wilson a trimis la Bruxelles scrisoarea prin care solicită primirea Marii Britanii în Comunitatea Economică Europeană pe baza art. 237 al Tratatului de la Roma, opoziția din țară, și în special din propriul său partid, împotriva acestei hotărîri se intensifica. Intensitatea sentimentelor ambelor părți era rezumată în declarația lui Wilson: „Intenționăm să urmărim cererea noastră de a fi primiți cu toată energia și hotărîrea de care dispunem", și în contradeclarația deputatului laburist Emanuel Shinwell că va opune primului ministru „opoziția cea mai neobosită și necruțătoare cu toată forța de care dispun".

Guvernul putea pretinde că după dezbaterea de patru zile din Camera Comunelor, votul i-a adus o victorie, 426 de deputați aprobînd hotărîrea lui Wilson de a cere primirea Marii Britanii în C.E.E. Dar criticii săi afirmă că aceasta a fost o victorie à la Pirus. Este cert că, în afara rîndurilor guvernului, o treime din grupul parlamentar laburist fie s-a abținut, fie a votat împotriva guvernului, iar săptămînalul „Observer" a declarat: „Este foarte îndoielnic că primul ministru dispune de sprijinul a jumătate din grupul parlamentar laburist".

Același ziar face o legătură între adoptarea de către guvernul laburist a unei politici „cu privire la problema cea mai crucială aflată în fața țării, care prezintă mai multă atracție pentru conservatori decît pentru propriii săi sprijinitori" și „dramaticul eșec electoral" al guvernului pentru alegerile locale. Să mai amintim că un ultim sondaj de opinie a fost efectuat în cursul celor cîteva zile care s-au scurs între anunțarea de către Wilson a intenției sale de a prezenta cererea și începutul dezbaterii parlamentare. Sondajul arăta că 49 la sută din cei chestionați aprobau intrarea, în comparație cu 70 la sută în urmă cu un an, și 57 la sută în urmă cu două luni. Pe de altă parte, numărul adversarilor a crescut de la 10 la sută în urmă cu un an, și 27 la sută în urmă cu două luni, la 34 la sută în momentul de față.

O personalitate care nu este politician de profesie, cunoscutul istoric A. J. P. Taylor, a declarat că, după părerea sa, dezbaterea parlamentară s-a „desfășurat într-o atmosferă de puternică confuzie. Multă retorică și puține fapte. Primul ministru a declarat că argumentele economice pentru Piața comună nu sînt prin ele însele hotărîtoare. Ceea ce importă în mod real, a spus el, sînt motivele politice. Apoi, tăcere. Domnul Wilson nu ne-a spus care sînt motivele politice".

În măsura în care le-a adus, argumentele lui Wilson au fost că rolul Marii Britanii prin intrarea în C.E.E. trebuie să fie „de a face Europa mai puternică și independentă în problemele internaționale". El a vorbit despre „potențialul pe termen lung pentru Europa, și deci pentru Marea Britanie, al creării unei piețe unice de aproape 300 milioane de oameni, cu toată sfera și stimulentul pe care îl va furniza aceasta industriei britanice, și despre uriașele posibilități pe care le poate crea o strategie integrată pentru tehnologie pe o scară cu adevărat continentală".

Liderul opoziției, Edward Heath, a fost acela care a subliniat, în mod aprobator, că prin intrarea Marii Britanii în C.E.E. armele nucleare ale țării ar fi puse sub control „european".

În consecință, un număr de critici au afirmat că aceasta înseamnă o pierdere de suveranitate pentru Marea Britanie, și că cererea de intrare în C.E.E. nu este doar un aranjament economic, ci un mijloc politic de a crea o alianță europeană „prin ușa din spate" — deși nu există indicii că vreun agresor amenință interesele britanice.

Partidul Comunist din Marea Britanie a luat imediat atitudine împotriva acestei hotărîri, atît din motive economice cît și din motive politice, iar secretarul general al partidului, John Gollan, a declarat: „Alternativa reală la intrarea în Piața comună este o conferință economică europeană care ar putea duce la o mare extindere a comerțului Est-Vest reciproc avantajos. Aceasta trebuie să fie însoțită de măsuri serioase pentru reducerea încordării Est-Vest, lichidarea atît a N.A.T.O. cît și a Tratatului de la Varșovia, înlocuirea amîndurora printr-un tratat de securitate european incluzînd toate statele și retragerea tuturor trupelor străine din Europa".

Wilson nu a reușit să ignoreze amploarea revoltei din cadrul grupului parlamentar laburist. Deși pînă în momentul de față nu s-a anunțat vreo hotărîre cu privire la o măsură disciplinară împotriva celor 36 deputați laburiști „rebeli", Wilson a hotărît să dea un exemplu prin demiterea celor șapte secretari particulari parlamentari care și-au manifestat opoziția abținîndu-se de la vot. Este vorba de secretarii unor miniștri din cabinet, ca ministrul agriculturii, cunoscuți pentru împotrivirea lor față de intrarea în C.E.E.

Wilson a lansat propriilor săi miniștri ostili Pieței comune sfidarea de a demisiona. Dar în unele cercuri se crede că acești miniștri vor face tot posibilul pentru a rămîne în cabinet în scopul de a duce o acțiune de ariergardă cît mai departe posibil.

Londra, 16 mai

REPUBLICA DOMINICANĂ

un dialog necesar

Ales cu zece luni în urmă, după mai bine de un an de ocupaţie străină — mai exact nord-americană, deşi sub paravanul O.S.A. — actualul guvern al preşedintelui Balaguer părea să aducă o anumită normalizare a situaţiei în Republica Dominicană. Tensiunea vieţii politice interne şi problemele economico-sociale ar fi putut să fie, dacă nu soluţionate, cel puţin abordate constructiv de un preşedinte căruia majoritatea alegătorilor îi încredinţase mandatul. Este adevărat că această majoritate a lui Balaguer a fost şi continuă să fie contestată, actul electoral desfăşurîndu-se în condiţii nu tocmai irepro-şabile. Totuşi, nu acest „fapt consumat" face ca acum situaţia în Republica Dominicană să fie încordată, iar violenţa forţelor de dreapta (şi poate o nouă intervenţie) să ameninţe ca o sabie a lui Damocles ţara care aşteaptă liniştea şi progresul economic. În aceste zile, la doi ani după intervenţia forţelor armate interamericane din aprilie 1965, climatul nu pare de loc la înălţimea acestor aşteptări.

Într-o conferinţă de presă, ţinută recent la Stockholm, unde se afla într-o vizită la invitaţia conducerii partidului social-democrat suedez, fostul preşedinte al Republicii Dominicane, Juan Bosch, a declarat că pregătirile pentru alegerile prezidenţiale din 1966 s-au desfăşurat în ţara sa în condiţiile persecutării forţelor şi organizaţiilor progresiste. „Actualul preşedinte Balaguer nu deţine controlul asupra situaţiei din Republica Dominicană", a afirmat, de asemenea, Bosch. Violentele incidente şi arestările masive operate de curînd în ţară confirmă acest fapt. Senatorul Casimiro Castro, personalitate marcantă a Partidului revoluţionar dominican (P.R.D.), a fost grav rănit de o grenadă incendiară aruncată de doi necunoscuţi asupra automobilului său. Prin acelaşi procedeu, au fost răniţi ministrul comunicaţiilor, Luis Cepeda, şi doi dintre consilierii săi. Joia trecută dr. Basilio Perdomo, fost şef al poliţiei în guvernul constituţionalist, a fost ucis cu focuri de armă împreună cu şoferul său.

La doi ani după răscoala populară din aprilie 1965 şi după zece luni de la instalare, noul guvern nu a reuşit încă să restabilească climatul de calm necesar. Realitatea pare cu atît mai flagrantă cu cît, cunoscut drept un adversar al violenţei (i se spunea „Balaguer, omul păcii"), mulţi sperau că noul preşedinte va reuşi să pună capăt abuzurilor forţelor pretoriene, devenite elementele hotărîtoare ale vieţii politice dominicane în timpul dictaturii trujilliste. Se aştepta, de asemenea, o normalizare nu numai politică ci şi economică : siguranţa zilei de mîine prin garantarea locului de muncă şi mărirea salariilor erau modestele doleanţe ale muncitorului dominican.

Guvernul a promis o serie de măsuri în vederea îmbunătăţirii climatului intern şi a dezvoltării economice a ţării. Prezentau mare importanţă angajamentele privitoare la aplanarea situaţiei încordate din armată, la retragerea trupelor străine de pe teritoriul ţării şi, în sfîrşit, unele reforme de ordin economic.

Primul gest de autoritate al preşedintelui Balaguer, instalat în Palatul Naţional la 1 iulie 1966, a fost interzicerea întoarcerii generalului ultrareacţionar Wessin y Wessin la Santo Domingo. Dar, în acelaşi timp, grupul ofiţerilor constituţionalişti a fost desfiinţat prin integrarea acestora în rîndurile armatei. Măsurile, după cum se vede, se referă, în special, la limitarea posibilităţilor izbucnirii unor noi incidente între forţele opoziţioniste militare între care existau vechi divergenţe legate de existenţa celor două grupări : „constituţionaliştii", în frunte cu fostul lider al guvernului constituit în 1965, Caamano, şi forţele de dreapta conduse de generalul Wessin.

Timp de cîteva luni, violenţele au încetat. Dar slăbiciunea guvernului Balaguer a apărut curînd. El nu a reuşit să arbitreze cu uşurinţă între înverşunaţii adversari, deşi îşi asigurase unele instrumente pentru a o face. Ofiţerii constituţionalişti care ar fi stingherit într-un fel politica guvernului au fost expediaţi în străinătate, folosindu-se formula „trimiterii la studii", sau în „misiuni" pentru a masca, de fapt, exilul. Noua constituţie, semnată la finele anului trecut, nici nu mai menţiona între drepturile individuale — ca vechea constituţie din 1963 — acela că nici un cetăţean nu poate fi expulzat de pe teritoriul dominican şi nici nu poate fi împiedicat să intre în ţară dacă se află în străinătate. Omisiunea este atribuită faptului că „guvernul dominican este interesat în menţinerea tacită în exil atît a elementelor de dreapta cît şi a celor de stînga care ar putea crea dificultăţi dacă se întorc în ţară" (Visión). Dar aplicarea măsurilor referitoare la armată s-a dovedit a fi părtinitoare. În timp ce stîngii i se acordau „condiţii de studii", lui Wessin i se aproba întoarcerea la „patria-mamă". Mai mult, prin numirea lui ca reprezentant al Republicii Dominicane la O.N.U., era asociat noului regim.

Santo Domingo. O demonstraţie împotriva intervenţiei străine

Lipsa unei poziţii categorice a dat apă la moară adepţilor violenţei. Încurajaţi, militarii de dreapta se dedau la tot mai multe acte de terorism. În august, maiorul Mejias, unul din adjuncţii lui Caamano, a fost asasinat în plin centrul capitalei. În lunile următoare, nenumăraţi alţi constituţionalişti au căzut victime atentatelor. Autorităţile au arestat cîţiva dintre aceşti „mercenari de şoc", autori ai asasinatelor, dar un comando sosit la închisoare a impus prin forţă eliberarea lor.

Într-o asemenea conjunctură, Balaguer ar putea recurge la sprijinul unei anumite părţi a opoziţiei. Dar aceasta este ori ţinută la distanţă — am văzut prin ce mijloace — ori persecutată. Guvernul însuşi, contrazicînd bunele intenţii afirmate, de restabilire a liniştei, a folosit descoperirea unui „complot antiguvernamental" drept pretext pentru operarea unor masive arestări (peste 200 de persoane).

Inevitabil, prin adoptarea unei asemenea poziţii, situaţia devine tot mai favorabilă dreptei. Libertatea de mişcare a forţelor de dreapta o demonstrează şi apariţia unor tendinţe diverse în rîndurile acestora. Astfel, se remarcă şi afirmarea elementelor trujilliste printr-o serie de comploturi şi atentate între care şi cel contra generalului Barreras, element de dreapta aflat în conflict cu trujillişti. Barreras şi-a făcut intrarea în viaţa politică în fruntea comando-ului care l-a asasinat pe Trujillo la 30 mai 1961. Tot el a prezidat „junta naţională de reconstrucţie" răsturnată de la putere de răscoala populară din aprilie 1965. În urma încercării de atentat, fostul general Luis Amiama Tío, unicul supravieţuitor — alături de Barreras — al grupului care a lichidat dictatura trujillistă, a fost numit secretar de stat în problemele interne şi ale poliţiei. Numirea lui în această funcţie, ca urmare a incidentului lui Barreras, întăreşte impresia că generalul a fost victima elementelor trujilliste.

Ampla anchetă întreprinsă în legătură cu încercarea de asasinat de la 21 martie împotriva generalului Barreras, recompensa de 25 000 de dolari acordată celor care ar denunţa pe autori, ca şi arestarea colonelului în retragere Caonabo Fernandez, fost şef al poliţiei, a lui Salomón Sanz, cunoscut ca un prieten intim al familiei Trujillo şi a nepotului fostului dictator, Luis Ruiz Trujillo — suspecţi de a fi participat la atentat — au creat impresia că este vorba de luarea unei poziţii mai hotărîte faţă de elementele de extremă dreaptă adepte încă ale regimului terorist dictatorial.

Neliniştea forţelor progresiste în faţa situaţiei existente a determinat conducerea partidului revoluţionar dominican să declare, într-un răspuns privind „reconcilierea naţională", că este gata să ia parte la un dialog cu guvernul Balaguer.

Noile acte de terorism au determinat pe deputaţii din partea P.R.D. să se retragă din parlament în semn de protest. Ca răspuns, preşedintele Balaguer a ameninţat că va organiza alegeri parţiale pentru a-i înlocui, dacă nu-şi vor relua locul în parlament.

Este clar că, în asemenea condiţii, dialogul atît de necesar nu pare să mai constituie o perspectivă apropiată.

Anca VOICAN

opoziţia are cuvîntul

Art BUCHWALD

Ultimul raport al republicanilor asupra politicii față de Vietnam a provocat o mare consternare în cercurile republicane de la Washington. Raportul, cu un caracter foarte critic față de felul în care democrații duc războiul din Vietnam, a stîrnit mai multă furie în rîndurile oamenilor politici republicani decît în rîndurile democraților. Motivul acestei atitudini : se știe că, pînă acum, republicanii au sprijinit politica președintelui Johnson cu mult mai multă vigoare decît au făcut-o democrații.

Un lider republican mi-a declarat :

— Ca partid de opoziție, consider că este greșit să-i criticăm pe democrați în momentul de față. Orice opoziție față de politica democraților trebuie să vină din partea propriului partid al președintelui.

— Considerați deci greșită publicarea de către Comitetul pentru politica republicană a „Cărții Albe" în care s-au subliniat greșelile săvîrșite în Vietnam de ultimele două Administrații democrate ?

— Bineînțeles. Unul din lucrurile prin care s-au făcut cunoscuți întotdeauna republicanii a fost unitatea lor în sprijinirea partidului democrat. Putem eventual să nu fim de acord cu tot ceea ce face președintele Johnson, dar trebuie să ținem pentru noi această nemulțumire și să prezentăm un front solid. Altminteri, opoziția din partidul președintelui Johnson se va folosi de dezacordurile minore dintre noi.

— Dar dacă nu criticați politica președintelui Johnson, cum puteți susține că sînteți partidul de opoziție ?

— Toată lumea știe că sîntem partidul de opoziție pentru că nu sîntem la putere. Dar partidul de opoziție nu trebuie să se opună partidului de guvernămînt.

— Dacă rolul partidului de opoziție nu este acela de a se opune partidului aflat la putere, care ar trebui să fie exact rolul dv. ?

— Să-l sprijinim pe președinte împotriva propriei sale opoziții din partidul democrat. Nu dorim să facem nimic de natură să-i încurajeze pe liderii partidului democrat care sînt împotriva președintelui Johnson.

— E logic, i-am răspuns. Dar de ce, dacă partidul republican nutrește asemenea sentimente, a dat publicității raportul în care sînt subliniate toate greșelile săvîrșite de ultimele două Administrații democrate ?

— Foarte puțini dintre noi au avut cunoștință de acest raport. Comitetul a acționat de bună-credință deoarece a crezut că republicanii ar putea dori să aibă unele linii de conduită pentru atacurile lor împotriva oponenților democrați în campania din 1968. Noi nu știam însă că acest raport îl va ataca și pe președintele Johnson. Lucrurile au luat o turnură atît de serioasă, încît senatorul Dirksen a fost obligat să iasă din spital pentru a-l apăra pe președinte.

— Dirksen e un bun republican, am spus eu. Am observat că și Barry Goldwater a apărat politica președintelui Johnson față de Vietnam.

— Majoritatea republicanilor au această calitate, mi-a răspuns purtătorul de cuvînt. Există în partidul nostru o minoritate redusă de politicieni nemulțumiți, care sînt împotriva lui Johnson. Dar fiecare partid de opoziție își are renegații săi.

— Îi veți pedepsi oare pe republicanii care s-au pronunțat împotriva președintelui Johnson ?

— S-a luat în discuție această posibilitate.

Cîteva ore mai tîrziu m-am întîlnit cu un lider al partidului democrat și l-am întrebat dacă nu este îngrijorat de „Cartea Albă" a republicanilor.

— Nicidecum, mi-a răspuns el. Nu-i poți condamna pe toți republicanii pentru ceea ce fac cîțiva republicani dezorientați. Trebuie să avem în această țară un puternic sistem bipartizan și, atîta timp cît majoritatea republicanilor îl sprijină pe președintele Johnson iar majoritatea democraților se opun președintelui Johnson, vom păstra echilibrul care face măreția acestei țări.

(Din **New York Herald Tribune**, nr. 26228)

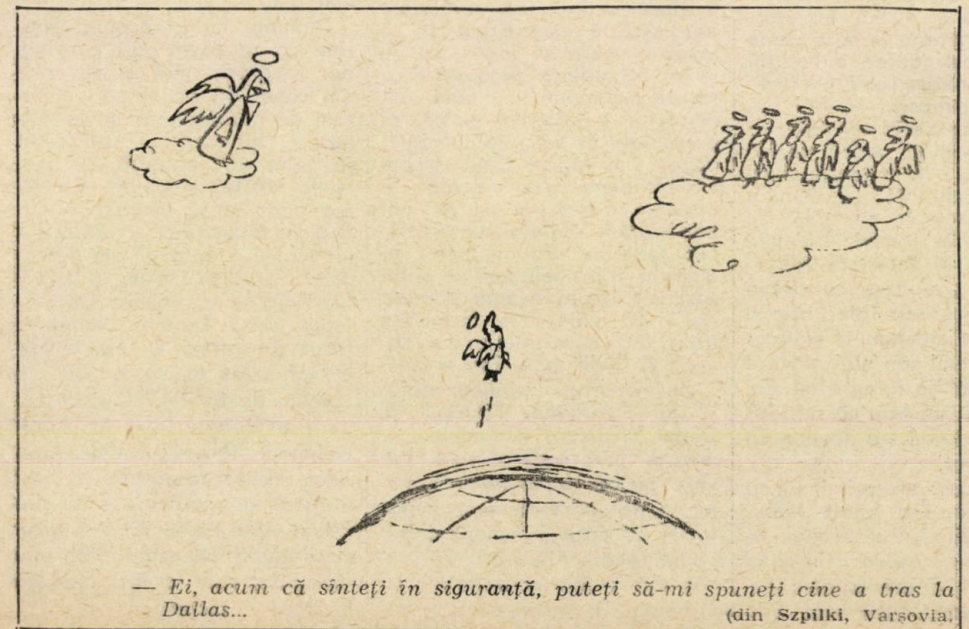

— *Ei, acum că sînteți în siguranță, puteți să-mi spuneți cine a tras la Dallas...*

(din **Szpilki**, Varsovia)

reînvierea indulgenţelor

Nicolae MINEI

Se știe că, mulțumită „indulgențelor" pe care le cumpărau de la călugării comis-voiajori, seniorii feudali își puteau îngădui să păcătuiască din plin, fără a risca să-și piardă tichetul pentru paradis. Se mai credea că, de la Martin Luther încoace, această practică a fost abolită.

Iată însă că ea reapare, într-o versiune renovată și adăugită. Deplasîndu-se din Europa medievală în America zilelor noastre, sistemul se preocupă mai puțin de mediația între muritori și autoritățile cerești, concentrîndu-și atenția asupra raporturilor dintre pămînteni. Locul călugărilor cu desagă a fost luat de pastori autohirotonisiți, aparținînd unor culte a căror răspîndire se limitează la teritoriul Statelor Unite. Printre ele, cea mai activă se dovedește o sectă cu un nume oarecum bizar — „biserica reînvierii globale".

Pentru a deveni pastor reînvietor global, e necesară o singură binecuvîntare : a ta personal. Așa cum e și firesc, acest minimum de formalități a dus la un maximum de personal clerical. El s-a pus în slujba morală a Domnului și, simultan, în slujba materială a domnilor — în speță a unor mari companii din statele de sud și de vest (Louisiana, Nebraska, Arkansas etc.). În schimbul unui salariu de cîteva mii de dolari pe an, pastorii se ocupă cu sîrg de starea de spirit a muncitorilor, de măsura în care ei cred nu atît în Domnul, cît în domni.

De cîte ori se simte bătînd un vînt de nemulțumire, părinții spirituali de pe statul de salarii al întreprinderii intră în acțiune. Ei se adresează în primul rînd soțiilor, povățuindu-le cu duhul blîndeții să nu-și lase bărbații să cadă pradă diavolești ispite a grevei. Vine apoi rîndul muncitorilor, cărora pastorii le demonstrează, cu pilde convingătoare, că supunerea e mama tuturor binefacerilor. Argumentul principal, care este specific sectei, s-ar putea rezuma astfel : cu cît suferi mai mult în întruchiparea ta de azi, cu atît o vei duce mai bine după reînvierea globală. Ceea ce înseamnă că, în schimbul unui mic dezavantaj — scăderea salariului sau concedierea — te vei bucura de imensul beneficiu al unei existențe viitoare de multimilionar.

Eficacitatea procedeului rămîne încă sub semnul întrebării. La compania „Prescott and Son", din orașul Baton Rouge, eforturile pastorilor nu au putut împiedica o grevă de 35 de zile, iar la filiala din Lincoln (capitala statului Nebraska) a firmei „Gulf Oil", doi reînvietori globali au mîncat o bătaie soră cu moartea globală. Dar asemenea detalii sînt nesemnificative. Esențialul e că vechiul negoț a reapărut, cu deosebirea că, în loc de indulgențe pentru păcătoși, astăzi se comercializează indulgența față de patroni.

Pe urmele lui Bormann 2 et comp.

Ceea ce îl deosebește pe Simon Wiesenthal de autorii celorlalte cărți despre criminalii naziști este faptul că nu scrie decît despre cazurile pe care le-a urmărit el însuși, despre asasinii la a căror identificare și prindere a contribuit personal. În cartea sa „Asasinii printre noi" nu este însă vorba numai de cei 900 de foști demnitari și călăi hitleriști deferiți justiției cu ajutorul lui Wiesenthal ci și de mulți alții, aflați încă, datorită unor complicități multiple, în libertate.

PE LANDSTRASSE NR. 32

Cam la patru săptămîni de la eliberarea mea, pe cînd mă aflam la Linz, unde lucram la Comisia pentru cercetarea crimelor de război, un soldat m-a întrebat dacă auzisem de un SS-ist pe nume Adolf Eichmann. I-am spus că auzisem acest nume de la evrei unguri în lagărul de concentrare de la Mauthausen. Numele nu-mi spunea nimic. Mă interesau mai mult autorii crimelor la care fusesem martor.

— Mai bine caută numele, mi-a spus soldatul.

La biroul Comisiei pentru cercetarea crimelor de război am cercetat listele și am descoperit numele „Eichmann". Se spunea că acționase în Austria, Cehoslovacia, Franța, Grecia, Ungaria. Nu i se dădea prenumele, ci doar gradul militar: Obersturmbannführer SS. În iulie 1945 am primit o listă de criminali de război. În document, datat 8 iunie 1945, se spunea că Eichmann (fără prenume) „este căsătorit, are un copil, poartă porecla Eichie... este o înaltă oficialitate a cartierului general al Gestapoului (departamentul pentru problemele evreiești) și membru al partidului nazist". Al doilea crîmpei de informație mi l-a furnizat căpitanul O'Meara, pe atunci șeful meu la Oficiul serviciilor strategice (O.S.S.), unde lucram după plecarea din Linz a Comisiei pentru cercetarea crimelor de război. Pe căpitan îl interesa foarte mult Eichmann, pe care îl numea „șeful secției pentru evrei a Gestapoului", și mi-a cerut să mă ocup de acest caz. Am trecut numele lui Eichmann într-un carnețel negru, unde aveam lista mea personală de oameni urmăriți.

Biroul O.S.S. era situat la Linz pe Landstrasse nr. 30. Locuiam la o distanță de cîteva case, pe Landstrasse nr. 40. Într-o noapte de iulie, pe cînd mă aflam în camera mea și îmi revedeam listele, proprietăreasa a intrat și, pretextînd că vrea să facă patul, s-a uitat peste umărul meu.

— Eichmann ! a spus ea. Trebuie să fie generalul SS Eichmann care îi comanda („kommandierte") pe evrei. Știți că părinții lui locuiesc pe strada noastră, la numărul 32 ?

Mi s-a părut absurd ca Frau Sturm să știe mai mult decît anchetatorii care întocmiseră lista criminalilor de război, dar Frau Sturm avea dreptate. A doua zi — era 24 iulie, cred — doi membri ai O.S.S. au efectuat o descindere în casa de la nr. 32. Descinderea nu a dat nici un rezultat. Tatăl lui Eichmann a recunoscut că fiul său Adolf făcuse parte din SS, dar altceva nu știa. Adolf venise rareori acasă în concediu și nu discuta niciodată cu familia despre activitatea sa. Nu se înapoiase din război. Ultimele vești de la el fuseseră primite din Praga „în urmă cu cîteva luni". Aveau vreo fotografie a lui ? Herr Eichmann a clătinat din cap. Fiului său nu-i plăcuse niciodată să fie fotografiat. Cei de la O.S.S. nu l-au crezut, dar în cele din urmă s-a dovedit că era adevărat.

La 1 august am primit vizita unui prieten. Era foarte tulburat. Tocmai auzise zvonul că Eichmann s-ar ascunde în satul Altaussee. Ne-am adresat autorităților americane din Bad Aussee, localitate învecinată, și le-am cerut să percheziționeze casa. Un american s-a dus acolo și a găsit-o pe Frau Veronika Liebl, care a recunoscut că este fosta soție a lui Adolf Eichmann. Divorțase de el la Praga în martie 1945, spunea ea, și își reluase numele de fată. De atunci nu-l mai văzuse și nu avea nici o fotografie a lui. Venise la Altaussee la 25 aprilie, locuise întîi la „See-hotel", apoi la „Parkhotel", și acum închiriase acest apartament. Cei trei fii ai ei, Klaus, Dieter și Horst, erau cu ea.

M-am dus la Altaussee și am vorbit cu Frau Maria Pucher, proprietara lui „Parkhotel". A recunoscut că Adolf Eichmann locuise acolo „în jurul datei de 1 mai". Într-o noapte spărsese dulapul cu haine al soțului decedat al d-nei Pucher și șterpelise un costum civil. Nici nu se gîndise măcar să-i ofere bani. Frau Pucher era mîndroasă. Alte două sau trei persoane au afirmat, de asemenea, că-l văzuseră pe Eichmann în primele zile ale lunii mai. Americanii s-au dus din nou la Frau Eichmann-Liebl pentru a o confrunta cu această depoziție. Și-a menținut vechea declarație. Nu-l văzuse pe Eichmann de la divorțul lor, pronunțat la Praga. La începutul anului 1946, numele lui Adolf Eichmann a apărut pe lista numărul 1 654/46 a austriecilor urmăriți.

MISIUNEA LUI „HERR VAN DIAMANT"

În cursul proceselor de la Nürnberg am studiat mii de documente. Am aflat că Eichmann fusese unul dintre principalii conducători ai mașinii de exterminare. În cursul interogatoriilor, un anume Rudolf Scheide, un german care condusese lagărul de internare american de la Cham — cu aproape 3 000 de deținuți din SS — a declarat că Eichmann, în iunie 1945, se aflase în lagărul american și purta numele de „Eckmann". În lagăr, Eichmann a făcut parte dintr-un grup trimis să lucreze în orașul învecinat. Compania pleca în fiecare dimineață spre oraș sub escortă americană și se înapoia seara în lagăr. La 30 iunie, Scheide a descoperit ce făcuse Eichmann în timpul războiului și a informat pe un reprezentant al autorităților americane din lagăr. Cînd grupul lui Eichmann s-a înapoiat în noaptea aceea, el nu se mai afla printre deținuți. O asemenea fugă nu era un lucru neobișnuit în primele luni de după război. Acum aveam dovada că, la 30 iunie 1945, Eichmann trăia, fapt care ulterior s-a dovedit a fi de mare importanță.

Un membru al statului major al lui Eichmann, führerul SS Dieter Wisliceny, condamnat la moarte, care încerca să-și salveze pielea devenind informator, a dat adresele mai multor femei cu care Eichmann întreținuse relații. Am crezut că vreuna din fostele prietene ale lui Eichmann ar putea avea un lucru care ne era indispensabil — o fotografie a lui. Am aflat despre cineva care putea reuși să obțină așa ceva : Manus Diamant, supraviețuitor al lagărelor de concentrare, care-și pierduse întreaga familie. Dorea să ne ajute și, din întîmplare, era un tînăr frumos. S-a hotărît ca Manus să devină „Herr van Diamant", colaboraționist olandez și fost membru al diviziei olandeze SS „Nederland", care nu îndrăznea să se înapoieze în țara sa. Speram că ar putea să aibă succes pe lîngă văduvele singuratice ale SS-iștilor întemnițați sau fugiți. Manus Diamant a declarat că va încerca să facă cunoștință cu soția lui Eichmann și cu alte femei care-l cunoscuseră.

„Van Diamant" nu a făcut cunoștință cu Frau Eichmann, care nu voia să vorbească cu nimeni, dar s-a împrietenit cu cei trei fii ai lui Eichmann și îi lua deseori cu barca pe lacul Altaussee. Într-o după-amiază, Manus mi-a spus că a doua zi îi va duce pe băieți la o plimbare cu barca. Glasul său era nefiresc de încordat. Am considerat că era mai bine să discut cu el. I-am spus că știam că-și pierduse familia și că printre cei uciși se aflau și copiii lui.

— Doi băieți și o fată, mi-a răspuns, fără să mă privească.

— Înțeleg, Manus. Dar ține minte că noi nu sîntem naziști. Noi nu luptăm împotriva unor copii nevinovați. Și dacă crezi cumva că ai putea într-adevăr să-i faci rău lui Eichmann printr-un... accident pe lac, greșești. Cu cîtva timp în urmă, doi oameni de-ai noștri au vrut să-i răpească pe fiii lui Eichmann și să anunțe că, dacă tatăl lor nu se predă, vor fi uciși. Am formulat multe argumente împotriva planului lor, dar numai unul i-a convins : un om care a trimis la moarte, fără să șovăie, un milion de copii, nu ar manifesta emoție pentru propriii lui copii. Chiar dacă ar fi profund îndurerat de planul lor, nu ar salva băieții predîndu-se. Nu este un asemenea om.

Diamant nu a răspuns. Speram că reușisem să-l conving, dar tovarășii mei și cu mine am căzut de acord să-l eliberăm de misiunea sa de la Altaussee. În schimb, i s-a cerut să intre în legătură cu mai multe foste prietene ale lui Eichmann și să încerce să obțină o fotografie a ușuraticului lor iubit. În 1947 am descoperit o fată în Urfahr, o suburbie nordică a orașului Linz, situată peste Dunăre. Manus a făcut cunoștință cu ea, a fost invitat la ea acasă, a găsit un „album de familie" și a descoperit o fotografie a lui Adolf Eichmann făcută în 1934. Mi-a adus radios fotografia, a fost eliberat de sarcina sa și și-a reluat viața obișnuită. Am făcut copii după această fotografie învechită, care a fost anexată la dosarul Eichmann.

In timpul procesului Eichmann

O VESTE SURPRINZĂTOARE

Într-o zi de la sfîrșitul anului 1947, am fost chemat la telefon din Bad Ischl. Un prieten american, Stevens, mi-a cerut să plec imediat acolo. La Bad Ischl, Stevens mi-a spus că Frau Veronika Liebl ceruse tribunalului districtual local un certificat de deces („Todeserklärung") pentru fostul ei soț, „în interesul copiilor". Pe atunci tribunalele erau asaltate cu asemenea cereri. Orice femeie trebuia să producă dovada că soțul ei a murit sau a fost declarat decedat pentru a obține o pensie sau pentru a se putea recăsători. Tribunalele eliberau asemenea declarații în mod formal, fără cercetări amănunțite.

Vestea adusă de Stevens m-a intrigat. Ne-am privit în tăcere, dîndu-ne seama că, de îndată ce Adolf Eichmann va fi declarat în mod oficial mort, numele său va dispărea automat de pe toate listele celor urmăriți. Cercetările efectuate în întreaga lume pentru descoperirea lui vor înceta. Eram încredințat că Eichmann însuși era autorul acestei manevre.

Stevens a aflat de la judecătorul care se ocupa de cererea doamnei Eichman că un anume Karl Lukas din Praga trimisese o depoziție în care afirma că fusese de față atunci cînd Eichmann a fost împușcat mortal la Praga, la 30 aprilie 1945. În amplul meu dosar Eichmann aveam depoziția sub jurămînt a unui SS-ist care afirma că-l văzuse pe Eichmann la Aussee, la 2 mai 1945. Alți martori îl văzuseră cu o zi înainte în apropiere de Bad Ischl. Stevens a declarat judecătorului că Eichmann este un criminal nazist urmărit și că fusese văzut în Austria, cît se poate de viu, după data de 30 aprilie. Judecătorul a rămas stupefiat și a prelungit perioada de așteptare obișnuită pentru asemenea cazuri, de la două la patru săptămîni.

Am trimis la Praga pe unul din colaboratorii mei. Peste nouă zile eram informat că Karl Lukas este căsătorit cu Maria Lukas, al cărei nume de fată era Liebl și care nu era altcineva decît sora soției lui Eichmann. Am transmis informația lui Stevens, care a făcut o nouă vizită judecătorului. Acesta a convocat-o pe Frau Eichmann și a asigurat-o că, dacă va încerca din nou să-l înșele, va anunța procurorul districtual. Frau Eichmann a plecat îngrozită. Distrusesem legenda pretinsei morți a lui Eichmann.

În scurtă vreme am reușit să reconstitui exact călătoria lui Eichmann la sfîrșitul războiului. Sosise la 20 aprilie în lagărul de concentrare de la Theresienstadt, unde a rămas pînă la 27 aprilie. A doua zi se afla la Praga, la 29 aprilie era la Budweis, la 1 mai în lagărul de la Ebensee, în apropiere de Bad Ischl, iar la 2 mai la Altaussee, unde a rămas pînă la 9 mai. Apoi s-a ascuns din proprie inițiativă în lagărele de internare americane pînă la sfîrșitul lunii iunie, cînd a fugit din lagărul de la Cham. Ulterior a stat ascuns cîtva timp în nordul Germaniei. De acolo a plecat la Solingen, unde a locuit la un unchi. O dată, englezii au venit să ia un interogatoriu unchiului lui Eichmann în timp ce Eichmann era ascuns în casă. El a hotărît să se înapoieze în regiunea Aussee, unde se simțea mai în siguranță decît oriunde.

REVELIONUL LUI EICHMANN

La 20 decembrie 1949, un funcționar superior al poliției austriece a venit să mă viziteze la Linz. Era de părere că Eichmann se ascundea în apropiere de satul Grundlsee, la aproximativ două mile de Altaussee. Poliția descoperise că Eichmann urma să petreacă ajunul Anului Nou împreună cu familia sa la Altaussee. Polițiștii intenționau să efectueze o descindere în locuința familiei Eichmann în timp ce el avea să se afle acolo și mi-au cerut să vin și eu. Ajunul Anului Nou este și ziua mea de naștere și nu-mi puteam dori un dar mai frumos decît arestarea lui Eichmann.

Pe atunci, Centrul nostru de documentare era vizitat deseori de un tînăr izraelian care făcea o călătorie de studii în Europa. Era foarte preocupat de cazul Eichmann. I-am spus — acum îmi dau seama că făcusem o imprudență — că s-ar putea să-l arestăm în curînd pe Eichmann. Cînd a auzit că urma să plec la Altaussee, unde locuia Frau Eichmann, m-a rugat să-l iau și pe el. Am plecat la 28 decembrie. Ne-am stabilit la „Erzherzog Johann Hotel" din Bad Aussee, la două mile de Altaussee. Poliția austriacă postase șase detectivi la diferite hanuri. L-am avertizat pe tînărul izraelian să nu vorbească cu nimeni.

În dimineața zilei de 31 decembrie m-am întîlnit cu ofițerul de poliție care avea sarcina operațiunii. Oamenii săi păzeau drumul de la Grundlsee spre Altaussee și casa în care locuia Frau Eichmann. La înapoierea mea la hotel i-am spus tînărului izraelian să nu iasă din cameră înainte de miezul nopții. La ora 9 m-am întîlnit cu ofițerul de poliție și cu o altă persoană. La toate hanurile, la hoteluri și în multe case se sărbătorea Revelionul; se auzeau glasuri, muzică și rîsete puternice.

La ora 10 am inspectat toate posturile de detectivi și am cercetat hanurile situate de-a lungul drumului. Era foarte frig și ne-am înapoiat la hotel ca să bem un ceai fierbinte. Am deschis ușa restaurantului de la hotel și am rămas uimit. Tînărul izraelian se afla la o masă mare, bînd cu un grup de localnici.

Ofițerul de poliție s-a supărat.

— Nu-mi place asta. Dacă se află că un tînăr izraelian este în oraș, s-ar putea...

— E trecut de zece, i-am spus eu. Acum nu se mai poate întîmpla nimic.

— Sper, a răspuns el nemulțumit.

La ora 10,30 am plecat din nou. Cînd am ajuns la hanul următor, detectivul a raportat că oamenii vorbeau despre sosirea „grupului de izraelieni". Ofițerul de poliție m-a privit dar nu mi-a spus nimic. Eu mă blestemam în gînd.

Ora 11. Dacă dorea să fie cu familia sa la miezul nopții, Eichmann trebuia să părăsească în curînd Grundlsee. Puțin după ora 11,30, un detectiv a venit în fugă din Grundlsee.

— La ora 11,30, a spus el, doi oameni s-au apropiat pe drumul din Grundlsee. Era întuneric beznă, dar le-am putut vedea umbrele pe zăpadă. Se aflau la aproximativ 150 de metri de mine; eu mă ascundeam în spatele copacilor de pe drum. Deodată a apărut un al treilea om care venea în goană dinspre Grundlsee și care a strigat ceva. S-au oprit toți trei, iar peste cîteva secunde au fugit înapoi.

Ofițerul a văzut cît eram de nenorocit. „Nu te necăji atît. Știm acum din ce grup de case au venit. Nu avem mandate de percheziție, dar îl vom urmări. Las aici doi oameni și mă înapoiez la Linz pentru a cere noi instrucțiuni". A dat din umeri și a adăugat: „Poate că ai făcut o greșeală aducîndu-l aici pe tînărul izraelian. Sau poate că Eichmann a fost avertizat din alt motiv. Nu știu".

La vreo zece minute după miezul nopții ne-am înapoiat la Bad Aussee. Străzile erau pline cu oameni zgomotoși. Cheflii veseli strigau: „La mulți ani!" Se auzea muzică, zgomot de pahare sparte. Eu nu voiam să văd pe nimeni. Darul pentru ziua mea de naștere se aflase la numai 150 de metri distanță. Îl pierdusem și simțeam că nu-l voi mai obține niciodată.

În ianuarie 1951 am făcut cunoștință cu un fost membru al spionajului militar german, care mi-a spus că Eichmann fusese văzut la Roma la sfîrșitul verii anului 1950, la cîteva luni după ce părăsise regiunea Aussee.

— Există diferite versiuni despre fuga lui Eichmann, mi-a spus el. Toate concordă asupra faptului că el a ajuns la Roma cu ajutorul unui comitet croat condus de foști prieteni ai lui Ante Pavelici, șeful guvernului colaboraționist croat. Sîntem de părere că a fost ascuns într-o mînăstire. Acolo a primit un buletin de identitate de la Vatican, care îi era indispensabil pentru a obține viza pentru o țară sud-americană.

— Sînteți oare sigur că este vorba de America de Sud? l-am întrebat. N-a plecat cumva în Orientul Apropiat?

Informatorul meu a clătinat din cap:

— Majoritatea naziștilor care și-au găsit temporar azil la Roma au fost trimiși ulterior în America de Sud. Sîntem de părere că Eichmann s-a alăturat unui grup de mai multe persoane, probabil sub un nume fals. Transporturile acestui grup se îndreaptă spre Brazilia și Argentina.

→

Nu aveam posibilitatea să caut în Brazilia sau Argentina un om al cărui nume actual nu-l cunoșteam și pe care nici măcar nu-l puteam descrie exact, deoarece ultima lui fotografie fusese făcută cu ani în urmă. Singura mea speranță rămînea familia lui Eichmann. Într-o zi ar putea încerca să ia legătură cu soția sa la Altaussee, unde învățau copiii. Într-o zi ar putea încerca să-i ducă pe toți în America de Sud. Nu puteam decît să aștept.

CĂSĂTORIE PRIN CORESPONDENȚĂ

Azi, oamenii vin la mine cu tot felul de probleme legate de regimul nazist. La sfîrșitul anului 1963 a venit o tînără — îi voi spune Ruth. Avea vreo 25 de ani și era drăguță și vioaie. Ruth mi-a spus că este o „romantică incorigibilă" care se plictisise de munca ei de birou. Răspunsese următorului anunț de la rubrica „Căsătorii" a ziarului vienez „Kurier" : „Medic, 42 de ani, situație excelentă în străinătate, dorește să facă schimb de scrisori cu fată drăguță. Scopul : căsătoria. Scrieți la cutia poștală nr. ...".

Peste trei săptămîni, un inginer pe nume Babor i-a scris fetei într-un stil politicos de modă veche că dorește să-i dea toate informațiile despre fiul său Karl, medic binecunoscut la Addis-Abeba, în Etiopia. În săptămîna următoare, inginerul Babor i-a făcut o vizită. I-a spus că el și soția sa duc o viață liniștită la Viena. Singurul lor fiu, Karl, plecase în Etiopia cu soția sa, o fostă baroneasă Babor — „foarte ciudată asemănarea dintre numele noastre" — care a murit acolo într-un accident de automobil, în 1960. Unica fiică a fiului său, Dagmar, avea acum 20 de ani și studia la Paris. Dr. Karl Babor era ginecolog — „cel mai bun din Addis-Abeba", spunea tatăl său.

— Domnule inginer — i-a spus Ruth repede — trebuie să vă repet ce am scris în scrisoarea mea. Sînt evreică...

— Dar dragă domnișoară, nu are nici o importanță. În casa noastră antisemitismul este necunoscut, credeți-mă. A privit-o pe Ruth și a adăugat : „Îi veți scrie, nu-i așa ?"

A fost începutul unei lungi corespondențe. După cîteva săptămîni, Babor a pus într-un plic și o fotografie a sa. După două luni a trimis „sărutări de mîini dragei sale Ruth". Ea i-a răspuns numindu-l „dragă Karl". Își închipuia că-l cunoaște foarte bine.

Cam după un an de la prima sa scrisoare, dr. Babor a anunțat-o că i-a cumpărat un bilet de călătorie Viena—Addis-Abeba și retur — „pentru cazul în care nu ți-ar plăcea aici, ceea ce sper că nu se va întîmpla". I-a spus că a rugat-o de asemenea pe fiica sa Dagmar s-o întîmpine pe Ruth la Viena, „astfel încît să poți veni aici împreună cu ea". Peste cîteva zile, Dagmar a sosit și i-a făcut o vizită lui Ruth. După o săptămînă, cele două fete au plecat cu avionul de la Viena spre Addis-Abeba. Dr. Babor le aștepta la aeroport. A fost politicos, i-a sărutat mîna lui Ruth, iar pe Dagmar a îmbrățișat-o. Dar omul acesta avea ceva ciudat și aproape înspăimîntător. Conducea foarte prost automobilul. Pe drumul de la aeroport, Ruth l-a întrebat pe jumătate în glumă dacă vrea să se sinucidă, iar el i-a răspuns, foare serios, că încearcă s-o facă de ani de zile și că, în ultimii doi ani, a avut cinci accidente de automobil.

A oprit automobilul în fața unei case întunecoase, care părea pustie. Înăuntru era răcoare și Ruth dorea să se odihnească. Drumul cu avionul fusese lung și era obosită.

— Să mergem în pădure pentru o oră — a spus el.

— Acum ? Era surprinsă.

— De ce nu ? E un drum scurt. Schimbă-ți doar pantofii.

I-a spus că o duce la riul său preferat. „E plin cu crocodili". Ruth a crezut că glumește. Dar cînd a oprit automobilul și au început să meargă pe o potecă îngustă spre rîu, a văzut crocodili în apa întunecată.

— Nu-i așa că sînt animale drăguțe ? — i-a spus el. Ruth s-a dat în lături.

— Să ne întoarcem. Vreau să-ți fac cunoștință cu cel mai bun prieten al meu din Etiopia.

— Ne-am oprit în fața curții poliției locale și am intrat înăuntru — mi-a spus Ruth. Sub un pom era culcat un leu bătrîn. M-am speriat, dar Karl mi-a spus că n-am nici un motiv să mă tem. Apoi a băgat mîna în gura leului. Cînd s-a ridicat am văzut că pe braț i se prelingea sînge. „Te-a mușcat !" am strigat eu. Karl mi-a răspuns rîzînd : „Nu-i nimic. E cel mai bun prieten al meu... Hai, să ne întoarcem acasă".

UN MEDIC CIUDAT

Cînd au ajuns, frigiderul era gol. Dagmar a deschis o cutie cu conserve de carne. Dr. Babor a spus că e obosit și s-a retras în camera sa, fără să se scuze. S-a așternut o tăcere penibilă. Dagmar s-a plîns că starea de depresiune a tatălui său se agravează continuu.

— Trebuie să fi trecut prin lucruri groaznice în cursul războiului. Nu vorbește niciodată despre asta. Avea foarte multă nevoie de mama. Apoi s-a produs accidentul. Și acum — l-ai văzut. Mi-e frică.

În noaptea următoare, soția unui funcționar local a venit cu copilul ei bolnav la dr. Babor. Dagmar a deschis ușa. Femeia a spus că copilul are temperatură și că nu reușise să dea de medicul pediatru. N-ar vrea dr. Babor să-l examineze ? Dagmar a intrat în casă și i-a spus tatălui ei că afară se află o femeie cu un copil bolnav. Dr. Babor a sărit în sus.

— Avea ochii injectați de sînge și fața aproape desfigurată de ură, mi-a povestit Ruth. Era groaznic. „N-am tratat și nu voi trata niciodată un copil", a strigat el. Dagmar privea stupefiată și mă ruga din ochi să intervin. I-am spus : „Karl, ești doctor, nu ? Copilul acesta e bolnav. Te rog să te duci afară și să-l examinezi".

Atunci s-a năpustit asupra mea. Mi-a spus să nu mă amestec deoarece nu are nevoie de sfaturile unei evreice murdare. Am rămas încremenită. A zbierat la mine : „Nu mă privi așa ! Urăsc copiii ! Urăsc toate ființele omenești. Oamenii ar trebui să fie gazați, să fie uciși cît mai repede posibil. Nu avem nevoie de oameni. Animalele sînt mult mai bune decît oamenii".

Apoi a fugit afară în noapte. Femeia cu copilul a plecat. Bătrîna servitoare i-a spus lui Ruth că dr. Babor se dusese probabil la grădina zoologică, că atunci cînd este „bolnav și necăjit", îi place să se joace cu leopardul de la grădina zoologică. A doua zi dimineață, a remarcat că mîna stîngă a lui Babor era bandajată.

— Mi-am dat seama că e un om bolnav, mi-a spus Ruth. I-am comunicat, calm, că mă înapoiez la Viena. A fost cuprins de o criză de furie. A strigat că nimeni nu are dreptul să-i vorbească în felul acesta. Este un om mare, cel mai mare medic din Addis-Abeba. Am zîmbit, i-am spus calm : „Karl, cred că ești cel mai mare nebun din Addis-Abeba", și i-am întors spatele. Am auzit un geamăt puternic. Se ridicase și mi-am dat seama că m-ar fi putut strînge de gît. Ceva m-a făcut să strig : „Ieși afară, brută ! Ieși afară imediat ! Să nu îndrăznești să mă atingi !"

— S-a întîmplat ceva ciudat. În momentul în care am strigat la el, s-a dat înapoi, și-a încovoiat spinarea. Părea gata să se prăbușească. Era ca o păpușă de cauciuc dezumflată. A plecat fără să spună un cuvînt. Bătrîna servitoare mi-a spus că fosta soție a lui Babor îl pălmuia totdeauna atunci cînd îl apuca „un atac" și că după aceea era liniștit și „foarte drăguț". Am chemat la telefon aeroportul și mi-am rezervat un loc în primul avion care pleca a doua zi.

Avionul urma să plece la ora zece. Cînd Ruth a coborît cu bagajele, Dagmar i-a spus că ea și tatăl ei fuseseră invitați să ia micul dejun în oraș și n-o putea duce cu automobilul la aeroport. Ruth i-a spus lui Dagmar : „Regret, dar va trebui să mă duceți mai întîi la aeroport".

— Apoi, a continuat Ruth, am auzit un zgomot la ușă și l-am văzut. Credeam că mă va ucide. L-am pălmuit energic — de două ori, de trei ori, nu-mi amintesc. Se lăsa lovit. De fapt cred că-i plăcea, și tocmai asta era lucrul cel mai groaznic. Mi-a spus să-l bat, deoarece nu merită altceva, vrea să moară, vrea să moară de cînd i-a dispărut soția.

Ruth a închis ochii. „A fost groaznic — toate astea în fața fiicei sale. Apoi m-au dus la aeroport și m-am urcat în avion".

Cum a ajuns la Viena, Ruth l-a vizitat pe tatăl lui Babor pentru a-i povesti ce s-a întîmplat. „I-am spus că n-ar fi trebuit să mă lase să plec la Addis-Abeba. Nu știa oare că fiul său e foarte bolnav și ar trebui să fie internat într-un ospiciu ? Bătrînul s-a scuzat. Mi-a spus că fiul său suferise o depresiune nervoasă în cursul războiului și sperau că acum e mai bine. Avea atîta nevoie de cineva puternic care să-l îngrijească ! Îmi pare rău, draga mea. Sper că vei reuși să uiți totul, mi-a spus bătrînul Babor".

Dar ea nu putea uita. „Știu că toată povestea pare de necrezut, domnule Wiesenthal. Dar e adevărată, jur".

— Știu că e adevărată, i-am spus. L-am cunoscut cu ani în urmă pe dr. Karl Babor. L-am văzut înaintea dumitale.

FENOL ÎN INIMĂ

În timp ce Ruth îmi spunea povestea ei, mă gîndeam la altceva — la o scenă pe care nu o voi uita niciodată. O cameră mică cu pereții cenușii. Intrarea se află în stînga, ieșirea — în mijlocul peretelui din fund. Ieșirea duce în crematoriul lagărului de concentrare de la Grossrosen, în apropiere de Wroclaw.

În camera altminteri goală se află o măsuță cu mai multe seringi și cîteva sticle umplute cu un lichid incolor. Un scaun — unul singur. În aer plutește un miros slab de carne arsă. Sîntem în anul 1944, în anticamera crematoriului de la Grossrosen. Crematoriul este deservit de un deținut care transportă cenușa pe un cîmp apropiat, unde e folosită ca îngrășămînt. Pe acest cîmp, grădinarii plantează legume pentru bucătărie. Știu toate acestea deoarece eram unul din deținuții repartizați să lucreze în grădina de legume.

Acum, în mijlocul camerei stă un tînăr. Peste uniforma sa de SS poartă un halat alb de medic. Umple seringa și-i spune pacientului (gol pînă la brîu) să se așeze pe scaun. Pacientul este ținut de doi SS-iști. Tînărul vine repede în fața lui și, cu o mișcare rapidă, îi introduce acul în inimă. Seringa conține fenol. Alți pacienți așteaptă. Cadavrele sînt scoase repede prin ușa din spate. Ceva mai tîrziu, oamenii vor vedea fum ieșind pe coș.

După ce Ruth mi-a spus povestea ei, am rămas multă vreme meditînd la biroul meu. De cîte ori văzusem fumul în timp ce lucram în grădina lagărului ? Numai printr-o minune n-am ajuns și eu pe scaun în fața lui Karl Babor.

Între Austria și Etiopia nu există tratat de extrădare. Potrivit legislației etiopiene, Babor nu mai putea fi urmărit pentru crimele săvîrșite deoarece termenul de urmărire expirase.

(Va urma)

NEW YORK Herald INTERNATIONAL Tribune
The Washington Post
Nr. 26 229

„PACEA ORGANIZATĂ" A LUI RUSK

SECRETARUL DE STAT Dean Rusk a declarat recent că „una din preocupările centrale ale țării noastre... trebuie să fie de a urmări o pace organizată — o pace trainică, o lume în care conflictele să fie reglementate prin mijloace pașnice..." Nu încape nici o îndoială că așa ar trebui să fie. Trebuie să vedem însă dacă politica pe care o ducem în prezent, politica al cărei principal arhitect și principal purtător de cuvînt este secretarul Dean Rusk, e îndreptată cu adevărat spre o pace organizată în întreaga lume.

Rusk își întemeiază afirmația că politica noastră de război e îndreptată spre pace în lume pe faptul că am semnat alianțe cu 40 de state. „Integritatea acestor alianțe stă la baza menținerii păcii". Și aceste alianțe își vor pierde integritatea, consideră Rusk, dacă nu vom reuși să-i silim pe vietnamezi să se supună guvernului mareșalului Ky și Statelor Unite.

Nu se poate aduce nici un argument în sprijinul afirmației că războiul nostru din Vietnam contribuie la „o pace organizată". În acest război, al patrulea dus de americani în secolul nostru, Statele Unite se află fie în contradicție, fie cel puțin izolate de toate marile organizații internaționale pentru pace, de O.N.U., de Vatican, practic de toate bisericile protestante și evreiești și de toate marile puteri din lume. Singurii noștri aliați în luptă provin din rîndurile statelor-cliente și, în număr simbolic, din două țări izolate în Pacific în urma dizolvării Imperiului Britanic.

Cum reușește Rusk să se convingă pe sine că, izolîndu-se de toate marile puteri militare și spirituale ale lumii, s-a angajat în organizarea unei păci trainice? S-a consolat, pare-se, cu ideea că, dacă vom învinge în Vietnam, cei 40 de aliați ai noștri se vor convinge că, în eventualitatea unor dificultăți pe viitor, vor avea alături Statele Unite în toată forța și măreția lor.

Este mai probabil că adevărul se află la polul opus și că războiul nostru din Vietnam va avea un efect contrar asupra integrității sau, ca să spunem așa, asupra încrederii în alianțele noastre. Ceea ce se spune în particular la Washington trebuie să le fi trecut prin minte și străinilor. Lecția războiului din Vietnam este că el „nu trebuie să se repete niciodată". Departe de a dovedi că aliații noștri se pot bizui pe voința noastră de a muri pentru integritatea alianțelor, intervenția Johnson-Rusk demonstrează că, dacă alianțele implică războaie ca acela de față, ele sînt lipsite de valoare, ba chiar periculoase pentru toți cei interesați — inclusiv aliatul ce ar urma să fie „salvat".

Departe de a urmări o „pace organizată", sîntem în curs de a demonstra prin foc și sînge că mania postbelică de a încheia alianțe a fost, dacă nu o simplă înșelătorie diplomatică, o capcană. Greșeala secretarului de stat Rusk provine din confuzia pe care o face între ideea unei păci organizate și rețeaua de alianțe ale „războiului rece", organizată în perioada anilor '50. Afară de cazurile cînd Departamentul de Stat dezgroapă unul din pacte pentru a justifica ceea ce dorește să facă, vechea rețea de pacte a lui Dulles este muribundă. Statele Unite nu vor fi în stare nici măcar să gîndească la o „pace organizată" pînă cînd nu vor descoperi o cale de ieșire din izolarea în care au ajuns.

Walter LIPPMANN

La Universitatea din Viena a avut loc decernarea premiilor „Gottfried von Herder" pentru contribuții la dezvoltarea relațiilor culturale cu popoarele din sudul și estul Europei. Printre cele șapte personalități premiate se află acad. Al. A. Philippide și prof. Mihai Pop (în fotografie : al treilea și al doilea din dreapta).

reflector

BRAZILIA ȘI DENUCLEARIZAREA AMERICII LATINE

Ministrul afacerilor externe al Braziliei, Magalhaes Pinto, a făcut recent o declarație în care anunță motivele aderării țării sale la Tratatul pentru interzicerea armelor nucleare în America Latină. În declarația ministrului de externe al Braziliei se spune :

„Brazilia semnează azi, în Mexic, Acordul de interzicere a armelor nucleare în America Latină, alăturîndu-se astfel celor 18 țări latino-americane care au subscris deja la acest instrument regional. Semnarea tratatului din Mexic trebuie să fie considerată drept o manifestare clară a intenției pașnice care ne însuflețește și, în același timp, drept o formă de demonstrare a voinței noastre de a acționa, fie în mod izolat, fie în asociere cu țările Americii Latine, în scopuri pașnice.

Brazilia nutrește un mare interes față de Tratatul din Mexic deoarece acest instrument, primul de genul lui, care încearcă să apere o regiune populată a lumii, cuprinde ambele aspecte ale folosirii energiei nucleare, cel negativ și cel pozitiv, interzicînd, pe de o parte, în mod eficient scopurile războinice, stimulînd, pe de altă parte, folosirea ei în scopuri pașnice și creînd în plus o bază juridică pentru ca țările latino-americane să se asocieze, cu sau fără colaborarea puterilor nucleare din celelalte continente, pentru a întreprinde proiecte multinaționale de dezvoltare economică prin aplicarea energiei nucleare la opere gigantice de domeniul geografic ca unirea de bazine hidrografice, deschiderea de canale, porturi și căi navigabile interne...".

Referindu-se la activitatea Comitetului pentru dezarmare a celor 18 țări, în legătură cu elaborarea unui Tratat mondial de nerăspîndire a armelor nucleare, ministrul de externe brazilian arăta că „Secretarul general al Ministerului Afacerilor Externe a fost însărcinat în mod special să asiste la începerea lucrărilor Conferinței de la Geneva pentru a stabili în mod clar poziția braziliană și a arăta că Tratatul latino-american trebuie să aibă o influență hotărîtoare asupra elaborării Tratatului mondial, în scopul de a apăra pe de-a-ntregul dreptul țărilor latino-americane la folosirea pașnică a energiei nucleare și pentru ca un Tratat mondial să nu riște să creeze vreun obstacol în calea dezvoltării integrale și dinamice a Americii Latine".

UN CANDIDAT „DE FACTO"

George Lewis Bailes jr., senator din partea statului Alabama, care îl cunoaște pe fostul guvernator al acestui stat, George C. Wallace, de acum 25 de ani, afirmă : „Încă de pe atunci el și-a pus în minte să fie guvernator și apoi președinte. Nu cred că va reuși, dar el crede că da". Politicienii discută în contradictoriu care dintre partide va fi atacat de Wallace în 1968. Iată ce susține Wallace : „Îi voi lovi pe republicani în Sud, deoarece fără mine ar putea ieși din nou victorioși asupra lui Johnson, așa cum s-a întîmplat în 1964. Îl voi lovi pe Johnson în Nord, unde mă bucur de sprijin". În cadrul unui interviu de două ore acordat în biroul guvernatorului Lurleen, (soția sa — n.n.) Wallace a arătat clar că este un candidat de facto. El are un personal electoral de 8 oameni, urmînd a fi lărgit în curînd la 12. Programul lui Wallace prevede că-și va anunța candidatura la sfîrșitul acestui an. El prezintă atracție pentru un cerc îngust de reacționari. Printre birourile cu emblema „Wallace la președinție" este și acela din Alexandria (Virginia), condus de Karl Allen, fost comandant adjunct al partidului nazist american al lui George Lincoln Rockwell. Întrebat dacă dezavuează cumva un asemenea sprijin, Wallace a declarat : „Apreciez sprijinul oricui crede în ceea ce cred eu".

(Din **The New Republic** vol. 156, nr. 17

MEDUNARODNA POLITIKA
BELGRAD

S. U. A. ŞI EUROPA OCCIDENTALĂ

TURNEUL vest-european al vicepreşedintelui Humphrey a furnizat o excelentă ocazie nu numai de a afirma dar şi de a sublinia în mod foarte clar anumite adevăruri noi, privind relaţiile dintre Europa occidentală şi Statele Unite, adevăruri care diferă în mare măsură de acelea din primul deceniu de după război.

1. Primul dintre aceste adevăruri noi este că Europa occidentală de astăzi are un alt mod de a sta de vorbă cu Statele Unite decît acea Europă occidentală care îşi trăgea forţa economică din planul Marshall, forţa politică din doctrina Truman şi puterea militară din pactul Atlanticului. Principalele motive sînt următoarele:

— *pe plan economic*, Europa occidentală a încetat să mai depindă de ajutorul în dolari venit de dincolo de Atlantic; nu numai că ea şi-a regăsit întreaga siguranţă de sine, dar a devenit în acelaşi timp un puternic partener şi chiar un rival al Statelor Unite;

— *pe plan politic*, Europa de vest şi-a pierdut, ca să spunem aşa, deprinderea de a urma în mod omogen şi automat premisele politice ale Washingtonului şi a suferit o diferenţiere politică bazată pe opţiuni tot mai libere şi mai puţin automate în sfera relaţiilor europene şi internaţionale;

— *pe plan militar şi strategic*, Europa occidentală a încetat, într-o mare măsură, să considere pactul Atlantic drept un dig salvator împotriva pretinsului „pericol" din Est, şi a ajuns să încline în mod tot mai puternic spre concepţia care afirmă că acest pericol nu există şi că adevărata securitate nu trebuie căutată în mod exclusiv într-o regrupare militară sub formă de bloc şi în ameninţarea militară pe care un asemenea bloc o creează în mod inevitabil.

Dacă, aşadar, Europa occidentală se găsea cu cîţiva ani în urmă, în mod obiectiv şi subiectiv, într-o situaţie de inferioritate faţă de Statele Unite, şi anume în postura unei rude sărace, minore şi lipsite de apărare, care nu avea nici propriile sale poziţii, nici propriile sale păreri, situaţia s-a schimbat între timp într-o asemenea măsură încît Europa occidentală se poate comporta astăzi, în mod obiectiv (lucru pe care îl doreşte din ce în ce mai mult), ca un factor mai autonom şi egal în relaţiile atlantice şi internaţionale. Fără a avea intenţia şi fără a simţi nevoia de a face analiză detaliată, putem menţiona numeroase dovezi în sprijinul acestei stări de lucruri: activităţile Franţei în pactul Atlantic şi în numeroase alte domenii; atitudinea ţărilor C.E.E. în cadrul negocierilor „rundei Kennedy" şi pe alte planuri ale raporturilor economice cu Statele Unite; diferitele forme ale „deschiderii" Europei occidentale spre Răsărit, de la relaţiile cordiale franco-sovietice pînă la aranjamentele economice ale italienilor cu pieţele din Răsărit, trecînd prin reexaminarea parţială a „politicii răsăritene" de către germanii occidentali; poziţiile specifice ale ţărilor scandinave, membre ale pactului Atlantic, în problemele de strategie nucleară a N.A.T.O.; nuanţele care pot fi observate în atitudinile faţă de diferitele aspecte ale problemei germane; o voinţă, mai mult sau mai puţin marcată, de participare la dialoguri europene şi o lipsă de voinţă, mai mult sau mai puţin declarată, de a se susţine acţiunile politice şi agresive ale Statelor Unite.

Toate acestea ne îndreptăţesc să formulăm următoarea concluzie: dacă este încă exagerat sau prematur să afirmăm că comunitatea occidentală sau atlantică nu mai există ca o entitate ideologică şi politică, militară şi strategică, sau ca un tot economic, este absolut sigur însă că ea este în tot mai mică măsură un dispozitiv omogen de bloc, condus de către Statele Unite, şi că Europa occidentală devine animatoare a unor tendinţe policentriste tot mai efective şi tot mai mature.

2. Al doilea din aceste noi adevăruri este că Europa occidentală de astăzi este pe cale să-şi revizuiască părerea în privinţa Statelor Unite, care reprezentau pentru ea un simbol al libertăţii şi democraţiei. Este, desigur, imposibil să tratăm temeinic acest subiect într-un articol de felul celui de faţă, dar printre aceste premise ni se pare oportun să includem constatările următoare: înainte de cruciada anticomunistă a lui McCarthy şi a lui Goldwater, înainte de scandalurile rasiste din Alabama şi de sinistrele focuri de revolver de la Dallas, înainte de inaugurarea „strategiei globale", în cadrul căreia regimurile corupte, de felul acelora care există în Taivan şi Tailanda, reprezintă puncte de sprijin deosebit de apreciate, înaintea intervenţiilor de tipul celor de la Stanleyville şi din Republica Dominicană, în sfîrşit şi îndeosebi înainte de agresiunea nerusinată din Vietnam — Statele Unite se bucurau în Europa occidentală de respect şi admiraţie. Statele Unite erau ţara care şi-a cucerit independenţa naţională luptînd din greu şi ridicînd stindardul drepturilor omului şi dreptului popoarelor; ţara oamenilor îndrăzneţi şi întreprinzători care au deschis calea progresului fantastic al ştiinţelor şi tehnicii; naţiunea care, în două mari războaie mondiale, a venit în ajutorul Europei în lupta comună împotriva agresiunii şi obscurantismului. Astăzi, această imagine nu numai politică dar şi afectivă a Statelor Unite ale Americii aparţine într-o tot mai mare măsură trecutului: ea se estompează în contact cu ceea ce devine tot mai determinant pentru fizionomia Americii actuale, a unei Americi care nutreşte ambiţia de a fi un jandarm internaţional şi care comite în Vietnam orori ce amintesc nu numai lui Russel şi magistraţilor din tribunalul său, sau oamenilor şi naţiunilor care nu aparţin „familiei atlantice", dar chiar şi aliaţilor şi prietenilor celor mai siguri ai Statelor Unite, scenele de oroare din analele celui de-al doilea război mondial, în cursul căruia fiii Americii au adus şi ei sacrificiul vieţii lor pentru ca să nu mai existe vreodată masacre ca cele de la Mathausen sau Oradour.

Influenţa politică şi prestigiul moral de care Statele Unite se mai bucurau pînă de curînd în Europa occidentală sînt zdruncinate într-o asemenea măsură încît Statele Unite nu mai găsesc nici înţelegere fără rezervă, nici solidarita-

Bruxelles. Mii de manifestanţi au participat la un marş împotriva prezenţei forţelor N.A.T.O. şi a armelor atomice în Belgia.

te efectivă pentru „cruciada" lor din Vietnam, nu numai la Paris, la Roma sau la Bruxelles, dar chiar și într-o capitală europeană atît de sigură pe cît era în ultimul timp Bonnul.

Dacă situația din Europa occidentală ar fi fost diferită de aceea pe care am prezentat-o noi aici, cel de-al doilea cetățean al Statelor Unite — care nu vine prea adeseori pe vechiul continent — ar fi fost obiectul unei primiri cordiale și ar fi trezit o simpatie sinceră în capitalele europene. Nu s-a întîmplat însă nimic din toate acestea. Chiar și convorbirile oficiale ale vicepreședintelui Humphrey ar trebui să deschidă ochii Americii asupra cîtorva adevăruri noi privitoare la o Europă occidentală în schimbare, o Europă care dorește cu sinceritate să vadă manifestîndu-se într-o mai mare măsură, în politica și în comportarea Statelor Unite, postulatele incluse în opera și în aspirațiile unui Lincoln, ale unui Roosevelt.

Ranko PETKOVIČ

The New York Times

Nr. 39 916

NEBULOASELE OBIECTIVE ALE TRIUMVIRATULUI MILITAR

TRIUMVIRATUL militar care a pus mîna pe putere la Atena a răsturnat toți zeii laici ai Greciei moderne. Acest triumvirat urmărea să zdrobească stînga dar, pentru a face acest lucru, s-a opus regelui (folosindu-se în același timp de numele său), premierului (căruia i-a impus domiciliu forțat), principalelor partide politice și ierarhiei militare. Deși triumvirii au acționat — potrivit afirmațiilor lor — pentru a împiedica venirea la putere a stîngii, programul lor de acțiune este mai puțin clar decît temerile lor. Din convorbirile pe care le-am avut cu ei, îmi este greu să desprind ideologia lor.

Mulți oameni consideră că George Papadopoulos, în prezent ministru la Președinția Consiliului de Miniștri, reprezintă creierul mișcării. Are 48 de ani și și-a petrecut o mare parte a carierei în serviciul de spionaj.

Papadopoulos insistă : „Ne bucurăm de încrederea întregului corp de ofițeri și nu am făcut decît să inițiem ceea ce doreau ei. Este o revoluție întreprinsă de armata greacă pentru a lichida situația anormală în care era ținută țara". El afirmă că „revoluția este de orientare prooccidentală. După ce statul va fi sănătos, vom restabili democrația. Nu pot prevedea de cît timp va fi nevoie pentru aceasta". Papadopoulos mi-a declarat că filozofia sa politică decurge din cea a lui Aristotel. „O parte a teoriei lui Aristotel — spunea el — se bazează pe faptul că statul intervine în reglementarea activității organelor publice și a indivizilor. Aș afirma că ideologia noastră este liberalismul dirijat, poate liberalismul călăuzit".

Noul ministru al afacerilor interne, generalul de brigadă Stylianos Patakos, care are cel mai înalt grad militar, fără a fi însă spiritul director al triumviratului, susține că regimul nu este dictatură, ci „libertate pe baza legii". Lucru destul de ciudat, ideologul său politic preferat este Abraham Lincoln.

Colonelul Nikolas Makarezos, ministrul coordonării economice, este singurul din cei trei care a dobîndit o oarecare experiență diplomatică în calitate de atașat militar la Bonn. El declară : „Grecia aparține Occidentului și dorește relații încă și mai strînse cu S.U.A. Ne bizuim în primul rînd pe inițiativa particulară și credem în stimulentele fiscale și monetare. Intenționăm să eliminăm cheltuielile bugetare inutile și să impunem austeritatea". Makarezos declară că regimul intenționează să restabilească democrația deplină „dar nu vrem reeditarea vechii stări de lucruri. Nu putem reveni la constituționalism decît atunci cînd va fi aplicabil. Este evident că va trebui să amendăm constituția". El promite însă că toate libertățile vor fi garantate. Nu a spus clar dacă se va permite sau nu existența unui partid comunist și a avertizat că, după ridicarea cenzurii presei, „criticile inexacte" vor trebui să fie supuse unor restricții. Ca și fostul său coleg de clasă, Papadopoulos, el îl recunoaște drept mentor pe Aristotel și se consideră un „democrat liberal".

Dacă examinăm aceste idei destul de nebuloase, găsim următoarele elemente esențiale : naționalism, admirație pentru puterea executivă centrală, N.A.T.O. și Occident. Cîteva lozinci ciudate : liberalism dirijat, libertate pe baza legii. Se spune că există dorința de a impune obligații fiscale sporite celor bogați, dar triumvirii nu au nimic de stînga. De altfel Papadopoulos, în cursul ocupației naziste din timpul războiului, a făcut parte dintr-o organizație de extremă dreaptă.

Triumviratul a reușit să dea o lovitură de stat eficientă datorită existenței prealabile a unui plan amănunțit al armatei în vederea arestării elementelor de stînga și ocupării centrelor-cheie în caz de război. Nu există însă un plan asemănător pentru folosirea puterii după obținerea ei. Aici ar putea să înceapă dificultățile.

C. L. SULZBERGER

Un nou afiș turistic pentru Grecia (în viziunea caricaturistului Lap de la Le Canard enchaîné, *Paris) : „Petreceți vacanța în Grecia : tabere de internare, plutoane de execuție, închisori model, folclor militar".*

reflector

„PAX AMERICANA"

Atunci cînd grecii sînt victime ale unei lovituri de stat — acesta este un fapt nu numai important ci și de natură să mobilizeze opinia publică europeană. Sîntem recunoscători lui Raymond Aron, care nu este unul dintre prietenii noștri politici, de a fi scris că a visat „să redevină un tînăr student pentru a ieși să manifesteze pe stradă". Esențialul se află totuși în altă parte : în faptul că nimic nu s-a putut face în Grecia fără complicitatea serviciilor secrete americane, care, în plus, par să fi pus într-o mare încurcătură Washingtonul... De cinci ani încoace, serviciile secrete americane au luat locul influenței britanice și guvernează prin militari greci interpuși. Nu este vorba aici de o informație „de propagandă" sau, cum se spune, „aparținînd antiamericanismului sistematic" : este o afirmație care poate fi găsită în comentariile presei newyorkeze. C.I.A. este acuzată de a-și fi „depășit" misiunea. Nici nu se poate formula mai potrivit. S-a văzut la Santo Domingo unde poate duce această misiune, de „jandarm al lumii occidentale", pe care și-au asumat-o Statele Unite. Grecia este un stat european : ce trebuie să facă europenii pentru a limita, a ține în loc și apoi a reduce intervenționismul american ?

(...) Este un fapt că cei ce pun astăzi în pericol libertatea lumii sînt conducătorii lumii (care-și spune) liberă. Este un fapt că Statele Unite, în acest moment al istoriei lor, recurg la teroare într-o parte a globului și stîrnesc neliniște pe tot restul lui. Din nou trebuie să arătăm că nu este nevoie să se caute informații în această privință altundeva decît la New York, Chicago sau San Francisco. Nimic din ceea ce se publică în lume, nici chiar la Hanoi, nu este atît de înspăimîntător pentru americani ca tot ceea ce se publică zilnic în Statele Unite. Punînd cap la cap citatele din „New York Times", iată ce putem afla : Ultimele bombardamente asupra Haifongului au fost la fel de importante ca bombardamentele cele mai violente din 1944 asupra Germaniei. A căzut peste o tonă de bombe pe minut. Civilii — femei și copii — „n-au putut să nu fie atinși" de aceste bombardamente. Generalul Westmoreland pretinde 300 000 de soldați suplimentari, chemarea sub arme a contingentului și face să se întrevadă posibilitatea de a utiliza 1 milion de americani pînă la sfîrșitul anului. Aviatorii americani înțeleg să dispună de „dreptul de urmărire", adică dreptul de a urmări pe beligeranți indiferent pe ce teritoriu. Pe viitor, escaladarea ar trebui, potrivit anumitor specialiști din S.U.A., să continue prin distrugerea aerodromurilor din Deltă, a instalațiilor portuare de la Haifong, a gărilor de triaj, a digurilor Fluviului Roșu și printr-o nimicire a agriculturii vietnameze care să provoace foametea. S-a început printr-un război de uzură. Dar, observă „New York Times", „dacă continui suficient de multă vreme un război de uzură, se ajunge la un război de distrugere".

Pax Romana impunea, cu mijloace de distrugere relativ slabe, o hegemonie aducătoare de civilizație... Pax Americana are nevoie de distrugeri și de genocid.

(După Le Nouvel Observateur, nr. 129)

THE TIMES
Nr. 56 936 LONDRA

WALTER LIPPMANN A ALES EXILUL

DISPARIȚIA lui „World Journal Tribune" din New York a fost un eveniment trist, dar pentru numeroși cititori americani acest lucru nu a însemnat nimic în comparație cu retragerea de la Washington a celebrului editorialist politic Walter Lippmann. Am folosit în mod intenționat termenul militar „retragere", deoarece numeroase persoane, printre care și Herblock, caricaturistul de la „Washington Post", consideră plecarea lui în Franța ca un episod de mare însemnătate în al doilea război dus de președintele Johnson — războiul cu Lippmann.

Editorialistul a fost cel mai consecvent și inteligent critic al felului în care președintele duce războiul din Vietnam. Fără nici un fel de exagerare se poate spune că președintele a fost adus la exasperare și că și-a exprimat în numeroase rînduri furia în mod public. El nu s-a putut stăpîni nici măcar atunci cînd l-a primit pe președintele Turciei la Casa Albă, ocazie în care a declarat că un anumit editorialist a înțeles greșit și doctrina Truman. Lippmann l-a corectat, republicînd un articol scris în acea vreme.

Pentru Lippmann, războiul din Vietnam nu este numai o greșeală : împreună cu atitudinea nesinceră a lui Johnson, acest război a făcut din Washington un loc de unde este imposibil să se comenteze problemele internaționale. Nimeni nu știe ce se petrece, nici măcar membrii cabinetului și ambasadorii. Nimeni, cu excepția președintelui.

Toate astea erau destul de neplăcute. Desigur, nici măcar Lippmann nu putea lua masa în fiecare seară cu președintele, dar au urmat lucruri și mai rele. Editorialistul a declarat despre președinte : „M-a înșelat".

Lui Johnson nu i-a fost ușor să rupă legătura specială cu Lippmann, legătură pe care atîția dintre predecesorii săi au apreciat-o și au cultivat-o. El l-a vizitat pe editorialist în locuința sa, Old Rectory, aflată în umbra turnului neogotic al catedralei episcopale. I-a trimis invitații la toate marile ocazii de stat. Se poate presupune că i s-au oferit înlesniri care, pentru ziariștii de anvergură mai mică, vor rămîne pentru totdeauna de domeniul visului.

A venit însă o vreme cînd președintele a hotărît că nu vrea să mai tolereze rezistența. De aici, și violenta escaladare a atacurilor lui Johnson și retragerea tactică a lui Lippmann și a soției sale într-o locuință din apropiere de Fontainebleau. Ei au dat o recepție de rămas bun senatorilor, înalților funcționari ai guvernului, ambasadorilor și ziariștilor, care au primit întotdeauna aceste invitații ca pe o convocare de onoare. Apoi s-au mutat într-o locuință din New York, care reprezintă un cap de pod înainte de retragerea lor dincolo de Atlantic. S-a anunțat că editorialul său bisăptămînal va fi înlocuit cu un articol de ziar lunar și cu cîte o pagină ocazională în revista „Newsweek".

Lippmann are 77 de ani dar el nu pare nici de jumătatea vîrstei unor oameni mai tineri. Bătălia va continua. Se va produce desigur o pauză logistică. Ea oferă prilejul de a analiza nu numai însemnătatea a ceea ce s-ar putea numi războiul cronicii lui Lippmann, dar și motivele poziției de frunte a acestui editorialist, în jurnalismul american și în viața publică americană.

Herblock — care a asistat la 7 mai la spectacolul unui președinte furios, tunînd și fulgerînd împotriva imperturbabilului editorialist — a declarat că, dacă Lippmann ar fi un om mai puțin modest, atențiile revărsate asupra sa de către șeful statului ar fi suficiente pentru a-i suci capul. Dacă ar fi trăit în zilele lui Henric al VIII-lea și-ar fi pierdut capul în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Administrația a ajuns să creadă cu adevărat că numai dizidențele americane determină continuarea războiului în Vietnam. Or, „cine este cel mai citit și respectat dizident ? Se știe cine".

Herblock nu merge însă suficient de departe. Unul dintre elementele forței lui Lippmann, unul din cei șapte sau opt stîlpi ai înțelepciunii sale, îl constituie faptul că el urmărește scena politică din Washington de aproape 40 de ani. Acest lucru a dat articolelor sale o consecvență care nu a fost întotdeauna reflectată în programele politice ale celor cinci președinți care au ocupat această funcție în perioada respectivă. Desigur, Walter Lippmann a făcut și greșeli — unele suficient de serioase pentru a demonetiza editorialiști de mai mică amploare — dar inconsecvența a fost rareori una din aceste greșeli.

Puțină vreme după ce Johnson fusese ales în 1964, senatorul William Fulbright, președintele Comitetului senatorial pentru afacerile externe, a rostit o cuvîntare despre vechile mituri și noile realități. Cu sprijinul lui Lippmann s-a creat un larg consens în sprijinul unei noi politici externe, care ar putea fi rezumată în cuvintele : mai multă răbdare și mai puține crize.

Lippmann continuă să reamintească numeroșilor săi cititori și președintelui Statelor Unite de vechile obiective, valori și chiar adevăruri. Faptul că acest lucru a dus la războiul cu Lippmann demonstrează forța sa ca ziarist.

Louis HEREN

Thielerikiii — Thadderikiii... dar amîndoi au ieșit jumuliți...

(Din **Die Welt**, Hamburg)

Le Monde
Nr. 6 943 PARIS

P. N. D. ȘI NEONAZISMUL

ÎN AJUNUL Congresului său extraordinar, convocat joi la Nürnberg *), P.N.D., partidul vest-german de extremă dreaptă, este divizat : Fritz Thielen, fostul președinte al grupării, a anunțat într-adevăr hotărîrea sa de a întemeia un nou partid „național popular" (N.V.P.). Această dizidență reprezintă punctul final al unei controverse confuze care l-a opus pe Thielen adjunctului său von Thadden, la începutul lunii martie. După o serie de excomunicări reciproce, Thielen, alungat din partid, a cerut tribunalului să declare ilegală această măsură. În preajma congresului, cînd adversarul său urmărea să-i forțeze mîna, el părăsea organizația în care ajunsese în minoritate.

Înfrîngerea lui Thielen este oare de natură să provoace o fărîmițare a partidului de extremă dreaptă și este ea de natură să atenueze temerile pe care recentele sale succese electorale le-au provocat în R.F.G. și în străinătate ? Fondatorul P.N.D. își propune să ralieze 5 000 din cei 30 000 de membri înscriși ai partidului național democrat. Să amintim că acesta grupase în sînul unei coaliții o serie de minuscule grupuri naționaliste provenite din vechiul S.R.P. (Partidul socialist al Reichului) astăzi interzis, din D.R.P. (Partidul german al Reichului), din B.H.E. (Partidul refugiaților) și din „Partidul german" D.P., implantat în special în Saxonia Inferioară (înainte de a fi fost absorbit de aripa dreaptă a creștinilor democrați). Thielen, el însuși fost membru al „Partidului german" și adept al unei drepte de tip tradițional, contează pe elementele „moderate" ale P.N.D.-ului pentru a-l urma. El a denunțat pe „extremiștii" care l-au obligat să părăsească partidul, acuzîndu-i că recurg la „metode forte".

După toate probabilitățile, grosul efectivelor P.N.D.-ului vor aduce în fruntea lor pe von Thadden și, la congres, vor lansa un apel în favoarea unității. Eliminînd astfel pe „moderați", partidul ar căpăta un caracter mai fățiș neonazist. De pe acum, consemnele și lozincile risipesc orice echivoc ; P.N.D.-ul își axează toate campaniile sale electorale pe „risipa și ineficacitatea" care, declară partidul, domnesc în sînul actualului sistem. Discreditarea instituțiilor este însoțită de reabilitarea celui de-al III-lea Reich care, afirmă această propagandă, ar fi fost acuzat în mod abuziv. În afară de un pelerinaj, care a provocat scandal, la mormîntul criminalilor de război de la Landsberg, conducătorii și oratorii partidului și-au înmulțit declarațiile în favoarea „reexaminării pretinsei culpabilități germane". Exaltarea sentimentului național, inițial prezentată ca o reacție a „patrioților umiliți", a căpătat în ulti-

*) și amînat între timp (n.n.)

mele luni un caracter tot mai arogant. Antisemitismul reapare la lumina zilei și un funcționar al partidului și-a permis chiar să susțină în fața unui corespondent al presei străine că pe teritoriul fostului Reich nu a fost construit nici un lagăr de concentrare, nici o cameră de gazare.

Defecțiunea lui Thielen, făcînd să dispară însă anumite alibiuri și accentuînd radicalizarea de dreapta a partidului, ar putea ca, dincolo de o oarecare reducere de efective, să restrîngă numărul celor care acordă atenție neonaziștilor.

LA TRIBUNE DE GENÈVE

Nr. 110

ZARURILE AU FOST ARUNCATE

ZARURILE au fost aruncate. Dar Marea Mînecii este mai mare și mai periculoasă decît Rubiconul, iar Anglia și-a închis orice poartă de întoarcere. E adevărat că Wilson se afla într-o situație mult mai bună decît Macmillan în 1964 care, plecînd să discute în insulele Bermude cu președintele Kennedy, provocase resentimentele generalului de Gaulle. Nu numai că se bucura de sprijinul marii majorități a opiniei sale publice, atît de multă vreme șovăielnică, dar Wilson se putea bizui pe simpatia tuturor partenerilor continentali ai Franței.

Pentru englezi, anunțarea apropiatei retrageri a lui Hallstein s-a produs la momentul oportun. În orice caz, ea confirmă eșecul proiectelor ambițioase urmărind crearea unei Europe supranaționale, în care directoratul de la Bruxelles ar da dispoziții guvernelor. Or, asupra acestui punct capital, premierul britanic împărtășește pe de-a-ntregul concepțiile șefului statului francez. Într-adevăr, amîndoi consideră că integrarea economică nu reprezintă decît o primă etapă pe calea unificării politice, în cadrul căreia ultimul cuvînt ar reveni totuși exclusiv guvernelor. Pentru a avea un drept de participare la treburile continentale, Anglia părea dispusă să renunțe la avantajele și la libertatea de mișcare pe care i le asigura poziția ei de putere insulară.

Pe de altă parte, a părut uimitor că, după atîtea tergiversări, Wilson a bruscat subit lucrurile. Dar calculul său este evident. Acționînd cu anticipație, el dorea să oblige și pe cele șase țări membre ale Pieței comune să-și precizeze în mod public intențiile; în această privință se bizuia și pe conferința la nivel înalt a C.E.E., care va avea loc la sfîrșitul lunii la Roma. Cînd a hotărît să onoreze această reuniune cu prezența sa, președintele de Gaulle nu bănuia desigur că va fi pus în fața unui fapt împlinit. Dar, în fața demersului britanic, i-a fost imposibil să-și mențină multă vreme atitudinea de expectativă.

De fapt, rezervele de ordin strict economic, cărora cabinetul laburist le subordonează adeziunea sa la Tratatul de la Roma, erau identice cu cele ridicate în urmă cu patru ani de ministrul conservator, și despre care Hallstein recunoscuse el însuși că nu constituiau un obstacol de nedepășit. În schimb, climatul politic s-a schimbat. În primul rînd, Londra a încercat să arate că, în anumite condiții, ar putea să se distanțeze de America.

Această eventualitate nu ar fi displăcut întrutotul nici guvernului cancelarului Kiesinger care, contrar politicii duse de predecesorul său, pune mai mult preț pe o strînsă colaborare cu Franța decît pe întărirea alianței atlantice. Totuși, de la încheierea pactului semnat la Elysée, președintele de Gaulle a putut constata că noua orientare a conducătorilor Republicii federale are limite. În consecință, se spera că el ar avea tot interesul să facă loc în combinațiile sale particulare unei a treia „mari puteri", ceea ce i-ar permite, în funcție de împrejurări, să mizeze pe cartea Bonnului împotriva cărții Londrei, sau invers.

Sentimentul dominant în capitalele interesate fusese (pînă marți) că nu trebuie să se mai aștepte din partea lui de Gaulle un veto, ci se consideră mai probabilă o repetare a războiului de uzură, al cărui spectacol a fost deja oferit de organizația de la Bruxelles cu prilejul tratativelor privitoare la agricultură. Oricum, deputatul laburist Edelman avertizase Adunarea Consiliului Europei că o soluție definitivă nu va interveni decît peste doi sau trei ani. Dar, în ziua în care Anglia ar reuși, în sfîrșit, să intre în clubul vest-european, care în prezent nu este decît clubul „micii Europe", actualii ei parteneri din A.E.L.S. ar avea în persoana ei cel mai bun avocat și ar putea, de asemenea, să mizeze pe intervenția ei pentru a le înlesni accesul în club.

Paul DU BOCHET

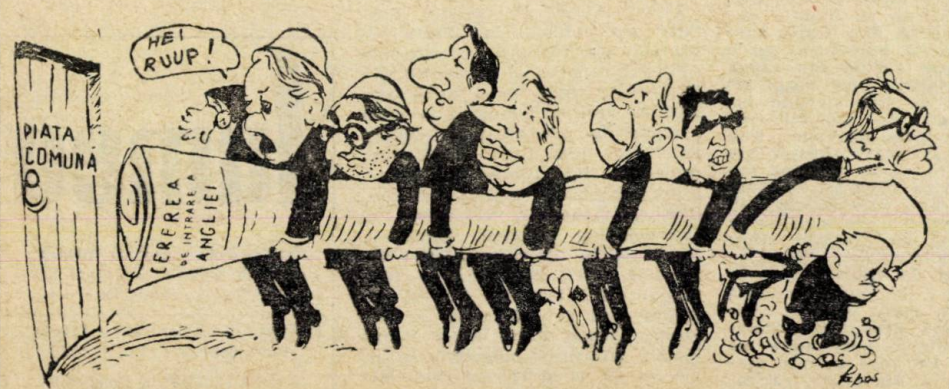

(Din **The Guardian**, Manchester)

profil

Ihsan Sabri Caglayangil

ministrul de externe al Turciei

Personalitate marcantă a vieții publice din Turcia, Ihsan Sabri Caglayangil a fost desemnat în luna octombrie 1965 ca ministru de externe în cabinetul format de Suleyman Demirel.

S-a născut la Istanbul în anul 1907. După ce a absolvit școala primară în localitatea Bilecik, iar liceul la Ankara și Istanbul, s-a înscris la Universitatea din Istanbul urmînd cursurile Facultății de drept. În 1930 a terminat studiile superioare și a intrat ca funcționar în administrația de stat, unde a fost numit într-o serie de posturi importante. Preocupat în același timp de activitatea didactică a predat la catedra de psihologie a Institutului de poliție din Ankara. În domeniul publicistic s-a făcut cunoscut prin lucrări de criminalistică și printr-un volum intitulat „Știința arhivelor". Din 1948 pînă în 1954 a fost succesiv guvernator (valiu) al vilayetelor Yozgat, Antalya, Çanakkale, Sivas și a devenit apoi prefect de Bursa. Cu prilejul alegerilor pentru Camera superioară, care s-au desfășurat în anul 1961, Caglayangil a fost ales senator de Bursa, funcție pe care o deține și în prezent. După un timp a devenit președintele Grupului parlamentar al Partidului dreptății în Senat și membru al Consiliului executiv al partidului. Formarea, în luna februarie 1965, a celei de-a patra coaliții guvernamentale, sub conducerea lui Ali Suat Hayri Urgüplü, a ocazionat numirea lui în postul de ministru al muncii.

Paralel cu activitatea desfășurată pe tărîm intern, Caglayangil a reprezentat Turcia la numeroase manifestări pe plan internațional.

Ca ministru de externe a fost unul din principalii inițiatori și susținători ai noii orientări manifestate de Turcia pe plan extern. El contribuie activ la îndeplinirea programului elaborat de către guvernul Demirel în toamna anului 1965, după alegeri, care preconizează intensificarea colaborării pe plan comercial, tehnic și cultural cu alte state, dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate cu țările socialiste în vederea obținerii unui climat de destindere în Balcani, în Europa și, în general, în întreaga lume.

„Deosebirile între sistemele social-politice nu trebuie considerate o piedică în calea spre destindere și securitate. Absența conflictelor este frecventă între popoarele cu sisteme de guvernămînt diferite. Mai mult, în numeroase domenii se poate constata existența unor interese comune", declara ministrul turc în cadrul anchetei organizate la începutul acestui an de revista LUMEA. Cu același prilej Ihsan Sabri Caglayangil afirma: „Cred că promovarea colaborării, pentru început pe bază bilaterală, prin relații economice, contacte culturale și vizite la nivel înalt, va crea în cele din urmă o atmosferă care, la rîndul ei, să ducă la soluționarea principalelor probleme politice, pentru o pace durabilă pe continent, în condițiile asigurării securității tuturor."

Vizita pe care Ihsan Sabri Caglayangil o face în țara noastră poate fi apreciată drept o nouă contribuție la dezvoltarea în continuare a legăturilor dintre Turcia și România.

C. Z.

poșta redacției

SCRIITORI-DIPLOMAȚI

De multă vreme îmi reține atenția rubrica dv. „Scriitori-diplomați", interesantă și inedită prin multe din biografiile prezentate. Interesîndu-mă cu deosebire de problemele istoriei, îmi permit să aduc cîteva completări la articolul despre Niccolò Machiavelli, publicat în numărul 19 al revistei. Machiavelli a făcut primele observații asupra vieții politice din Franța în timp ce îndeplinea prima sa misiune diplomatică, în calitate de trimis al Republicii Florentine. Modul de guvernare al monarhiei franceze i-a atras luarea aminte, considerînd Franța un exemplu de stat unitar și centralizat, superior structurii statelor italiene. În anii imediat următori, analizînd situația grea în care se găsea Florența în lupta fără succes împotriva Pisei, a ajuns la ideea alcătuirii unor trupe florentine permanente pentru a se putea renunța la mercenari. El înțelegea că, pentru a se apăra în mod eficace, statul are nevoie de o armată proprie. Machiavelli a desfășurat o intensă activitate practică și teoretică pentru constituirea acestei armate, al cărei nucleu principal trebuia să-l constituie o cavalerie alcătuită numai din florentini, în timp ce pedestrașii urmau să fie soldați de pe întregul teritoriu toscan. Căpitanii lor ar fi trebuit schimbați în fiecare an, pentru ca să nu se alieze eventual cu soldații lor împotriva republicii. O altă preocupare era aceea de a nu da arme locuitorilor din orașele supuse Florenței, de teamă ca aceștia să nu le ridice împotriva ei.

După înfrîngerea Pisei de către Florența, Machiavelli a fost însărcinat să ducă tratative la Piombino cu o delegație a pisanilor, formată din orășeni și țărani. El a dovedit cu acest prilej o cunoaștere exactă a situației politice și o deosebită măiestrie diplomatică. În timp ce, în calitate de secretar al Republicii Florentine, Machiavelli apela la alianța dintre sat și oraș atunci cînd se străduia să alcătuiască primele trupe permanente, în situația de față el căuta să întrețină discordia între cele două clase, tocmai pentru a lipsi burghezia orașelor dușmane de sprijinul populației sătești. Convingîndu-i pe reprezentanții satelor că orășenii profitaseră de pe urma lor fără a-i răsplăti în nici un fel, atrăgînd atenția țăranilor asupra exploatării la care erau supuși din partea orășenilor, el a reușit să obțină în iunie 1509 capitularea Pisei.

Ion LĂZĂROIU
București

CE SÎNT MORMONII ?

I. Clenciu — București. **Dv. ne întrebați ce este secta mormonilor și de ce se apreciază că apartenența lui George Romney, guvernatorul statului Michigan, la această sectă îi reduce șansele de a fi desemnat candidat la președinția Statelor Unite. Mormonii sînt o sectă religioasă creată în Statele Unite în urmă cu 137 de ani. Numărul lor actual este apreciat la 2 600 000. Inițial, mormonii se distingeau de lumea din jurul lor prin tot felul de obiceiuri curioase. Tradițiile lor nu pot fi desființate decît prin „revelații divine" și a fost nevoie de o asemenea „revelație" în anul 1890 pentru ca ei să renunțe la poligamie. Cafeaua, ceaiul și tutunul sînt interzise și astăzi mormonilor. Dintre dogmele lor religioase, cea care se apreciază că l-ar putea handicapa pe George Romney este credința că negrii „sînt fiii lui Cain". Ei au dreptul să fie mormoni, dar nu pot fi aleși preoți ai acestei secte. Apartenența la sectă îi conferă lui Romney o etichetă rasistă (deși, după cît se spune, el se străduiește să conteste orice prejudecăți rasiste). Președintele sectei, David McKay, care este și „profetul" ei, a declarat că nu întrevede posibilitatea de a avea „o revelație" care să schimbe atitudinea sectei în problema negrilor. Succesorul său probabil, Joseph Fielding Smith, care are 90 de ani și este actualmente președintele „Consiliului celor 12 apostoli", afirmă că nu crede nici el în probabilitatea unei asemenea „revelații" în viitorul apropiat.**

DIN NOU DESPRE LIMBILE ARTIFICIALE

Prof. I. Roseti — București. **Am citit cu interes ampla și înflăcărata dv. pledoarie în favoarea creării unei limbi internaționale. Dv. sînteți de părere că, deși „experiențele cu esperanto, volapük, ido, interlingua, bilingua franco-engleză și multe altele de pînă acum au dat greș, aceasta se datorește faptului că nu s-a nimerit încă metoda cea mai bună de alcătuire a unei limbi culte" și, fără îndoială, sperați ca cea întocmită de dv. să aibă o soartă mai bună. Ceea ce scăpați însă din vedere este determinarea socială și istorică a limbilor, faptul că ele sînt expresia și purtătoarele unor culturi. Nici cea mai perfecționată limbă artificială nu ar putea avea bogăția de lexic și expresivitatea pe care o conferă limbilor realmente vorbite geniul popoarelor respective, tradiția culturală și literatura lor. Dv. preconizați ca, în loc să învețe pe lîngă limba lor maternă una sau mai multe limbi străine de mare circulație, oamenii să studieze pe viitor o singură „a doua limbă" artificială pe tot globul. Trebuie să recunoașteți că ar fi un uriaș pas înapoi în ce privește răspîndirea culturii. Din fericire, omenirea nu face niciodată asemenea pași înapoi.**

CIRCULAȚIA PE STÎNGA

Ing. Vladimir Popescu — București. **În Europa mai există în momentul de față șase țări în care vehiculele circulă pe partea stîngă a șoselelor : Marea Britanie, Irlanda, Islanda, Cipru, Malta și Suedia. Suedia va părăsi acest „club" la 3 septembrie 1967, după patru ani de pregătiri asidue în vederea schimbării sistemului de circulație. Islanda intenționează să facă același lucru în mai 1968. Anglia urmărește cu atenție experiența suedeză dar, după cum relatează ziarele londoneze, nu o va imita prea curînd din cauza costului ei ridicat : cel puțin 350 de milioane de lire sterline într-o perioadă de tranziție de 10 ani. Principala problemă este aceea a transformării tuturor vehiculelor care au în prezent volanul în partea dreaptă. În Suedia, operațiunea, care va costa în total 41 500 000 de lire sterline, a fost finanțată cu ajutorul unor impozite suplimentare plătite de toți posesorii de autovehicule.**

În ziua de 3 septembrie, numită și ziua H (în limba suedeză „höger" înseamnă dreapta), circulația automobilelor particulare va fi interzisă. Cu zece minute înainte de ora 5 dimineața va înceta orice trafic. La ora 5 fix va începe circulația pe dreapta.

CÎTEVA DATE DIN ISTORIA GRECIEI MODERNE

Ar fi foarte util ca una din edițiile noastre să publice o sinteză istorică a Greciei moderne. Ultimele două secole au cuprins un ansamblu bogat de evenimente, insuficient cunoscute la noi, a căror prezentare ar ajuta la înțelegerea mai adîncă a actualității. Renașterea națională a Greciei (la ale cărei temelii au contribuit și cărturarii academiilor fanariote), revoluția, independența, epopeea cretană, alternanța dintre republici și monarhii, fascizarea, rezistența antifascistă și conflictele din ultimele două decenii — iată numai cîteva dintre aspectele care ar putea fi tratate în această lucrare.

E. VICTOR
Craiova

Cu privire la problema „alternanței dintre monarhii și republici", putem aminti că, în 1832, puterile europene care au sprijinit independența Greciei față de Turcia, au numit ca rege al noului stat pe Otto I de Bavaria, fiul în vîrstă de 17 ani al regelui Bavariei. Lipsa de popularitate a consilierilor de care se înconjura Otto a dus la înlăturarea lor în 1843. În 1862, regele însuși a fost silit să-și părăsească tronul. Grecia l-a cerut ca succesor pe prințul Albert, al doilea dintre fiii reginei Victoria. I-a fost atribuit însă George I, fiul în vîrstă de 17 ani al regelui Danemarcei. El a domnit pînă în 1913, cînd a fost asasinat la Salonic. Fiul său, Constantin, a fost înlăturat de la tron în anul 1917, din cauza simpatiilor sale progermane. A fost urmat de fiul său Alexandru, dar după moartea acestuia, în 1920, Constantin a revenit la tron. El a fost silit însă să abdice din nou în 1922. I-a urmat fiul său George, care a domnit pînă în 1924, cînd a fost proclamată republica. Monarhia a fost restaurată în 1935, George redevenind rege. În 1941, după ocuparea Greciei de către trupele hitleriste, George a fost nevoit să plece în exil, de unde s-a înapoiat în 1946. După încetarea sa din viață, cu șase luni mai tîrziu, i-a urmat fratele său Paul. Actualul rege, Constantin, în vîrstă de 26 de ani, s-a urcat pe tron în anul 1964.

O COMPLETARE LA „PRIMUL CONGRES AL MEDICILOR DIN ROMÂNIA"

În nr. 17/1967 al revistei „Lumea" s-a publicat la „Poșta redacției" un răspuns referitor la „Primul congres al medicilor din România", ținut la 6 octombrie 1884. Aș vrea să adaug că la acest congres au participat și medicii veterinari din țară, după cum reiese și din „Darea de seamă asupra primului Congres al medicilor, medicilor veterinari și farmaciștilor români ținut la București în zilele de 6, 7 și 8 octombrie 1884", publicată în 1885, în editura Academiei. Medicii veterinari nu se întruneau în 1884 pentru prima dată într-o manifestare științifică colectivă. În zilele de 10, 11 și 12 mai 1882, deci cu mai bine de doi ani mai înainte, s-au desfășurat în București lucrările primului „Congres național al medicilor veterinari" care, după cîte știm, a fost și primul congres al unui corp constituit de profesioniști din țara noastră. Cu această ocazie, prof. Alexandru Locusteanu — directorul Școlii superioare de medicină veterinară — a susținut un „Raport asupra tuberculozei la om și animale", în care a propus unele măsuri pentru combaterea acestui flagel.

Dr. C. SIMIONESCU,
București.

Alexandru Poenaru — comuna Solonț, raionul Bacău. **Despre ambasade, legații și deosebirea de grad dintre ele s-a scris la rubrica „Fișier" în „Lumea" nr. 6/1963.**

L. Blanc — Bacău, Constantin Ifrim — Brăila. **Nu avem exemplare de rezervă și nu dispunem de spațiul necesar pentru a publica adresele celor care cer sau oferă numere separate sau colecții întregi ale revistei „Lumea".**

Gheorghe Folea — Timișoara. **Reținem din scrisoarea dv. că vă interesează informațiile referitoare la istoria științei și a tehnicii, pe care le găsiți uneori la „Poșta redacției" și în cadrul altor rubrici ale revistei. Așteptăm și întrebările dv.**

Irimie Mureșan — Baia Mare. **Lista completă a laureaților Premiului Nobel, cu indicarea țării de origine, a apărut în „Almanahul Scînteia". Valoarea sumei care se atribuie anual laureaților este de circa 50 000 de lire sterline. Anul acesta s-a anunțat că ea va fi ceva mai mare, ca urmare a creșterii valorii acțiunilor Fondului Nobel.**

Jacqueline Kennedy nu s-a recăsătorit.

Mircea Suciu — București. **Rubrica „Pe urmele istoriei" răspunde și preocupării dv. Despre Patrice Lumumba, idealurile pentru care a luptat și împrejurările în care a fost ucis, revista noastră a scris în repetate rînduri.**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

publicitate
lumea

Fabrica de ciment și azbociment

BICAZ

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ FĂRĂ REPARTIȚII NOUL PRODUS „VASE ORNAMENTALE PENTRU SPAȚII VERZI DE DIFERITE TIPURI ȘI DIMENSIUNI" ACCESIBILE PENTRU INTERIOARE CU CARACTER DECORATIV, FOARTE REZISTENTE ȘI IEFTINE.

— FILLER DIN CALCAR, UTILIZABIL LA CONSTRUCȚII DE DRUMURI ȘI TENCUIELI DE FAȚADE LA CONSTRUCȚII.

— PLĂCI ONDULATE DIN AZBOCIMENT — PE BAZĂ DE REPARTIȚIE UTILIZABILE LA ÎNVELITORI CONSTRUCȚII LOCUINȚE ȘI GRAJDURI ÎN SECTORUL AGRICOL.

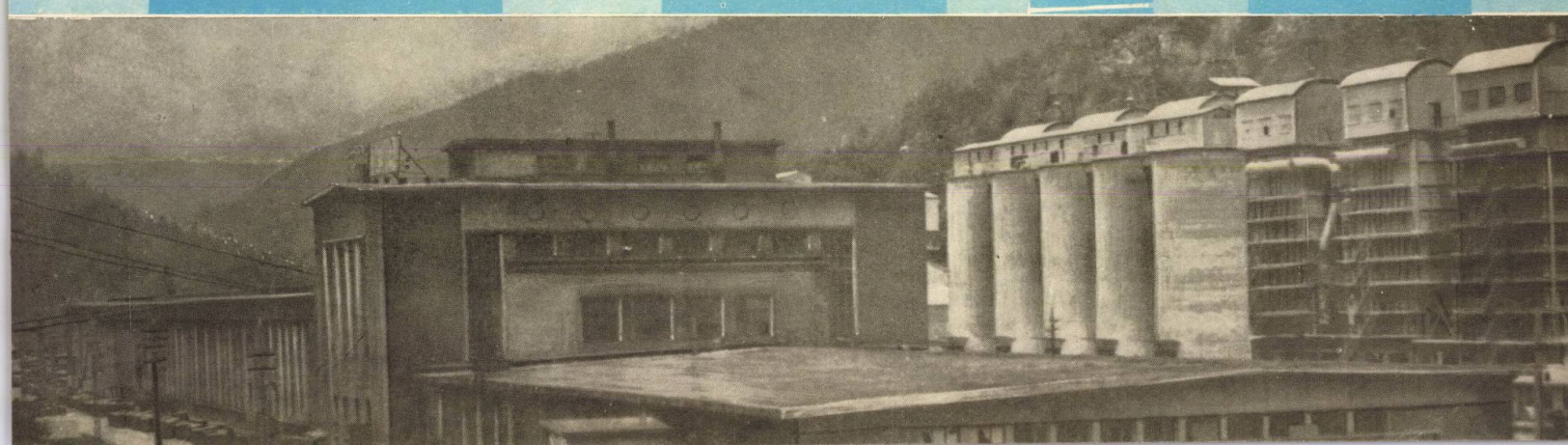

MAMAIA
EFORIE NORD
EFORIE SUD

publicitate
lumea

IMPORTANTE REDUCERI DE PREȚURI:

La Mamaia

Pînă la 15 iunie — 30 lei **pe zi de persoană — cazare și masă în hoteluri.**

De la 15 la 30 iunie — 40 lei **pe zi de persoană — cazare și masă în hoteluri.**

Pînă la 15 iunie — 11 lei **pe zi de persoană — cazare (fără masă). De la 16—30 iunie** — 17 lei **pe zi de persoană — în hoteluri.**

Pînă la 15 iunie — 5 lei **pe zi de persoană în corturi. De la 16—30 iunie** — 10 lei **pe zi de persoană.**

Pînă la 15 iunie la EFORIE NORD și EFORIE SUD

Vile confort I 30 lei pe zi de persoană, pensiune completă
Vile confort II 25 lei pe zi de persoană — pensiune completă
Vile confort III 22 lei pe zi de persoană — pensiune completă
50% reducere la transporturile pe C.F.R. și I.R.T.A.

Excursii : Adamclisi, Histria, Calatis, Delta Dunării.
Excursii de o zi (cu autocarul) la VARNA (R. P. Bulgaria)

Informații suplimentare și înscrieri la Agențiile și Filialele O.N.T. din toată țara.

REȚINEȚI DIN TIMP BILETE

2 lei

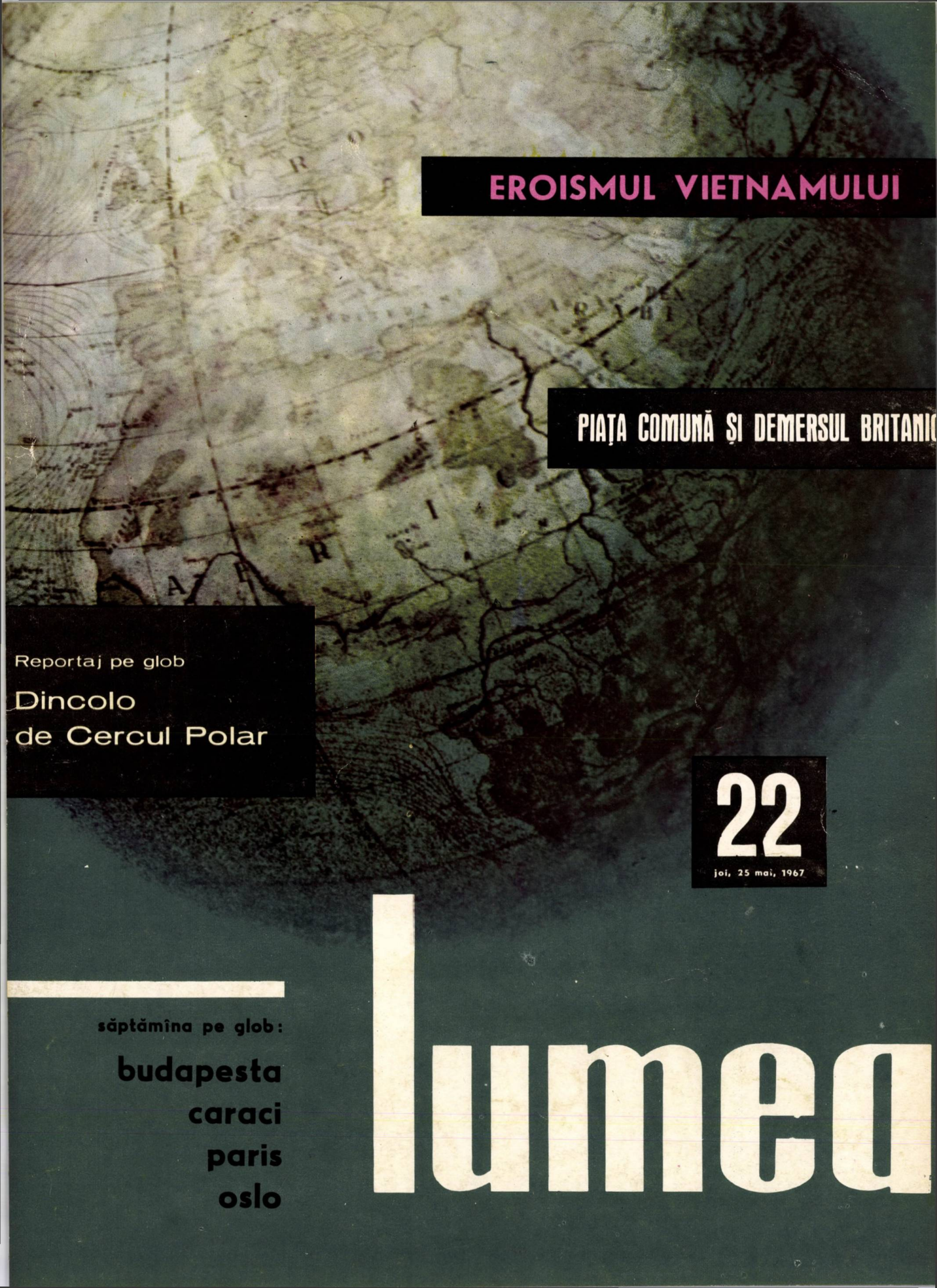

EROISMUL VIETNAMULUI

PIAȚA COMUNĂ ȘI DEMERSUL BRITANIC

Reportaj pe glob

Dincolo
de Cercul Polar

22
joi, 25 mai, 1967

lumea

săptămîna pe glob:

budapesta
caraci
paris
oslo

PARTICIPĂRI ROMÂNEȘTI LA TÎRGURI ȘI EXPOZIȚII INTERNAȚIONALE

Președintele Iosip Broz Tito vizitînd pavilionul României la a 34-a ediție a Expoziției internaționale agricole de la Novi Sad.

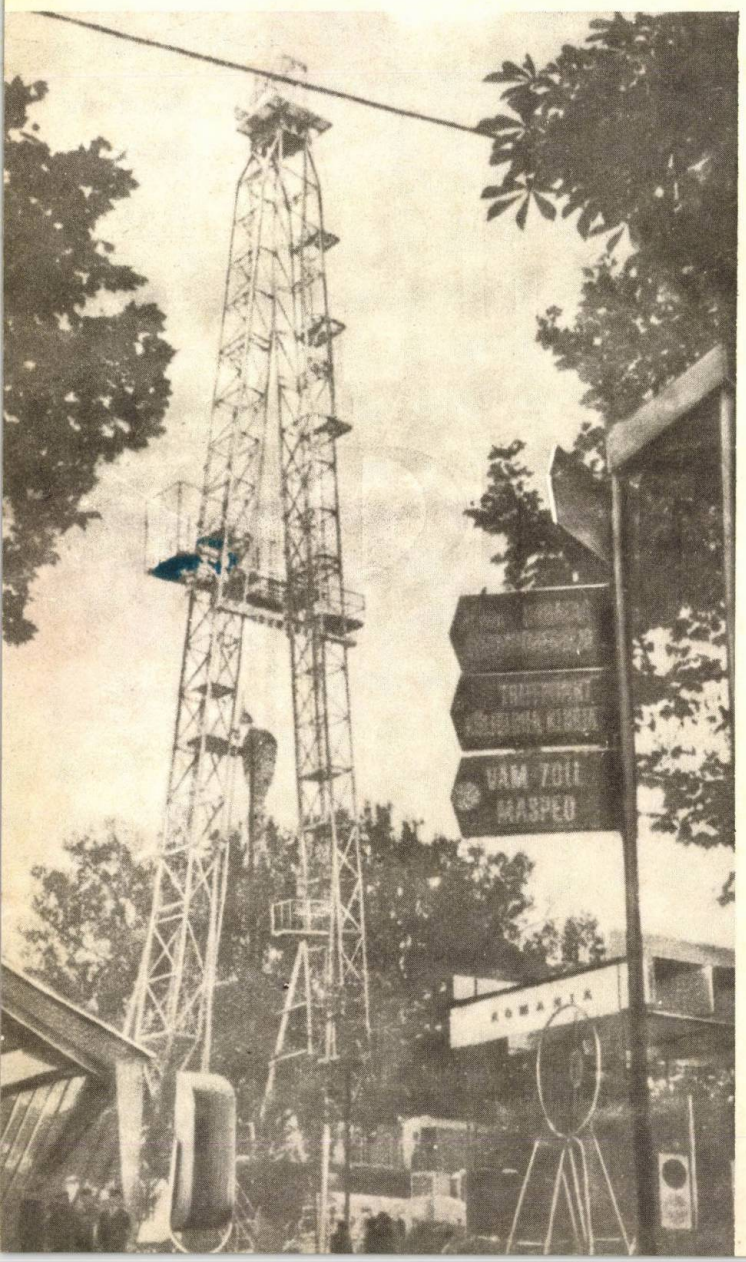

Tîrgul internațional de la Budapesta. Instalația de foraj din cadrul pavilionului românesc.

La marile magazine „Louvre" din Paris s-a deschis o expoziție românească de bunuri de larg consum.

lumea

nr. 22 (187) – 25 mai 1967

sumar

MERSUL EVENIMENTELOR

2 Prezențe românești în străinătate. — Întrevederi internaționale. — Noi trepte ale escaladării americane în Vietnam. — Conflictul din Orientul Mijlociu. — Situația din Grecia.

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

5 TEHERAN — O contribuție la consolidarea relațiilor româno-iraniene. *Ion Găleteanu*
6 CARACI — Vizita ministrului afacerilor externe al României în Pakistan. C. *Răducanu*
7 OSLO — Delegația Marii Adunări Naționale în Norvegia. L. *Talpă*
11 PARIS — După dezbaterile cu privire la „deplinele puteri". *Georges Dascal*
13 COPENHAGA — Danemarca și C.E.E. Se prevăd negocieri dificile. *Hans Helmuth Jespersen*
14 NEW YORK — Problema Africii de sud-vest în dezbaterea O.N.U. *Nicolae Răzvan*
19 BUDAPESTA — Tîrgul internațional. *Aurel Pop*

ARTICOLE

8 Mărturii ale fermității și eroismului poporului vietnamez. *Corneliu Vlad*
9 De ce sînt inevitabile eșecurile agresorilor. *Wilfred Burchett*
12 Demersul britanic în pierdere de viteză. *Mihai Matei*
22 Furtună în Capitoliu. *Nicolae Minei*

INTERVIUL NOSTRU

10 IHSAN SABRI CAGLAYANGIL, *ministrul afacerilor externe al Republicii Turcia*: Evoluția pozitivă a relațiilor româno-turce. *Eugen Phoebus*
14 EWALD KATJIVENA, reprezentantul permanent al SWAPO la Alger: Namibia luptă pentru independență. *Rodica Georgescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Dincolo de Cercul Polar. *Silviu Podină*

FIȘIER

18 Forme de cooperare economică. *Dr. Gh. P. Apostol*

ANCHETA NOASTRĂ

20 Scriitorii și societatea în America Latină. Răspund: Miguel Angel Asturias, Alejo Carpentier, Mario Vargas Llosa. Anchetă realizată de *Edmond Frédéric*

CONTRAPUNCT

23 Har și scaune. *Eugen Pop*

■

24 Pe urmele lui Bormann et comp. (3)

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 The New York Times, Die Zeit, Izvestia, U. S. News and World Report, Le Soir, Morning Star, Rinascita.

PROFIL

31 *Iosip Broz Tito*, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia.

BREVIAR (2) ● **AGENDA INTERNAȚIONALĂ** (4) ● **POȘTA REDACȚIEI** (32)

breviar

17 mai

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Tunisiei în Republica Socialistă România, Mahmoud Maamouri, la cererea acestuia.

18 mai

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe ministrul afacerilor externe al Turciei, Ihsan Sabri Caglayangil, care, la invitația guvernului Republicii Socialiste România, a făcut o vizită oficială în țara noastră între 17 și 20 mai.

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe dl John McEwen, vice-prim-ministru și ministru de stat al comerțului și industriei din Australia, care a făcut o vizită în țara noastră între 16 și 19 mai.

19 mai

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe dl John McEwen, vice-prim-ministru și ministru de stat al comerțului și industriei din Australia.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe ministrul afacerilor externe al Republicii Turcia, Ihsan Sabri Caglayangil.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al U.R.S.S. în Republica Socialistă România, A. V. Basov, la cererea acestuia.

20 mai

Tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, s-a înapoiat în Capitală, venind de la Budapesta, unde, la invitația guvernului Republicii Populare Ungare, a participat la deschiderea Tîrgului internațional de la Budapesta.

22 mai

Președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, a primit pe subsecretarul de stat pentru agricultură al Tunisiei, Mohammed Jeddi.

Președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, a primit în audiență de prezentare pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Marii Britanii la București, Sir John Chadwick.

23 mai

A sosit în Capitală tovarășul Pencio Kubadinski, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria, președintele părții bulgare în Comisia mixtă guvernamentală româno-bulgară de colaborare economică și tehnico-științifică, pentru a participa la întîlnirea președinților celor două părți ale Comisiei.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Rădulescu, a primit pe Kico Ngjela, ministrul comerțului al R. P. Albania, care face o vizită în țara noastră.

mersul evenimentelor

18 – 24 mai

ROMÂNIA a fost prezentă săptămîna aceasta în actualitatea politică internațională printr-o serie de contacte și schimburi de vizite ale unor personalități oficiale. În primele zile ale perioadei de care ne ocupăm, a continuat să se desfășoare vizita președintelui Consiliului de Stat, Chivu Stoica, în Iran, vizită care se înscrie pe linia contactelor prietenești dintre cele două țări, a relațiilor tradiționale de prietenie dintre ele. În discursurile rostite și în documentul oficial dat publicității cu ocazia încheierii vizitei s-a subliniat necesitatea creării unui climat de destindere și pace, relevîndu-se totodată influența favorabilă pe care colaborarea dintre cele două state o poate exercita asupra evoluției situației internaționale. Cele două părți și-au exprimat satisfacția deplină pentru dezvoltarea de pînă acum a colaborării bilaterale și pentru perspectivele ei favorabile în viitor. *(Citiți la pag. 5 articolul în legătură cu vizita președintelui Consiliului de Stat în Iran).*

La București, comunicatul dat publicității cu prilejul vizitei ministrului de externe al Turciei, Caglayangil, a subliniat „contribuția importantă la realizarea securității pe continentul european" pe care o constituie dezvoltarea raporturilor de bună vecinătate, colaborare și înțelegere între statele din Balcani ; ambele părți au reafirmat „dorința guvernelor lor de a sprijini procesul de îmbunătățire a relațiilor între țările acestei regiuni".

Sîmbătă, ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a plecat într-o călătorie în cursul căreia va face vizite oficiale în Pakistan, Singapore și Japonia. La începutul acestei călătorii, la Frankfurt, unde s-a oprit pentru cîteva ore, el a avut o convorbire cu secretarul de stat la Ministerul Afacerilor Externe al R. F. a Germaniei, Klaus Schultz. Luni, ministrul de externe român și-a început vizita în Pakistan. *(Publicăm la pag. 6 corespondența trimisului special al revistei noastre.)*

O delegație parlamentară română vizitează Norvegia ; la Oslo, membrii delegației au fost primiți de conducătorii Stortingului și au vizitat o serie de obiective culturale din capitala norvegiană. *(La pag. 7 corespondența din Oslo despre vizita delegației Marii Adunări Naționale.)*

După vizita întreprinsă în mai multe capitale africane de o delegație economică română, s-a anunțat că au fost stabilite relații comerciale și încheiate acorduri cu Mauritania, Nigeria, Congo (Kinshasa) ; a fost semnat, de asemenea, un protocol cu privire la schimbul de mărfuri cu Ghana. Tot zilele acestea, la București a fost semnat un acord comercial româno-australian pe o durată de patru ani, perfectat cu prilejul întrevederilor pe care le-a avut în țara noastră vicepremierul și ministrul de stat al comerțului și industriei al Australiei — John McEwen

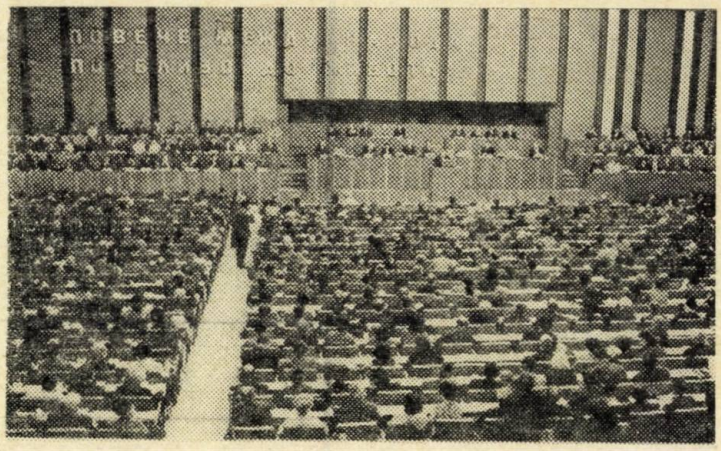

În sala „Universiada" din Sofia s-a desfășurat primul Congres al culturii din R. P. Bulgaria

Întrevederi internaționale La Moscova, ca și la Roma, s-a exprimat satisfacția cu privire la rezultatele vizitei pe care ministrul de externe italian, Fanfani, a făcut-o în Uniunea Sovietică, subliniindu-se în special pasajul din comunicatul comun în care se afirmă că o conferință în problemele securității europene, pregătită în modul cuvenit, „va putea constitui un forum adecvat pentru apropierea punctelor de vedere și coordonarea eforturilor statelor interesate". Ziarele străine au scos în evidență, de asemenea, că vizita pe care președintele Italiei, Saragat, și primul său ministru, Moro o vor face în Uniunea Sovietică pentru discuții la nivelul cel mai înalt, cu conducătorii sovietici, „prezintă o importanță deosebită". („Neue Zürcher Zeitung").

Cu începere de marți seara, ministrul de externe britanic, George Brown, a făcut o vizită de 24 de ore la Moscova.

Zilele acestea, la Budapesta, a fost semnat un tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală pe o perioadă de 20 de ani între Republica Democrată Germană și Republica Populară Ungară. Documentul prevede dezvoltarea schimburilor în domeniul economiei, științei, tehnicii, culturii, sportului și turismului. Cele două țări — se arată în tratat — își exprimă dorința de a-și aduce contribuția la menținerea păcii și realizarea securității în Europa și în lumea întreagă, de a acționa în

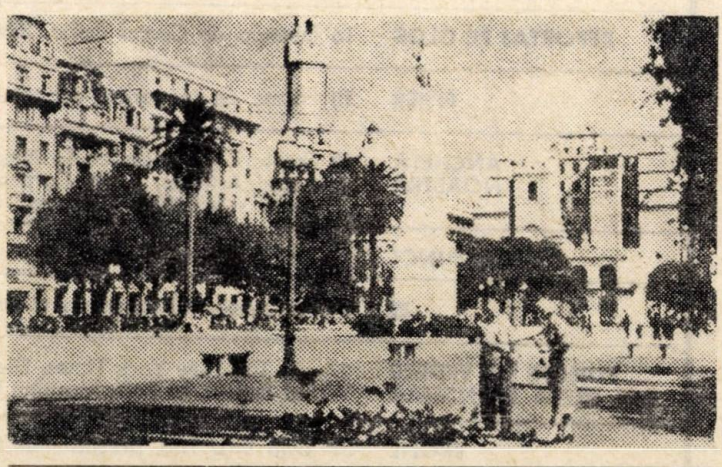

La 25 mai se celebrează în Argentina ziua revoluției pentru independența națională (1810). În fotografie : Plaza de Mayo, în centrul capitalei argentiniene, Buenos Aires

strînsă colaborare cu celelalte țări socialiste, pentru promovarea politicii de coexistență pașnică între statele cu sisteme sociale diferite.

Ziarul „Neues Deutschland" a publicat recent un interviu al ministrului afacerilor externe al R. D. Germane, Otto Winzer, în legătură cu rezultatele călătoriei sale în unele țări arabe. Convorbirile avute în R.A.U., Siria, Liban, Algeria și Irak, a spus ministrul afacerilor externe al R.D.G., „au fost excepțional de rodnice". „Este îndeobște cunoscut că între R.D.G. și statele arabe vizitate se dezvoltă cu succes relațiile economice, relațiile în domeniul comunicațiilor maritime și aeriene, că, în afară de aceasta, se dezvoltă tot mai mult colaborarea culturală, tehnico-științifică. Pe această bază este necesar să se dezvolte în continuare și relațiile politice dintre statele noastre".

În convorbirile avute, a declarat Otto Winzer, „a fost abordată o sferă extrem de largă de probleme. Pot să spun că discuțiile care au avut loc își vor da roade în dezvoltarea ulterioară ; aceasta înseamnă că relațiile bune se vor dezvolta continuu nu numai în domeniul economic și cultural, ci și în domeniul politic".

Într-o conferință de presă ținută după înapoierea în țară, ministrul afacerilor externe al R. D. Germane și-a exprimat speranța că relațiile cuprinzătoare și multilaterale existente în prezent cu țările care au fost vizitate, spiritul de solidaritate și prietenie pe care se bazează își vor găsi forma corespunzătoare și în relațiile de stat.

În cadrul contactelor bilaterale între miniștri aparținînd unor țări cu sisteme sociale diferite, secretarul de stat al R. S. F. Iugoslavia, Marko Nikezici, întreprinde o călătorie în Danemarca, Suedia și Norvegia.

Noi trepte în escaladare

Într-una din problemele care preocupă în cel mai înalt grad opinia publică mondială — problema Vietnamului — Statele Unite au trecut la noi și primejdioase acțiuni agresive în politica lor de escaladare a intervenției armate. Au fost efectuate bombardamente de o mare violență împotriva orașelor Hanoi și Haifong din R. D. Vietnam. Într-o acțiune care a fost calificată în declarația dată publicității de guvernul R. D. Vietnam drept o „etapă nouă și deosebit de gravă" a războiului de agresiune, trupele americane au pătruns în zona demilitarizată. Riposta poporului vietnamez a fost deosebit de energică și ziarele au subliniat din nou că aviația și trupele agresoare au suferit pierderi substanțiale.

Sosit la Cairo pentru consultări în legătură cu situația din Orientul Mijlociu, secretarul general al O.N.U., U Thant, a fost primit de Mahmud Riad, ministrul de externe al R.A.U.

În cadrul unor acțiuni tot mai largi de solidaritate cu lupta poporului vietnamez, continuă să fie date publicității declarații și note oficiale de condamnare a agresiunii S.U.A. Guvernul și poporul chinez, se spune într-o declarație a Ministerului Afacerilor Externe al R. P. Chineze, condamnă cu indignare acțiunile imperialismului american. Poporul chinez — se spune în declarație — este hotărît să ajute poporul vietnamez frate în războiul împotriva agresiunii americane, pentru salvarea națională. Mari manifestații de protest împotriva agresiunii S.U.A., la care au participat mii de oameni, au avut loc la Roma, Amsterdam, în fața Casei Albe la Washington, la Londra. La Paris au fost constituite „Statele generale pentru pace în Vietnam", organizație care își propune să-i unească pe toți cetățenii francezi care se ridică împotriva agresiunii în Vietnam. La Roma, guvernul italian a fost interpelat în Parlament pentru a-și preciza atitudinea față de noile acțiuni de escaladare a intervenției S.U.A. La Tokio, din inițiativa ziarului japonez „Asahi" s-a desfășurat o conferință internațională la care au participat reprezentanții unor influente ziare străine : „Times" și „Guardian" din Marea Britanie, „New York Times" și „Christian Science Monitor" din Statele Unite, „Le Monde" din Franța, „Times of India", pentru a discuta rolul pe care l-ar putea juca presa în obținerea unei soluționări pașnice a problemei vietnameze. S-a constatat o largă unitate de vederi între participanți în ce privește contribuția pe care și-o poate aduce presa la facilitarea unei reglementări pașnice — și s-a remarcat ca semnificativ faptul că ziarul „New York Times" s-a pronunțat pentru încetarea bombardamentelor americane împotriva R. D. Vietnam.

Conflictul din Orientul Mijlociu

După grave incidente de frontieră de acum cîteva săptămîni dintre Izrael și Siria, starea de tensiune, care domnește în mod cronic în regiunea Orientului Mijlociu, s-a agravat brusc zilele acestea. La 18 mai, secretarul general al O.N.U., U Thant, a anunțat că, la cererea guvernului R.A.U., forțele de urgență ale O.N.U., aflate cu începere din 1956 în regiunea de frontieră dintre această țară și Izrael, au fost retrase. (După cum se știe, aceste trupe, alcătuite din contingente trimise prin rotație de diferite țări membre ale O.N.U., au fost instalate în Peninsula Sinai și în așa-numita fîșie de pămînt Gaza în urma „conflictului Suezului" din 1956, pentru a împiedica noi ciocniri armate între Izrael și R.A.U.) Guvernul de la Cairo a subliniat că a formulat această cerere ca urmare a intensificării încordării între Izrael și Siria.

În aceeași zi, trupe plasate sub comandamentul guvernatorului militar al zonei Gaza au ocupat pozițiile părăsite de soldații O.N.U. În zilele următoare, Republica Arabă Unită și Izraelul au anunțat mobilizări parțiale de rezerviști ; celelalte țări arabe limitrofe Izraelului au adoptat măsuri similare. Simultan, s-au înregistrat contacte susținute între reprezentanții statelor arabe : Irak și Siria, Siria și Liban (la nivel politic și militar), între premierul R.A.U. Soliman și vicepremierul irakian Yehti, între oficialități militare egiptene și șeful marelui stat major al Iordaniei, sosit special la Cairo. Ministrul apărării sirian a făcut o declarație în care a afirmat hotărîrea țării sale de a răspunde cu toată energia unor eventuale provocări ; el a subliniat, printre altele, faptul că la Damasc „se ia în considerare eventualitatea unor acțiuni din partea flotei a 6-a americane din Mediterana". (De altfel acestei flote i-a fost refuzată permisiunea de a vizita în actuala perioadă de timp unele porturi arabe.)

Președintele Nasser a adresat o serie de mesaje unor țări africane expunînd poziția guvernului său. O agenție de presă occidentală considera că esența acestor mesaje ar fi că „R.A.U. nu are intenția să procedeze la o escaladare în criza actuală din Orientul Mijlociu, dar nu va întîrzia să intervină în cazul unei agresiuni izraeliene împotriva Siriei sau a oricărui alt stat arab". Unul dintre comandanții militari egipteni a subliniat că „nu va fi suficient un incident local și limitat pentru declanșarea ostilităților".

Primul ministru al Izraelului, vorbind în fața parlamentului, a cerut retragerea trupelor din zonele de frontieră, atît din partea Izraelului cît și a Egiptului. La începutul săptămînii, deplasări de trupe spre frontieră continuau însă de ambele părți.

→

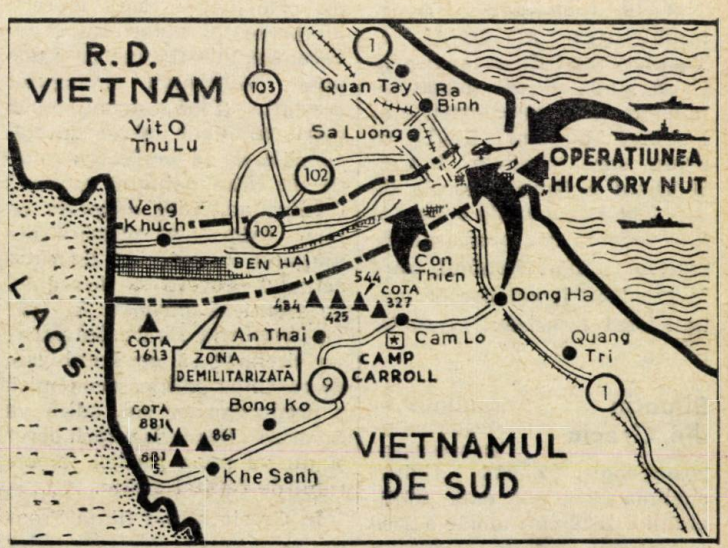

În Vietnam — o nouă treaptă deosebit de gravă a escaladării militare a S.U.A. : trupele americane au pătruns în zona demilitarizată, de la paralela 17

mersul evenimentelor

Secretarul general al O.N.U., U Thant, a subliniat, în raportul său către Consiliul de Securitate și în declarațiile sale publice, gravitatea primejdiei creată de criza acută dintre Izrael și țările arabe.

Marți dimineață, președintele Nasser a anunțat că forțele militare ale R.A.U. au blocat golful Akaba — măsură care înseamnă că vase izraeliene sau străine transportînd mărfuri cu caracter strategic pentru portul izraelian Eilat nu vor mai putea pătrunde spre coasta Izraelului. Îndată după aceea s-a anunțat o ședință extraordinară a Consiliului de Miniștri izraelian, precum și o ședință a parlamentului de la Tel-Aviv. La Londra, unde în cursul după-amiezii a avut loc o reuniune a cabinetului britanic, s-a anunțat că ministrul de stat la Ministerul de Externe, George Thomson, a plecat seara spre Washington și New York pentru consultări cu oficialitățile americane. La Paris s-a confirmat primirea unui mesaj al primului ministru izraelian către președintele de Gaulle, iar guvernul francez a fost convocat în ședință extraordinară miercuri dimineața. La Cairo, după reuniunea Comitetului director politic comun al Republicii Arabe Unite și Irakului, care a hotărît „unificarea forțelor materiale și morale ale celor două țări în domeniile politic, militar și economic spre a face față amenințărilor externe", s-a anunțat sosirea primului ministru sirian, Yousef Zouayen, care este însoțit de generalul Souedan, comandantul suprem al forțelor armate siriene.

Marți după-amiază, secretarul general al O.N.U., U Thant, a sosit de asemenea la Cairo, unde a fost primit de ministrul afacerilor externe al R.A.U., Mahmud Riad. În drum spre capitala R.A.U., U Thant a făcut o escală de o oră la Roma unde a avut o întrevedere cu ministrul de externe italian Fanfani, care în prealabil îl primise pe ambasadorul Izraelului în Italia.

Situația din Grecia continuă să rețină atenția presei internaționale. Ziarul „Unita" sublinia că a fost dată publicității o listă cu numele a 2500 de persoane arestate și deținute — împreună cu altele aproximativ 3 700 (după cum afirmă anumite surse) — într-un lagăr de concentrare instalat pe insula Yaros. În această listă, scrie ziarul, „figurează de fapt aproape toți exponenții vieții culturale și artistice din Grecia", astfel încît ziarul crede că ar putea afirma că „a fost arestată în bloc intelectualitatea greacă".

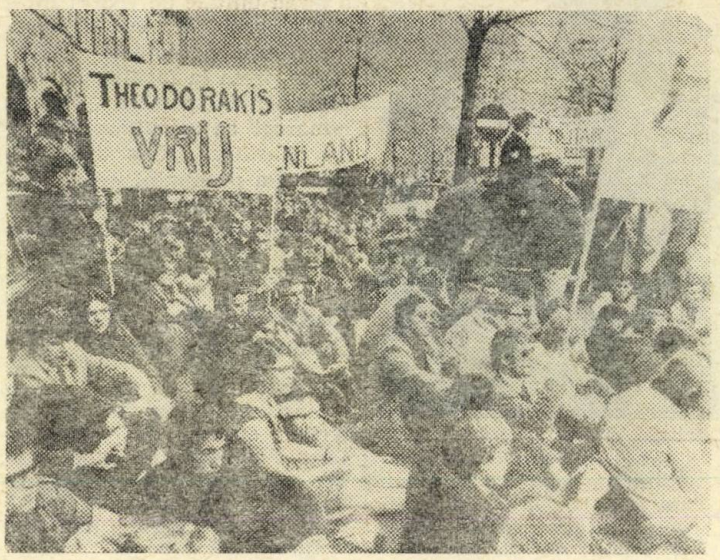

Amsterdam. O demonstrație de protest împotriva loviturii de stat militare din Grecia

Din ordinele autorităților, numeroase oficialități locale au fost destituite: toți prefecții, cu doar trei excepții, un mare număr de primari și aproape totalitatea șefilor statelor majore și ai comandamentelor armatei grecești (aceștia din urmă fiind înlocuiți sau trecuți în rezervă). Corespondentul cotidianului francez „Le Monde" anunța că proprietarul ziarului „Athinaiki", membru al partidului Uniunea de centru, a fost arestat. Reprezentanții a șase dintre principalele ziare grecești au prezentat autorităților guvernamentale cererea de a dispune eliberarea ziariștilor arestați. (Pînă acum cinci mari cotidiene și-au încetat apariția de la preluarea puterii de către actualul guvern.) Printre acțiunile adoptate pe plan extern, se numără denunțarea unilaterală de către actualul guvern a acordului de frontieră încheiat în 1959 cu Iugoslavia. Pe de altă parte, s-a declarat că guvernul grec va continua politica economică a predecesorilor săi, adică va favoriza „libera întreprindere" și nu va pune piedici importului de capital străin.

În Grecia a luat ființă Frontul democratic al patrioților greci împotriva dictaturii, reunind pe exponenții tuturor tendințelor politice care luptă pentru restaurarea legalității constituționale și a democrației, precum și pentru organizarea de alegeri libere. Partidul Comunist din Grecia a adresat poporului o chemare, cerîndu-i să se unească într-un front unit pentru a restabili drepturile și libertățile democratice.

În Europa occidentală principalul eveniment al săptămînii l-a constituit uriașa grevă generală de 24 de ore, organizată de toate centralele sindicale franceze în semn de protest împotriva intenției guvernului de a-și aplica programul de legislație socială prin împuterniciri speciale. Greva a paralizat în mare măsură activitatea pe teritoriul Franței. După părerea observatorilor, ea a constituit un serios avertisment; însă, cu toate acestea, datorită majorității de care dispune în Adunarea Națională, guvernul a obținut împuternicirile speciale solicitate.

Criza deschisă în relațiile vest-europene de noul demers britanic pe lîngă Piața comună continuă. În ciuda faptului că, la conferința sa de presă, președintele Franței, de Gaulle, „a formulat mai degrabă un *însă* decît un *da*" (cum scria ziarul vest-german „Frankfurter Allgemeine"), premierul Wilson a anunțat că Anglia își va continua demersurile de aderare la C.E.E. Aceasta face să continue și să se adîncească disensiunile din viața politică britanică; *(în acest sens citiți la pag. 12 articolul despre problema pe care o reprezintă relațiile dintre Anglia și Piața comună.)*

Mircea IVĂNESCU

din agenda internațională
25–31 mai

26 mai

— La Kinshasa are loc prima ședință în deplasare din anul acesta a membrilor Comitetului Special O.N.U. pentru decolonizare, care vor asculta cu acest prilej cerințele formulate de reprezentanții popoarelor din coloniile portugheze.

— Un an de la proclamarea independenței Guyanei — fostă colonie britanică.

27 mai

— Șahinșahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi, sosește într-o vizită oficială în Republica Federală a Germaniei; ultima sa vizită în această țară a avut loc în 1955. Șahinșahul Iranului va avea întrevederi cu președintele R.F.G., Heinrich Lübke, și cu cancelarul Kurt Georg Kiesinger.

— Proclamarea independenței Afganistanului. Sărbătoare națională.

28 mai

La Geneva, aproximativ 300 de persoane din 80 de țări — personalități politice, diplomați, intelectuali reputați și reprezentanți ai cercurilor de afaceri, se întrunesc pentru a participa la dezbaterea internațională „Pacem in Terris". Problemele abordate vor fi următoarele: situația din Vietnam, coexistența pașnică, colonialismul în lume și evenimentele din Orientul Mijlociu. Lucrările conferinței vor fi deschise de secretarul general al O.N.U., U Thant.

29 mai

— La Roma începe conferința la nivel înalt a celor șase țări membre ale Pieței comune, care marchează totodată împlinirea a zece ani de la înființarea acestui organism economic. Președintele de Gaulle este singurul șef de stat care asistă la conferință. Ceilalți parteneri ai Franței din Piața comună sînt reprezentați de șefii de guverne.

— Primul ministru britanic, Harold Wilson, sosește la Ottawa, unde va avea convorbiri cu premierul canadian Lester Pearson.

30 mai

— Începe vizita președintelui Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Nikolai Podgornîi, în Afganistan.

Președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, și Șahinșahul Iranului, salutați de primarul Teheranului, inginer Taki Sarlak.

O contribuție la consolidarea relațiilor româno-iraniene

Ion Găleteanu

Timp de șapte zile, Teheranul, Șirazul și Ispahanul au cunoscut entuziaste manifestări consacrate prieteniei româno-iraniene. Vizita oficială făcută în Iran de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, împreună cu soția, în perioada 13-19 mai, la invitația Șahinșahului Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, a marcat, încă o dată, relațiile prietenești, care în ultimii ani s-au dezvoltat continuu, dintre România și Iran. Relațiile politice și schimburile economice între cele două țări sînt statornicite de secole, însă de-abia în ultimii ani ele au căpătat o mai mare intensitate, cu largi perspective de dezvoltare, pe măsura posibilităților de care dispun cele două popoare. Contactele frecvente care au avut loc în ultimul timp între personalitățile conducătoare ale celor două state, precum și vizita făcută anul trecut în țara noastră de Șahinșahul Iranului, au creat posibilitatea unei mai bune cunoașteri a dezvoltării politice, economice și social-culturale a fiecărei țări, au dus la înfăptuirea unor măsuri de cooperare economică, avantajoasă pentru ambele popoare.

Convorbirile avute în timpul recentei vizite oficiale în Iran au evidențiat faptul că partea iraniană este satisfăcută de calitatea produselor românești exportate în Iran, precum și de calificarea specialiștilor români care acordă asistență tehnică în diferite domenii de activitate ale economiei iraniene. Tractorul românesc „U 650" s-a dovedit a fi corespunzător condițiilor de climă și sol ale Iranului. Specialiștii iranieni s-au declarat mulțumiți de calitățile dovedite în exploatare de cele 2000 tractoare românești care lucrează încă de pe acum în Iran. După cum se știe, în baza unui acord de cooperare, România va exporta în Iran 15 000 tractoare și 15 000 pluguri de tractor pînă în 1972, urmînd ca în această perioadă România să construiască în Iran o linie de montaj cu o capacitate de 5 000 tractoare anual și apoi o fabrică de tractoare după proiecte românești și cu utilaje fabricate în România. Țara noastră exportă, de asemenea, în Iran locomotive și vagoane de cale ferată, mașini-unelte și motoare electrice, diferite alte produse ale industriei noastre socialiste.

În timpul vizitei făcută de președintele Chivu Stoica la fabrica de anvelope pentru automobile din Teheran, vizită în care președintele Consiliului de Stat a fost însoțit de Alinaghi Alikhani, ministrul economiei iraniene, specialiștii au informat pe oaspeți despre proiectele autorităților iraniene de a construi o mare fabrică de cauciuc, o fabrică de negru de fum și o fabrică de fire de cord, necesare pentru producția de anvelope. Oficialitățile țării gazdă s-au interesat îndeaproape de experiența românească în acest domeniu și de posibilitățile de cooperare în realizarea noilor unități economice iraniene.

Exemplele prezentate sînt doar cîteva din multiplele posibilități de cooperare economică româno-iraniană. Dezvoltarea relațiilor economice a atras după sine, așa cum era și firesc, o intensificare a colaborării în numeroase alte domenii de activitate. În ultima vreme, de pildă, au crescut schimburile cultural-artistice și tehnico-științifice între cele două țări. În prezent, sînt aproape terminate pregătirile în vederea semnării unui acord cultural între cele două țări.

Pentru noi, cei care am însoțit pe președintele Consiliului de Stat în timpul vizitei oficiale în Iran, a fost îmbucurător să constatăm că România, realizările poporului nostru în domeniul economiei și culturii, politica externă a statului nostru sînt cunoscute și apreciate. Manifestările de simpatie, urările și ovațiile la adresa prieteniei româno-iraniene au exprimat convingător faptul că autoritățile și populația din Teheran, Șiraz și Ispahan — oglindind dorința poporului iranian — sînt întru totul de acord cu stimularea relațiilor de colaborare multilaterală româno-iraniană.

Cu prilejul vizitei s-a subliniat și faptul că România și Iranul se întîlnesc pe poziții comune sau apropiate în numeroase probleme și acțiuni internaționale. Fiindu-le scumpe independența economică și politică a propriilor țări, precum și consolidarea păcii în întreaga lume, cele două state militează activ pentru respectarea în relațiile internaționale a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, respectului și avantajului reciproc. Iranul, de pildă, a sprijinit în mod consecvent propunerile făcute de România la O.N.U. cu privire la statornicirea unor relații de bună vecinătate și cooperare între state cu sisteme sociale diferite, educarea tineretului în spiritul prieteniei și păcii între popoare, crearea de zone denuclearizate etc.

Identitatea sau asemănarea de vederi ale celor două țări într-un mare număr de probleme ale situației internaționale actuale și-au găsit expresia și în Comunicatul dat publicității la încheierea vizitei oficiale în Iran a președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica. În comunicat se subliniază că președintele Consiliului de Stat al României și Șahinșahul Iranului au procedat la un schimb de vederi asupra activității și inițiativelor întreprinse de guvernele celor două țări, în ultima perioadă, pe plan internațional, și au apreciat că în conjunctura actuală, în relațiile internaționale, coexistența, înțelegerea și colaborarea între state și popoare — indiferent de orînduirea lor socială și de stat — devin din ce în ce mai mult o necesitate istorică.

Schimbul de păreri cu privire la problemele internaționale actuale a evidențiat preocuparea celor două țări pentru menținerea păcii și asigurarea securității în lume.

Cei doi șefi de stat — se spune în continuare în comunicat — și-au reafirmat dorința de a sprijini Organizația Națiunilor Unite și au recunoscut rolul important pe care aceasta trebuie să-l aibă în asigurarea păcii și securității mondiale. Ei au subliniat, de asemenea, necesitatea ca O.N.U. să reflecte realitățile și schimbările survenite în lumea contemporană.

Cele două părți, exprimîndu-și îngrijorarea față de intensificarea războiului din Vietnam și față de pericolul pe care acesta îl prezintă pentru pacea lumii întregi, s-au pronunțat pentru soluționarea situației din Vietnam pe baza acor-

→

durilor de la Geneva din 1954 și a respectării dreptului poporului vietnamez de a-și rezolva singur, fără nici un amestec din afară, problemele vieții sale interne.

Efectuînd un schimb de vederi asupra situației din Europa, președintele Consiliului de Stat și Șahinșahul Iranului au apreciat că înfăptuirea securității europene constituie unul din factorii cei mai importanți, de natură să influențeze favorabil întreaga situație internațională.

Ei au evidențiat importanța pe care o are pentru realizarea unui climat de pace și destindere în lumea întreagă dezvoltarea unor relații normale politice, economice și tehnico-științifice între toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și a respectului reciproc.

Comunicatul dat publicității face o amănunțită trecere în revistă a cooperării economice, politice, culturale și tehnico-științifice dintre cele două țări, subliniind că în urma examinării stadiului actual al relațiilor bilaterale, cele două părți și-au exprimat deplina satisfacție pentru dezvoltarea lor favorabilă, în spiritul prieteniei româno-iraniene, în avantajul ambelor popoare. Cele două părți și-au reafirmat hotărîrea de a întreprinde noi pași pentru dezvoltarea continuă a cooperării prietenești, multilaterale, în folosul ambelor popoare, aceasta reprezentînd, în același timp, o contribuție la dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale, la întărirea încrederii și prieteniei între popoare.

Înainte de a părăsi Teheranul, la rugămintea ziariștilor iranieni, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a făcut presei iraniene o declarație în care, printre altele, se spune :

„Amintiri deosebit de plăcute ne-au rămas din zilele petrecute în mijlocul poporului iranian. Orașele, diferitele monumente istorice, obiectivele social-culturale, unitățile industriale vizitate ne-au oferit prilejul de a prețui și mai mult comorile artei și culturii persane, de a cunoaște nemijlocit viața, realizările, preocupările și năzuințele minunatului și harnicului popor iranian.

Pretutindeni ne-am bucurat de o primire ospitalieră și prietenească, atît din partea autorităților, cît și a populației din Teheran și din celelalte orașe și localități istorice pe care le-am vizitat.

În timpul vizitei în Iran, am avut un util schimb de vederi cu Maiestatea Sa Imperială, Șahinșahul Aryamehr. Ne-am oprit, cum era și firesc, asupra stadiului actual al cooperării între România și Iran, constatînd cu satisfacție că relațiile de colaborare multilaterală dintre țările noastre se desfășoară favorabil, în spiritul prieteniei și în concordanță cu aspirațiile de pace de care sînt animate popoarele noastre. În ceea ce privește evoluția viitoare a cooperării româno-iraniene, am ajuns la aprecierea comună că există largi perspective pentru o creștere însemnată a schimburilor economice, tehnico-științifice și culturale.

...Acum, cînd ne pregătim să plecăm spre patrie, ne reafirmăm convingerea fermă că această vizită, contactele ce au avut loc, acțiunile de colaborare bilaterală realizate și cele ce vor urma sînt contribuții însemnate la întărirea prieteniei dintre România și Iran, sînt în folosul popoarelor noastre și consolidării păcii în lume".

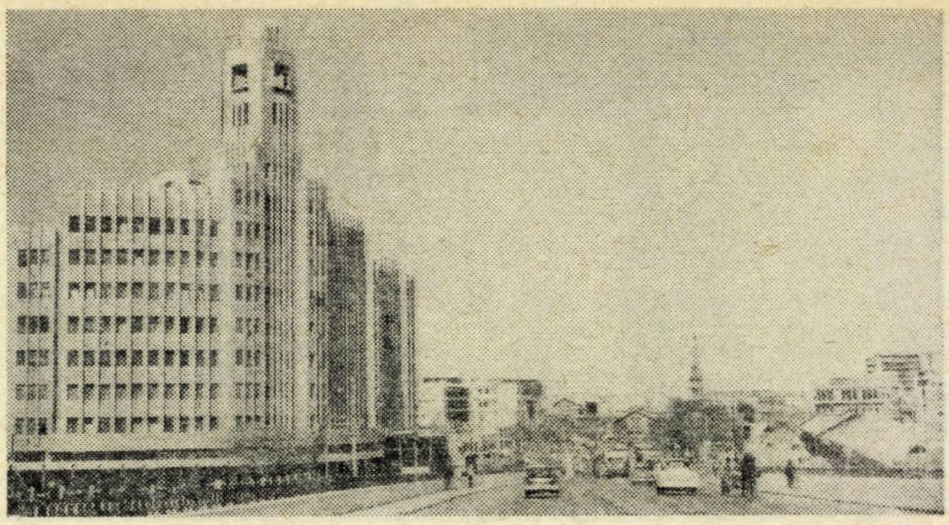

Caraci — principalul centru economic al Pakistanului

Vizita ministrului afacerilor externe al României în Pakistan

De la trimisul nostru C. Răducanu

În dimineața zilei de luni 22 mai, răspunzînd invitației ministrului afacerilor externe al Pakistanului, Syed Sharifuddin Pirzada, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a sosit la Caraci într-o vizită oficială în Pakistan. Oaspetele român, care este însoțit de consilieri și experți, a fost întîmpinat pe aeroportul internațional din Caraci de ministrul de externe pakistanez. Au fost de față, de asemenea, A. H. B. Tyabji, șeful protocolului din Ministerul de Externe pakistanez și alte persoane oficiale.

Prilejul cu care ne aflăm acum la Caraci — prima etapă a călătoriei de șase zile prin Pakistan a ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu — permite cîteva constatări privind evoluția relațiilor dintre România și Pakistan în ultimii ani.

În octombrie 1964 comunicatul comun, semnat cu prilejul vizitei în Pakistan a președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, consemna stabilirea relațiilor diplomatice între cele două țări și exprima intenția celor două guverne de a explora noi posibilități de lărgire a sferei de colaborare economică și comercială. În cei aproape trei ani care au trecut de atunci, în ciuda distanțelor și a deosebirilor de regim social-politic dintre cele două țări, s-au înregistrat progrese la toate capitolele legăturilor dintre România și Pakistan, ceea ce constituie o nouă dovadă practică a importanței relațiilor bilaterale bazate pe respect și avantaj reciproc. Acordul comercial româno-pakistanez semnat în 1964 a fost completat în 1966 cu un protocol de schimburi pe doi ani care a sporit valoarea schimburilor. Exportul românesc în Pakistan și-a lărgit gama de produse, de la produse chimice și petrolifere la tractoare, mașini și utilaje ; se studiază extinderea colaborării în domeniul forajului la petrol, apă, potasiu. În același timp, Pakistanul livrează României cantități sporite de iută brută și prelucrată, bumbac, instrumente medicale etc.

Explicația acestor rezultate pozitive constă în atmosfera de prietenie care caracterizează relațiile dintre cele două țări, în lipsa oricăror probleme litigioase bilaterale. Așa cum s-a remarcat și în primele luări de contact prilejuite de vizita ministrului de externe român, — România și Pakistanul s-au găsit și se găsesc alături în înțelegerea și soluționarea unor probleme internaționale.

Primul contact cu portul și orașul Caraci, fosta capitală a țării, în prezent cel mai mare centru economic și comercial al Pakistanului — aproape 2 milioane de locuitori — oferă prilejul unei imagini sintetice a drumului parcurs în cei aproape 20 de ani de existență de statul pakistanez — independent de la 14 august 1947. De la o neînsemnată aglomerare de pescari pe malurile uscate și prăfuite ale Mării Arabiei, Caraci a ajuns astăzi o animată metropolă cu bulevarde generos arcuite și clădiri albe, sclipitoare, cu grădini luxuriante ce împrospătează aerul încins al acestui început de vară. Partea de vest a țării, avînd ca principale așezări (incluse în programul vizitei actuale) Caraci, Lahore (oraș istoric al imperiului Mogul din sec. XVII),

Rawalpindi (capitala provizorie a țării), Islamabad (capitala în construcție, începînd din 1961), concentrează pe un teritoriu uriaș aproape jumătate din populația de peste 110 milioane a unei țări cu complexe probleme de dezvoltare și organizare administrativă și economică decurgînd atît din situația moștenită ca urmare a dominației coloniale cît și din imensele distanțe (2 000 km) și deosebirile de structură economică dintre cele două porțiuni de teritoriu.

Al treilea plan cincinal al țării, în vigoare începînd din 1966, și-a putut înscrie printre obiective — ca urmare a realizărilor anterioare ale poporului pakistanez — creșterea producției industriale într-un ritm mediu anual de 10 la sută, sporirea producției agricole (în care este ocupată circa 85 la sută din populație) cu 5 la sută în medie pe an, mărirea cu 37 la sută a produsului național brut. Politica de dirijare a investițiilor, de limitare a ajutorului și capitalurilor străine, începe să-și arate roadele într-o țară cu resurse naturale modeste, dar cu o mare dîrzenie în efortul de dezvoltare și consolidare a independenței. Tentative de amestec și presiuni economice sau politice asupra orientării sale din ultimii ani au fost respinse de guvernul Pakistanului care, așa cum declara președintele Ayub Khan, „își subordonează acțiunile sale politice internaționale intereselor firești ale independenței și consolidării țării".

În cursul zilei de luni, ministrul de externe român, însoțit de ambasadorul României în Pakistan, Mihai Magheru, a fost primit la palatul prezidențial de președintele Ayub Khan. La primire au fost prezenți din partea Pakistanului ministrul de externe Sharifuddin Pirzada și funcționari superiori din Ministerul Afacerilor Externe. Au fost discutate probleme privind relațiile româno-pakistaneze, precum și unele aspecte ale situației internaționale. În cadrul contactelor stabilite cu prilejul vizitei, oaspetele român a participat de asemenea la un dineu oferit de ministrul de externe pakistanez — la care au luat parte președintele Ayub Khan și alte personalități oficiale, a avut întrevederi cu ministrul comerțului, guvernatorul Băncii de Stat, cu oficialități din orașul Lahore. Presa pakistaneză — de limbă urdu, bengaleză sau engleză — a relatat pe larg despre sosirea ministrului afacerilor externe al României, subliniind evoluția favorabilă a relațiilor dintre cele două țări.

Președintele Pakistanului, Ayub Khan, a făcut ziariștilor români prezenți aici o declarație în care își exprimă satisfacția pentru evoluția favorabilă a contactelor româno-pakistaneze. „Sînt foarte mulțumit — a spus el — că ministrul de externe român a venit în Pakistan. Președintele Consiliului de Miniștri al României ne-a vizitat țara acum cîțiva ani și păstrez o impresie puternică despre vizita sa. Pakistanezii care au vizitat țara dv. au fost profund impresionați de transformările care au avut loc și de trăsăturile poporului dv. Primul ministru a avut amabilitatea de a mă invita în România și am intenția de a răspunde acestei invitații și de a cunoaște eu însumi minunatul dv. popor și frumoasa dv. țară".

Caraci, 24 mai

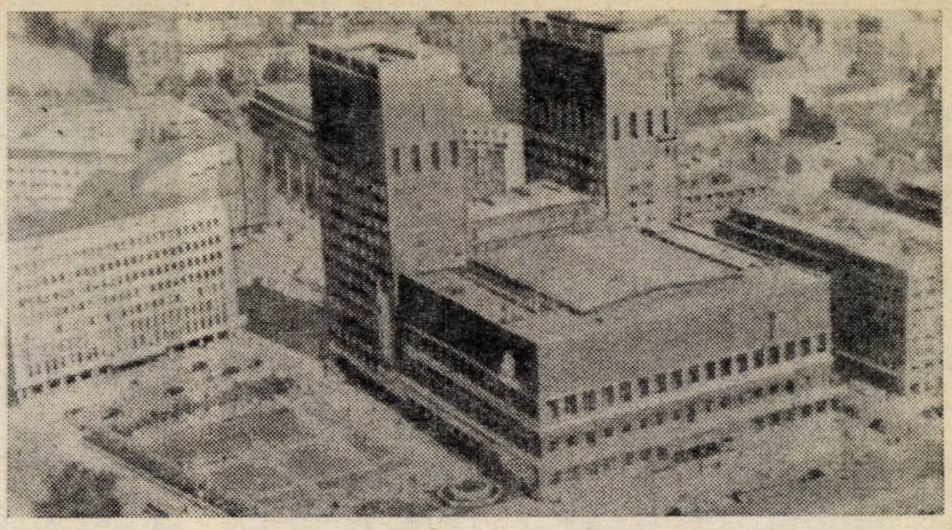

Oslo — vedere panoramică; în prim plan — primăria

Delegația Marii Adunări Naționale în Norvegia

Corespondență din Oslo de la L. Talpă

De cîteva zile se află în Norvegia, la invitația Stortingului (parlamentul acestei țări), o delegație a Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România, condusă de Maria Groza, vicepreședintă a M.A.N.

Prima delegație parlamentară românească aflată în Norvegia a fost întîmpinată de la început cu multă atenție de către membrii Stortingului, oaspeții și gazdele fiind de acord să înscrie vizita în contextul eforturilor spre o mai bună apropiere și înțelegere între popoare.

Primind delegația parlamentară română în palatul Stortingului, construcție originală, reprezentativă pentru tradițiile arhitecturii scandinave, președintele Stortingului, Bernt Ingvaldsen, sublinia în cuvîntul de salut importanța acestei vizite pentru o mai bună cunoaștere reciprocă a celor două parlamente și popoare. S-a exprimat convingerea că această acțiune va fi dusă mai departe cu prilejul vizitei pe care o delegație a Stortingului urmează să o facă în Republica Socialistă România, la invitația președintelui Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec; invitația a fost transmisă de conducătoarea delegației române cu prilejul primirii la președintele Stortingului.

În cursul convorbirilor dintre parlamentarii români și norvegieni, aceștia din urmă au manifestat un deosebit interes pentru felul în care este constituită și își desfășoară activitatea Marea Adunare Națională și comisiile permanente ale acesteia, pentru modul în care este condusă economia țării.

Interes pentru vizita românească au arătat presa și televiziunea care a prezentat un reportaj despre sosirea delegației și întrevederea cu parlamentarii norvegieni.

Oslo, capitala țării, așezat la capătul fiordului cu același nume, a primit oaspeții români pe o zi cu soare, privilegiu rar pentru acest anotimp în Norvegia. Panorama orașului alternează, pe o suprafață întinsă, blocuri înalte cu case tipice norvegiene din lemn vopsite în variate culori, pe care verdele peluzelor ce le înconjoară le pune în evidență. Ca mulți locuitori ai capitalei norvegiene, oaspeții au admirat corăbiile vikingilor, păstrate mulțumită obiceiului acestora de a-și îngropa regii împreună cu tot avutul lor. Din altă epocă, dar ilustrînd aceeași măiestrie de constructori, navigatori și exploratori, corabia „Fram" amintește de cele două expediții spre Polul Nord și Polul Sud ale lui Fridtjof Nansen și Romuald Amundsen, care au făcut cunoscute lumii tainele celor doi poli ai pămîntului. În imediata apropiere, muzeul Kon-Tiki prezintă celebra expediție a lui Thor Heyerdahl.

În primele zile ale săptămînii, delegația s-a deplasat în orașul Bergen; în drum au fost vizitate centralele Hol 1 și Usta, unități moderne ale sistemului hidroenergetic. Marți, la Bergen, unde au vizitat casa memorială Edvard Grieg, parlamentarii români au participat la un dejun oferit de municipalitatea orașului. Marți seara, delegația M.A.N. s-a înapoiat la Oslo.

Încă un bombardier american doborît în cursul unui raid deasupra Haifongului

Forțele de apărare antiaeriană ale Hanoiului sînt gata să dea riposta cuvenită agresorilor

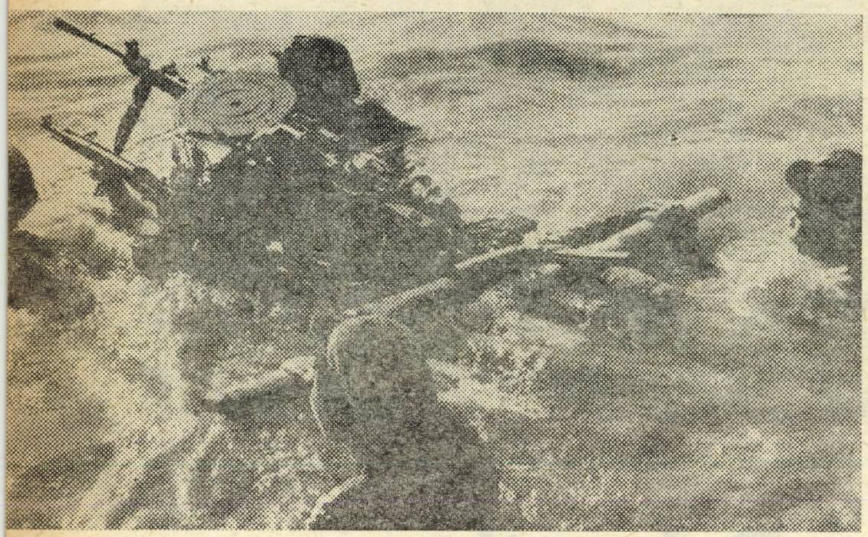

Mărturii ale fermității și eroismului poporului vietnamez

La capătul unei călătorii prin R. D. Vietnam, efectuată în calitate de conducător al uneia din misiunile de anchetă ale Tribunalului Russell, concentrînd în cîteva cuvinte impresiile sale personale prilejuite de vizită, omul politic italian Lelio Basso mărturisea : „Înainte eram prizonierul unei noțiuni filtrate prin intermediul lecturii ; era o noțiune livrescă. În prezent sînt îmbogățit cu o experiență trăită — este experiența încercărilor zilnice prin care trece poporul vietnamez, dar, în același timp, a minunii de organizare, de voință și de curaj pe care el o realizează în fiece moment".

Experiențe similare cu aceea a omului politic italian au trăit numeroase personalități străine care au vizitat în ultima vreme R. D. Vietnam. Despre curajul și abnegația, voința de luptă și dîrzenia cu care întreaga populație nord-vietnameză dă riposta cuvenită agresorilor americani, depun mărturie toți cei care au avut prilejul de a se afla în ultimele săptămîni în R. D. Vietnam, într-un moment cînd aviația americană a intensificat bombardamentele asupra Hanoiului, Haifongului și a altor centre dens populate ale țării.

Ziaristul francez Jean Raffaelli, care timp de luni de zile a fost corespondentul Agenției France Presse la Hanoi, se declara impresionat de „perseverența și tenacitatea aproape de necrezut pe care o descoperi la fiecare pas aici, luni în șir, și care, indiferent de orientarea ta politică, a încetat să te mai uimească ; surprinderea a făcut loc, de multă vreme, admirației".

În ultimele zile, asupra Hanoiului au avut loc din nou raiduri aeriene masive și sistematice ale aviației americane care continuă să lanseze „covoare de bombe" asupra capitalei R. D. Vietnam. Au fost bombardate pentru prima oară, în același timp cu periferiile capitalei, și cartierele centrale ale orașului. Pentru a treia oară, vineri 19 mai, o clădire aparținînd misiunii diplomatice a României la Hanoi — reședința Agenției economice — a fost avariată de proiectile ale aviației americane. Atacurile aviației americane împotriva capitalei R. D. Vietnam au demonstrat, mai elocvent decît orice, inconsistența afirmațiilor conducătorilor Statelor Unite privitoare la natura țintelor bombardamentelor — care ar fi „numai obiective fier-oțel" (după declarațiile președintelui Johnson) sau „cazărmi și amplasamente militare" (cum transmiteau, invariabil, comunicatele comandamentului american de la Saigon).

Ținta evidentă a ultimelor atacuri ale aviației americane asupra Hanoiului au fost îndeosebi zone cu o populație intensă, fabrici de bunuri de consum și în special întreprinderi servind aprovizionării cu alimente a populației, instituții de învățămînt și cultură. Activitatea aeriană intensă din 20—21 mai — care, după 14 alarme, a culminat cu două mari bombardamente succedate la interval de numai o jumătate de oră — a urmărit în mod deosebit scoaterea completă din funcțiune a termocentralei care aprovizionează cu energie electrică întreprinderile industriale și cartierele capitalei. La Hanoi se apreciază că prin bombardarea de la foarte mică înălțime a uzinei termoelectrice, obiectiv situat la numai cîteva sute de metri de palatul prezidențial și de cartierul ambasadelor, S.U.A. au comis un nou pas, deosebit de primejdios, în operațiunea de escaladare necontenită a agresiunii lor împotriva R. D. Vietnam.

Martori oculari ai fermității cu care cetățenii Hanoiului, întreaga populație a R. D. Vietnam, răspund intensificării atacurilor aeriene americane sînt — din ce în ce mai numeroși în ultima vreme — oameni politici și fruntași ai vieții publice, scriitori și cineaști, corespondenți de presă și fotoreporteri din întreaga lume. Ecoul imediat al acestei realități îl constituie atenția deosebită acordată în ultima vreme de presa mondială luptei eroice a poporului vietnamez.

Cei ce vizitează astăzi capitala R. D. Vietnam vorbesc despre eșecul războiului aerian dus împotriva acestei țări, despre faptul că raidurile tot mai intense asupra Hanoiului și a altor centre populate nu pot opri activitatea economică, viața cotidiană a orașului. „În Vietnamul de nord — spunea un ziarist francez — viața s-a complicat, dar nu s-a întrerupt". Au fost luate toate măsurile pentru ca raidurile aeriene, indiferent de violența lor, să aibă un efect cît mai limitat. Materialele de construcție în vederea efectuării reparațiilor sînt depozitate pretutindeni, de-a lungul drumurilor și căilor ferate, în apropierea podurilor. Toate obiectivele avariate sînt reparate de urgență, craterele bombelor sînt astupate, transporturile restabilite. O atenție deosebită este acordată asigurării protecției vieții oamenilor. Pe șoseaua Hanoi-Haifong, de pildă, la fiecare zece metri există un adăpost subteran. Situația este aceeași și de-a lungul altor drumuri. Școlile continuă să funcționeze în adăposturi subterane, spitalele sînt camuflate.

Corespondenții de presă din capitala Republicii Democrate Vietnam subliniază că Hanoiul este pregătit pentru orice eventualitate. Mai mult de jumătate din populația sa a fost deja evacuată, iar operațiunea continuă să se desfășoare în aceste zile. Dispersate în diferite regiuni ale țării, secțiile marilor întreprinderi ale capitalei încep să producă din plin. În același timp, în întreprinderile care au rămas în capitală, muncitorii și inginerii au inițiat dispozitive acționate de grupuri electrogene, de motoare cu aburi sau pur și simplu de forța umană, menite să asigure funcționarea continuă a mașinilor și instalațiilor, chiar în cazul întreruperii curentului electric.

În ciuda bombardamentelor, căile rutiere sînt refăcute cu repeziciune

Departe de a slăbi moralul locuitorilor Hanoiului, al întregului popor vietnamez, atacurile masive întreprinse asupra capitalei R. D. Vietnam au ca rezultat, de fapt, intensificarea tot mai mare a eforturilor întregului popor în vederea respingerii intervenției militare străine. „Atacînd Hanoiul, agresorii atacă inima întregii noastre națiuni — declara un reprezentant al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud. Trupele F.N.E. și populația Vietnamului de sud îi vor face să plătească încincit, înzecit, pentru acest act".

Exprimînd voința întregului popor vietnamez, hotărîrea sa de a lupta pînă la realizarea deplină a aspirațiilor sale de pace, independență și unitate națională, președintele R. D. Vietnam, Ho Și Min, arăta : „Războiul ar putea să dureze cinci ani, zece ani, douăzeci de ani sau chiar mai mult ; Hanoiul, Haifongul și alte orașe și întreprinderi ar putea fi distruse. Poporul vietnamez însă nu se va lăsa de loc intimidat. Pentru el nimic nu este mai prețios decît independența și libertatea".

Prin noua treaptă a escaladării intervenției armate în Vietnam, atinsă o dată cu intensificarea bombardamentelor asupra Hanoiului și Haifongului, cu invadarea zonei demilitarizate de către trupele americane și cele ale țărilor satelite, Statele Unite au comis un act care le încarcă de o grea responsabilitate în fața popoarelor lumii. Manifestîndu-și solidaritatea cu lupta dreaptă a poporului vietnamez, cercurile largi ale opiniei publice internaționale subliniază că rezolvarea problemei vietnameze nu este posibilă prin perseverarea pe calea primejdioasă a escaladării, ci numai stabilind ca punct de plecare recunoașterea și respectarea drepturilor naționale fundamentale ale poporului vietnamez. Alături de toate popoarele lumii, poporul român, deplin solidar cu cauza dreaptă a poporului vietnamez, condamnă cu hotărîre acțiunile comise de forțele militare americane în Vietnam, se pronunță pentru încetarea necondiționată a bombardamentelor și a tuturor actelor de război împotriva R. D. Vietnam, pentru retragerea tuturor trupelor străine din Vietnamul de sud ; să se dea posibilitatea poporului vietnamez să-și exercite în mod suveran dreptul inalienabil de a hotărî singur asupra destinelor sale, fără amestec din afară.

Corneliu VLAD

De ce sînt inevitabile eșecurile agresorilor

Wilfred Burchett

În reportajul alăturat (pe care-l reproducem parțial după revista „Jeune Afrique"), cunoscutul ziarist australian WILFRED BURCHETT descrie ultimele eșecuri militare ale agresorilor americani în Vietnamul de sud și cauzele care provoacă inevitabil înfrîngeri trupelor intervenționiste.

...Deasupra junglei, de-a lungul frontierei cu sudul Cambodgiei, se adună nori grei. A căzut prima ploaie torențială din cursul anotimpului, punînd capăt unei perioade de cinci luni de secetă totală. Aceasta înseamnă că speranțele generalului Westmoreland (sau — potrivit unora — „promisiunile" sale) de a obține la timp victoria pentru a influența asupra alegerilor prezidențiale, au fost spulberate.

Operațiunea „Attleboro", declanșată de îndată ce ultimii nori ai musonului dispăruseră în depărtare, a constituit primul mare atac din anotimpul secetos 1966—1967, angajînd 30 000 de soldați americani. Operațiunea s-a terminat la sfîrșitul lunii noiembrie și americanii apreciaseră inițial rezultatele ei în termenii următori : „Tone de orez ale Vietcongului capturate și distruse, pierderi ale Vietcongului etc." Aceste rezultate fuseseră exagerate atît de grosolan încît au fost reduse apoi pe jumătate la cifre care, ulterior, s-au dovedit și ele prea umflate. În operațiunea „Attleboro", ultima idee americană a constat în a folosi „unitățile ușoare independente". Dar noua „mare armă" împotriva Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud a fost distrusă, iar ofițerul responsabil s-a văzut înlăturat din funcția sa de conducere pe cîmpul de luptă. A fost necesară suspendarea altor operațiuni ofensive pentru a se acorda ajutor unităților S.U.A. angajate în operațiunea „Attleboro".

În faza inițială, mii de soldați au fost folosiți pentru a obtura o fîșie lungă a frontierei cambodgiene, americanii fiind convinși că divizia a 9-a a F.N.E. și înaltul comandament al F.N.E., despre care se credea că se află în regiune, vor încerca să se retragă prin acest coridor și să ajungă într-un „sanctuar" din Cambodgia. De fapt, asemenea „sanctuare" nu există și nu au existat niciodată, așa cum au confirmat chiar și ziariștii americani. Dar generalul Westmoreland a imobilizat mii de soldați pentru a-și satisface obsesia.

De la baza operațională Dan Tieng, trupele și tancurile americane începuseră să înainteze pe șoselele nr. 22 și nr. 4, încercuind un triunghi de junglă al cărui vîrf se află în vecinătatea orașului Tay Ninh și a cărui bază era constituită de fîșia lungă de 60 de km din dreptul frontierei cambodgiene. În prima zi, obturația acestui triunghi păruse a fi o operație militară bine concepută... În acest triunghi urmau să fie surprinse cele mai bune și mai importante forțe ale F.N.E. Dar s-a produs un nou eșec. În loc să înfrunte pe partizani, în uriașele păduri din provincia Tay Ninh, trupele americane au fost nevoite să lupte împotriva populației locale, care cunoștea fiecare petic de teren. Treptat, jungla a fost cercetată în modul cel mai amănunțit. Prada urma să fie oferită pe o tavă de argint președintelui Johnson la conferința din insula Guam ; dar chiar în ajunul conferinței, americanii au constatat consternați că în plasă nu se afla nimic...

Iată ce ne-a declarat în legătură cu aceasta un purtător de cuvînt al F.N.E. : „Americanii sînt totdeauna descoperiți. Trupele noastre sînt totdeauna bine camuflate în junglă și în tranșee. Americanii trec prin luminișurile în care au fost depuși de elicopterele lor și înaintează de-a lungul drumurilor, în jurul sau în spatele vehiculelor lor. Ei înțeleg rareori de unde vin loviturile. Ai noștri au o mobilitate deplină, în timp ce trupele americane, atunci cînd se aventurează dincolo de piste și luminișuri, merg în ritm de melc, deoarece pădurea este plină de capcane, cu mine, cu ceea ce numim sistemul nostru de «apărare pasivă». Noi îi vedem mereu pe americani ; ei ne văd rareori. Pe de altă parte, cînd avioanele și artileria lor ne bombardează, combatanții noștri se află totdeauna la o adîncime de un metru sub pămînt. Dar cînd îi bombardăm noi, cu mortierele noastre, americanii nu au gropi în care să se ascundă. Am pus mîna pe o telegramă a generalului Seeman, care comanda operațiunea, și în care se plîngea de pierderile grele suferite în cursul unuia dintre atacurile noastre cu mortiere din cauza incapacității soldaților săi de a săpa gropi și de a se ascunde rapid".

În cursul celei de-a treia săptămîni a operațiunii „Junction City", în loc să fi încercuit forțele „Vietcongului", forțele americane au fost acelea care s-au văzut încercuite și izolate de către patrioții sud-vietnamezi. Un lucru care pare confirmat de „Junction City" : imposibilitatea de a aduce superioritatea tehnico-materială americană la fața locului pentru a permite trupelor S.U.A. să se impună. De fapt, trupele americane sînt prizonierele propriei lor tehnici, aventurîndu-se rareori la o distanță mai mare de 50 de m de coloanele de tancuri, acestea din urmă înaintînd doar pe cîteva șosele și piste suficient de largi pentru ele. În cursul operațiunii „Junction City", raidurile bombardierelor „B-52" atingeau ritmul de 7—8 pe zi, lansînd mii de tone de bombe în păduri, dar fără a obține nici un efect tactic. Imposibilitatea de a profita de superioritatea lor tehnică pentru a se impune este una din cele mai mari dezamăgiri suferite de conducătorii Pentagonului și de generalii americani pe cîmpul de luptă.

F.N.E. continuă să dicteze modalitățile de desfășurare a luptelor. Dacă lucrurile ar sta altfel, combatanții F.N.E. ar fi fost de multă vreme înfrînți. F.N.E. este acela care hotărăște cînd și cum vor avea loc luptele importante. Soldații săi se află totdeauna „pretutindeni și nicăieri" în același moment, și acest lucru este cu putință pentru că F.N.E. reprezintă poporul Vietnamului de sud.

interviul nostru

Ihsan Sabri Caglayangil

ministrul afacerilor externe al Republicii Turcia

Evoluția pozitivă a relațiilor româno-turce

Ministrul de externe al Turciei, I. S. Caglayangil, și ministrul de externe al României, Corneliu Mănescu

La invitația ministrului afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Turcia, IHSAN SABRI CAGLAYANGIL, a făcut o vizită în țara noastră. La solicitarea revistei „Lumea", ministrul afacerilor externe al Turciei a răspuns la întrebările puse de redactorul nostru Eugen Phoebus.

— Ce contacte ați stabilit cu prilejul vizitei în România ?

— Vizita noastră a fost scurtă, de numai trei zile. Încercăm de aceea o mare părere de rău, dar ne mîngîie gîndul că, nu peste mult timp, cu prilejul vizitei primului nostru ministru în țara dv., ne vom revedea. Sînt deosebit de mulțumit de faptul că, în timpul vizitei mele, am avut posibilitatea să mă întîlnesc și să procedez la un schimb de păreri cu secretarul general al C.C. al Partidului Comunist Român, Excelența Sa dl Ceaușescu, cu primul ministru, Excelența Sa dl Maurer, și cu stimatul meu coleg, Excelența Sa dl Mănescu.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre dezvoltarea în continuare a relațiilor româno-turce.

— Vreau să exprim părerea noastră că întrevederile și convorbirile au fost deosebit de fructuoase și s-au încheiat cu rezultate bune. Am fost foarte bucuroși să constatăm existența a numeroase puncte ce ne unesc. De pildă, sîntem în deplin acord în ce privește principiile reglementării pe cale pașnică a problemelor litigioase, ale neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, respectului reciproc. Cît despre relațiile bilaterale dintre țările noastre, este pentru mine o datorie de onoare să subliniez că în acest domeniu au fost înregistrate în scurt timp progrese mulțumitoare. În ultimul timp, relațiile noastre în domeniul turismului s-au dezvoltat mult. Aplicarea convenției cu privire la traficul aerian între țările noastre, semnată anul trecut, dă rezultate bune. La convenția veterinară, semnată anul trecut la Ankara, am adăugat pe cea cu privire la protecția plantelor, semnată astăzi. În afară de aceasta, studiem posibilitatea încheierii unor noi acorduri cu privire la traficul rutier și maritim, precum și cele care să faciliteze importul și exportul de mărfuri între țările noastre.

— Ce impresie v-a produs vizita în țara noastră ?

— Doresc să exprim satisfacția pe care am avut-o, în timpul scurtei noastre șederi în țara dv., de a constata marile eforturi pe care națiunea română le depune pe calea înfloririi sale economice și sociale, mobilizîndu-și în această direcție toate forțele materiale și spirituale. Transmit mulțumirile mele și ale colegilor mei pentru amabila invitație a guvernului român de a face această vizită în țara dv., vizită care ne-a produs atît de frumoase impresii. Vă rog să fiți interpretul nostru și să transmiteți poporului dv. marea bucurie pe care o va încerca națiunea turcă aflînd despre prosperitatea și fericirea națiunii române.

— Am dori să cunoaștem părerea dv. cu privire la căile asigurării păcii și securității în Balcani și în Europa.

— După părerea mea, pacea lumii este un tot unitar, greu de separat. Avînd în vedere dificultățile care stau în calea atingerii acestui scop, eforturile fiecărei națiuni, conjugate cu cele ale vecinilor săi, îndreptate spre asigurarea păcii pe plan regional, înseamnă o contribuție la cauza asigurării păcii în lume. Din acest punct de vedere, politica pe care o duc țările noastre coincide, depunem eforturi în vederea creării unui climat de colaborare, a asigurării liniștei în regiunea în care trăim, prin dezvoltarea relațiilor bilaterale, atît cu vecinii noștri, cît și cu celelalte state. În acest fel, în măsura în care fiecare țară va instaura relații bune cu vecinii săi și va asigura posibilități mai largi pentru prosperitatea regiunii în care trăiește, în aceeași măsură va aduce o contribuție la cauza păcii în lume. După părerea mea, dorința de apropiere între statele din Balcani, de o mai bună cunoaștere reciprocă, dorința de a căuta noi posibilități în ce privește stabilirea de relații mai strînse, constituie o mare contribuție la cauza păcii.

reflector

PROPUNERILE LUI WOLFGANG RUBIN

Wolfgang Rubin, trezorierul partidului liber-democrat din Republica Federală a Germaniei, cunoscut ca unul din liderii aşa-numitei aripi de stînga a P.L.D., a precizat recent, în publicația „Liberal" (organul partidului), o serie de propuneri în vederea unor tratative între cele două state germane. Guvernul federal — spune Rubin — ar trebui să adreseze o declarație guvernului Republicii Democrate Germane, în care să arate că este dispus să poarte tratative, iar pentru pregătirea acestora, Bonnul ar trebui să trimită la Berlin o delegație care să stabilească, împreună cu reprezentanții Republicii Democrate Germane, locul, data și temele tratativelor.

Rubin recomandă în continuare guvernului federal să alcătuiască o comisie pentru tratative, în fruntea căreia să se afle un secretar de stat sau un ministru federal. Guvernul ar trebui ca, la începutul tratativelor guvernamentale, să propună constituirea unor subcomisii în care reprezentanții celor două state germane să discute probleme speciale privind transporturile, relațiile culturale și economice, probleme juridice etc. Reprezentanții celor două state ar trebui să se întîlnească succesiv la Berlin și la Bonn.

În ce privește însă problema Berlinului occidental, Wolfgang Rubin s-a situat pe vechea poziție a conducătorilor de la Bonn, care consideră acest oraș ca făcînd parte din Republica Federală a Germaniei.

BRAUNSCHWEIG : CONGRESUL U.C.D.

La începutul acestei săptămîni a avut loc la Braunschweig (R.F.G.), al 15-lea Congres al partidului Uniunea Creștin Democrată. La lucrări au participat 574 de delegați și 800 de invitați. Alegerea localității în care s-a desfășurat congresul nu a fost străină și de apropierea alegerilor din Saxonia inferioară.

Cum era de așteptat, Ludwig Erhard a făcut cunoscut că demisionează din funcția de președinte al partidului ; această hotărîre se datorează faptului că — după cum a precizat fostul cancelar — el se opune „marii coaliții" între creștin-democrați și social-democrați. Ca urmare, în cea de a doua zi a Congresului, cancelarul Kurt Georg Kiesinger a fost ales președinte al U.C.D. În funcția de secretar general al partidului a fost ales Bruno Heck, ministrul pentru problemele familiei. În cuvîntarea sa, după ce a trecut în revistă rezultatele și sarcinile de viitor ale guvernului de „mare coaliție" — și în cadrul acestora accentuînd rolul U.C.D. — cancelarul a abordat o serie de probleme internaționale. De altfel, acestora li s-a acordat un spațiu destul de larg și în discursul rostit în fața a 12 000 de persoane adunate în piața principală a orașului. Tema „integrării" vest-europene a fost pe larg dezbătută de cancelar, care și-a exprimat „speranța că dificultățile vest-europene vor putea fi rezolvate în cadrul conferinței la nivel înalt de la Roma". Kiesinger a insistat asupra faptului că Europa occidentală nu ar trebui să fie numai o uniune vamală sau să aibă o politică agrară comună, ci — a precizat el — „oricare ar fi metodele, ea trebuie să se dezvolte și din punct de vedere politic". În general, au remarcat comentatorii, cancelarul a dat dovadă de o extremă prudență în ce privește conferința de la Roma, nefăcînd nici o propunere concretă. El a ținut totuși să precizeze că dacă Marea Britanie vrea să se alăture Europei „celor șase", ea va trebui să accepte condițiile tratatului de la Roma.

Corespondență din Paris

După dezbaterile cu privire la „deplinele puteri“

Georges Dascal

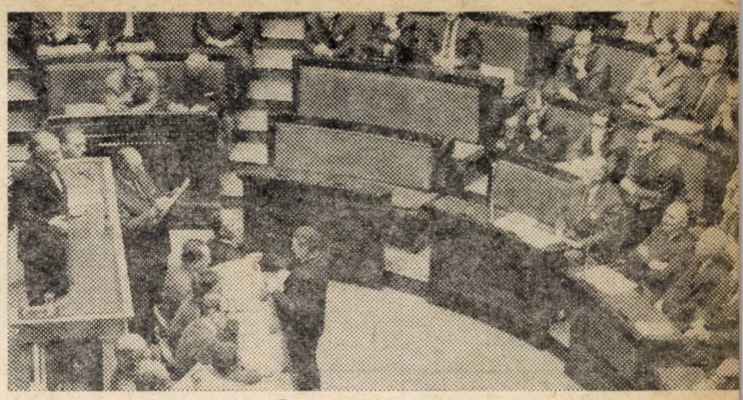

Ședința Adunării Naționale franceze. La tribună Pierre Cot

Acceptarea de către Adunarea Națională a împuternicirilor speciale cerute de guvern în materie economică s-a produs la capătul unei dezbateri parlamentare a cărei înaltă ținută și demnitate au fost recunoscute de toată lumea. Reprezentanții majorității și ai opoziției s-au întrecut în prezentarea de argumente tehnice și politice, în cadrul unor rapoarte foarte amănunțit elaborate, dar opinia fiecăruia era formată dinainte și rezultatul votului nu a surprins pe nimeni.

Respingerea moțiunii de cenzură depuse în comun de grupurile parlamentare ale Partidului Comunist Francez și Federației stîngii a însemnat în mod automat, așa cum prevede regulamentul, adoptarea proiectului de lege prezentat de către primul ministru Pompidou ; acest proiect, în baza art. 38 al Constituției, acordă guvernului dreptul de a legifera prin decrete în materie economică și socială timp de aproximativ cinci luni, fără aprobarea parlamentului. De fapt, guvernul nu va începe să dispună de aceste depline puteri decît începînd din a doua jumătate a lunii iunie, ținînd seama de „naveta“ pe care proiectul o va mai face între Senat și Adunarea Națională, hotărîrea definitivă a acestuia din urmă neintervenind decît după a treia citire. Ceea ce înseamnă că procedura la care am asistat, inclusiv moțiunea de cenzură și poate angajarea de către guvern a răspunderii sale (cererea unui vot de încredere), se va repeta de încă două ori.

Nu se cunosc încă în amănunt măsurile pe care guvernul se pregătește să le ia și, de altfel, el însuși nu a terminat încă elaborarea lor. O frază rostită de Michel Debré, ministrul economiei și finanțelor — care își propusese să ia cuvîntul mai tîrziu în timpul dezbaterilor, dar care a ținut să răspundă prompt criticilor energice formulate de Pierre Mendès-France în numele stîngii — rezumă destul de bine spiritul în care guvernul a ales procedura deplinelor puteri : „Există o mutație franceză, un progres tehnic fundamental și în special o mare aventură — cea a deschiderii frontierelor, care poate prezenta contradicții și dificultăți“. Pentru guvern, această situație, cu alte cuvinte conjunctura care decurge din concurența intervest-europeană, impune hotărîri rapide și dificile, pe care, după părerea lui, îndelungate dezbateri parlamentare nu le-ar ușura.

Nu aceasta este părerea opoziției, care a reafirmat că guvernul dorește să lipsească Adunarea de prerogativa ei esențială, aceea de a examina și vota legile, deoarece pregătește măsuri necorespunzătoare intereselor marilor categorii populare, iar puterile speciale i-ar da posibilitatea de a aplica asemenea măsuri fără a fi nevoit să înfrunte, punct cu punct, capitol cu capitol, criticile deputaților. Cu atît mai mult — adăugau purtătorii de cuvînt ai opoziției de stînga, susținînd la tribuna Adunării Naționale moțiunea lor de cenzură — cu cît opinia publică își dă seama de toate acestea, așa cum a arătat marea grevă națională de la 17 mai. De fapt, această grevă de 24 de ore, numeroasele și marile manifestații de stradă care au însoțit-o atît la Paris cît și în provincie au demonstrat în ce măsură marea majoritate a celor 15 milioane de salariați este atașată de una din cele mai mari cuceriri ale clasei muncitoare franceze, Asigurările Sociale, și în ce măsură orice amenințare la adresa acestei cuceriri o mobilizează imediat pentru apărarea ei.

Fenomenul nu a fost, de altfel, străin nici de faptul că moțiunea de cenzură a stîngii a întrunit 236 de voturi, că, deci, pe lîngă toate voturile stîngii, moțiunea a beneficiat și de sprijinul unei masive majorități a grupului centrist (P.M.D.) : 38 de membri din 41 ai acestui grup și-au asociat buletinele de vot celor ale deputaților partidului comunist și Federației stîngii. Fără îndoială, președintele lor, Jacques Duhamel, a precizat că această aprobare a moțiunii de cenzură nu-i angajează, pe el și pe colegii săi politici, pentru viitor, dar fapt este că evenimentele de la 17 mai au avut totuși ecou în rîndurile Centrului.

Un alt fapt semnificativ relevat de toți observatorii vieții politice : atitudinea președintelui republicanilor independenți, Giscard d'Estaing. Fostul ministru al finanțelor, care a apărut drept liderul politic de prim plan al majorității — firește, cu excepția lui Georges Pompidou, conducător necontestat și dinamic, nu numai al guvernului, dar, în mod evident, al ansamblului formației guvernamentale — și-a exprimat sprijinul față de guvern în mod mai mult decît nuanțat ; el a arătat clar că dacă grupul său, Republicanii Independenți, nu votează moțiunea de cenzură, aceasta nu înseamnă implicit aprobarea fără rezerve a procedurii deplinelor puteri cerute de guvern. El și prietenii săi politici, a spus Giscard d'Estaing, vor să evite în special o criză politică : „Sîntem hotărîți să folosim toate mijloacele de acțiune, exceptînd declanșarea unei crize. Dar ne vom continua efortul pentru a obține dialogul constructiv și eficace pe care îl dorim în cadrul majorității. Acest dialog este profund necesar“. Toți observatorii au remarcat apostrofa liderului Republicanilor Independenți la adresa premierului Pompidou : „Dacă vreți legi bune, puneți parlamentul la lucru. Sînteți preveniți că procedura deplinelor puteri nu poate fi folosită decît o singură dată și că veți trebui să acționați bazîndu-vă pe dialog“.

Majoritatea comentatorilor au relevat aceste declarații și le-au considerat drept prefigurarea unor viitoare obstacole pentru Pompidou — a unor „cactuși“, pentru a relua expresia primului ministru. Pierre Cot, raportor al comisiei speciale însărcinate să studieze proiectul de lege înaintea dezbaterii generale, relata în același limbaj poziția reprezentantului „giscardienilor“ în comisia respectivă : „...s-a raliat argumentării guvernamentale, dar, pare-se, fără bucurie. Cu alte cuvinte, cactusul are spini dar și-a oferit florile. M-am informat la un botanist : e o plantă care înflorește o dată pe an, în mai ; florile ei sînt fragile, durează cîteva zile, uneori cîteva ore“. „Din această încercare de forță cu Adunarea Națională — voită în mod deliberat de primul ministru — coeziunea majorității iese slăbită“, scrie, între alții, ziarul „Combat“.

Cercurile politice din apropierea majorității consideră însă că guvernul a obținut un succes important, nu numai deoarece a dobîndit deplinele puteri, dar deoarece, pe de o parte a arătat că ține bine în mînă majoritatea. În fine, „Le Monde“, de pildă, apreciază că împărțirea netă a Adunării „merge în sensul delimitării a două tabere, și numai două, ceea ce constituie ideea supremă a regimului“. După părerea editorialistului acestui ziar, adevăratul obiect al discuției îl constituiau nu atît cele cîteva luni de guvernare prin decrete, cît rolul și locul parlamentului în viața politică, existența lui, poate, în perioada de după de Gaulle : uniunea stîngii, dezbinarea majorității, împărțirea în două tabere, toate acestea, consideră „Le Monde“, se aflau pe fundalul înfruntării asupra deplinelor puteri și moțiunii de cenzură.

În orice caz, consideră acești observatori, formația guvernamentală va mai avea în mod inevitabil de înfruntat, cu o majoritate redusă, încercări și șocuri. Este oarecum și părerea ziarului „Paris-Jour“, apropiat cercurilor oficiale, care afirmă că nu trebuie să se acorde o importanță prea mare reacțiilor parlamentare, dar care adaugă : „În schimb, reacțiile opiniei publice, după folosirea puterilor speciale, vor juca un rol mai mare — și tocmai în funcție de aceste reacții guvernul va putea să evalueze șansele sale de a cîștiga numeroasele bătălii pe care va trebui să le dea în parlament“.

Paris, 24 mai

Demersul britanic în pierdere de viteză

Referindu-se la perspectivele Angliei de a fi admisă în Piața comună, puține dintre comentariile ocazionate de conferința de presă de săptămîna trecută a președintelui de Gaulle nu au încercat să dea un răspuns la întrebarea : a fost sau nu un veto ? Faptul că președintele însuși a afirmat că termenul este impropriu nu a descurajat speculațiile ; de fapt, președintele a afirmat că nu a existat un veto nici în 1963, cînd atitudinea Franței și nimic altceva a determinat retragerea candidaturii britanice la C.E.E. Formularea cea mai corectă este aceea că, deși nu a exprimat un veto formal, de Gaulle consideră că admiterea Marii Britanii în „mica Europă" nu s-ar putea produce în viitorul apropiat ; iar această atitudine va influența apreciabil destinul celui de al doilea demers britanic.

În rezumat, argumentele generalului de Gaulle urmăreau să ilustreze două propoziții : a) Piața comună nu-și poate permite — păstrîndu-și structura existentă și raporturile între actualii membri — să includă o economie de proporțiile și structura celei britanice ; b) orientarea politicii externe și a politicii monetare britanice face indezirabilă prezența britanică în C.E.E.

Prima serie de argumente trebuie asociată cu atitudinea guvernului francez față de Piața comună. Acordurile de la Roma fuseseră încheiate cu un an înainte de revenirea la putere a generalului de Gaulle. Mulți observatori îi atribuie șefului statului francez o veche neîncredere în organizația celor șase. Încercarea organismelor economice comunitare de a lua inițiative independent de guverne a provocat reacția violentă a Franței ; Walter Hallstein, recent demisionat, este una din victimele acestei reacții împotriva tendințelor supranaționale. Fricțiuni în relațiile Franței cu C.E.E. au apărut și în probleme economice ; președintele de Gaulle a amintit impasul în problema prețurilor agricole, în care guvernul său a întîmpinat dificultăți serioase în încercarea de a apăra interesele agricultorilor francezi. Acordul realizat în această privință, și în altele, ar trebui renegociat în cazul acceptării Marii Britanii în C.E.E. În acest context, elogiile aduse C.E.E. au avut poate și rostul să prevină oamenii de stat din țările membre asupra primejdiei unei acțiuni pripite cum ar fi sprijinirea necondiționată a candidaturii britanice.

Există și un alt aspect al argumentației economice după care Anglia și C.E.E. ar fi incompatibile : nu numai că Piața comună nu e un organism deschis oricărei țări europene, dar ea se dovedește a fi o grupare închisă într-un asemenea grad încît apare extrem de dificilă, dacă nu chiar imposibilă, acordarea calității de membru unui stat cu aceeași orînduire economică (capitalistă), situat în vecinătatea geografică a țărilor membre și legat de acestea prin ample legături (și comerciale) tradiționale. Reies, implicit, obstacolele pe care asemenea grupări le ridică în calea extinderii relațiilor economice și comerciale între toate țările lumii.

■

În 1963, cînd o altă conferință de presă a prevestit eșecul primei încercări britanice de a adera la Piața comună, considerentele de ordin economic, asemănătoare cu cele enunțate mai sus, i-au determinat pe „cei cinci" să se resemneze în fața atitudinii franceze, dictată de considerente predominant politice (în speță, strînsa asociere a Angliei cu S.U.A. concretizată prin acordurile de la Nassau) pe care, fără excepție, guvernele celor cinci nu le împărtășeau. Acum însă, cînd războiul din Vietnam și evidenta neînțelegere de către Statele Unite a noilor realități europene au dus la o anumită distanțare a țărilor vest-europene de aliatul american, argumentele politice ale președintelui Franței au șanse să se bucure de un auditoriu mai receptiv.

Obstacolele politice existente în calea Marii Britanii spre C.E.E. sînt, după părerea exprimată în conferința de presă a președintelui Franței, instabilitatea lirei sterline și rolul ei de monedă de rezervă, rolul militar mondial al Angliei, relațiile speciale cu S.U.A. și cu țările Commonwealthului. Exceptînd-o pe ultima, toate aceste obiecții se referă în ultimă analiză la relațiile cu caracter special anglo-americane ; acestea constituie unul din motivele decisive ale menținerii prezenței militare britanice la est de Suez, în timp ce interdependența liră-dolar este o componentă esențială a relațiilor cu caracter special.

În ultimele luni, premierul Wilson a depus eforturi considerabile pentru a preîntîmpina aceste obiecții : s-a luat hotărîrea retragerii din Aden în 1968 (contrazisă de unele declarații mai recente) ; s-a vorbit despre reduceri de efective în Asia de sud-est, în plus față de cele anunțate în Cartea Albă cu privire la apărare din februarie. În ce privește lira sterlină, guvernul britanic spera că ultimele bilanțuri lunare ale balanței de plăți, prezentînd excedente, vor crea impresia unei apropiate însănătoșiri statornice.

Sperînd că aceste fracții de măsuri și promisiuni vor fi suficiente pentru a dovedi noua fizionomie „europeană" a politicii britanice, premierul Wilson a înaintat cererea oficială de admitere în C.E.E. A acționat cu o rapiditate care nu-i este caracteristică — majoritatea comentatorilor concedîndu-i mai curînd abilitatea de a temporiza — și asumîn-

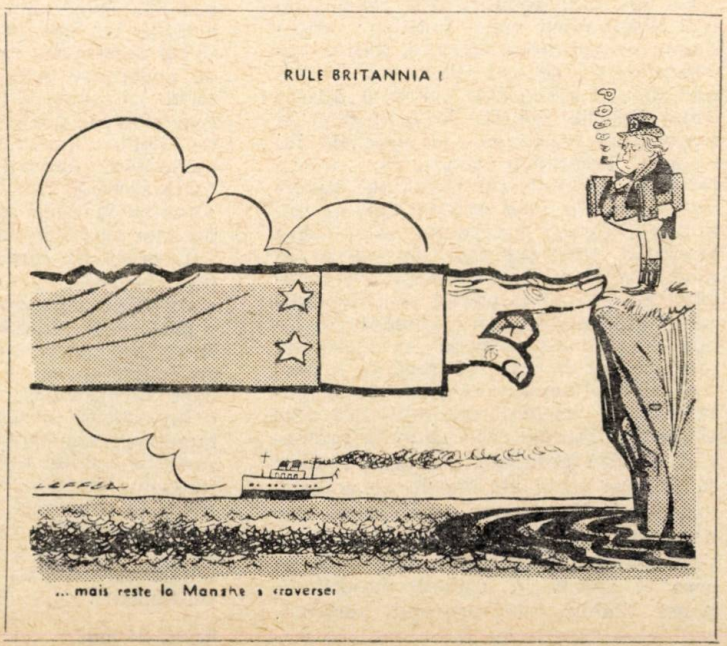

...mai rămîne de traversat Mîneca asta !

(din *Le Canard enchaîné*, Paris)

du-şi (e drept, nu pentru prima dată) riscul unei sciziuni în propriul său partid. Acum însă se pare că premierul britanic a trecut Rubiconul fără să-şi mărească şansele de a trece Canalul Mînecii. Atitudinea preşedintelui Franţei atestă că, dacă nu demersul britanic însuşi, în orice caz strategia acestui demers a eşuat. Faptul — subliniat la Londra — că obiecţiile lui de Gaulle erau cunoscute premierului britanic încă de la întîlnirea din ianuarie, de la Paris, nu risipeşte această impresie. Chiar dacă preşedintele Franţei nu a adus obiecţii noi, el nu a retras nici una din cele cunoscute.

Aceasta înseamnă că procesul de examinare a cererii britanice nu va urma calendarul optimist în care părea să spere guvernul britanic, cu negocieri în vară şi toamnă şi un răspuns (favorabil) în iarna următoare. Negocierile se anunţă lungi, partea franceză — şi poate nu numai ea — va cere explicaţii în legătură cu fiecare dintre obiecţiile enumerate la recenta conferinţă de presă. Fluctuaţiile lirei, deplasările de trupe la est de Suez, declaraţiile în problema vietnameză, vor fi examinate cu ochi critici. „S-ar putea, pentru a-l convinge pe generalul de Gaulle că este cu adevărat «europeană» — scria C. L. Sulzberger în *The New York Times* — ca Marea Britanie să trebuiască să înceteze de a mai sprijini politica americană faţă de Vietnam, să nu mai depindă de armamentul american, să pună capăt dependenţei directe de dolar şi să-şi ajusteze politica monetară mai mult în funcţie de preferinţele băncii Franţei decît de ale tezaurului S.U.A." ; este, evident, mai mult decît poate să facă, sau să dea impresia că va face, Harold Wilson.

■

La Londra, atitudinea preşedintelui de Gaulle, deşi nu imprevizibilă, a produs un anumit şoc, uşor de remarcat în comentariile iritate ale unor ziare, dar şi în declaraţiile oarecum rigide ale primului ministru, care s-a mulţumit să reafirme că „nu va considera «nu» ca un răspuns" (este totuşi răspunsul definitiv primit de unul din predecesorii săi cu numai patru ani în urmă). Poate că Wilson se va simţi obligat să găsească formule noi după ce a putut constata că pînă la sfîrşitul săptămînii, preşedintele de Gaulle nu a primit nici o replică din capitalele Pieţei comune. Primele reacţii vest-germane au evitat orice controversă, iar în capitalele Beneluxului se aşteaptă — aparent cu resemnare — începerea negocierilor. Nici măcar la Washington „dezamăgirea" menţionată de un corespondent britanic nu s-a tradus printr-o reluare a criticilor la adresa Parisului.

N-a surprins nici satisfacţia manifestată în Australia, ţară care, în eventualitatea intrării Angliei în C.E.E., ar fi obligată să găsească pieţe de desfacere noi pentru produsele ei agricole. Tot aşa cum adversarii laburişti ai aderării la Piaţa comună, deşi uneori sensibili la lezarea prestigiului britanic, consideră atitudinea negativă a preşedintelui de Gaulle ca fiind ceea ce în engleză se numeşte „a blessing in disguise" — o binecuvîntare travestită.

Mihai MATEI

Corespondenţă din Copenhaga

Danemarca şi C.E.E.: se prevăd negocieri dificile

Hans Helmuth Jespersen

Săptămîna trecută, ministrul de afaceri externe al Belgiei, van Eslande, a primit o scrisoare semnată de ministrul danez al comerţului şi afacerilor economice europene, Tyge Dahlgaard, prin care guvernul danez solicită începerea cît mai grabnică de negocieri în vederea primirii Danemarcei în Piaţa comună. Adrese în acelaşi sens au fost primite anterior de van Eslande, în calitatea sa de preşedinte al Consiliului ministerial al C.E.E., din partea Marii Britanii şi Republicii Eire. Cele trei ţări menţionate au mai dus negocieri în 1961—1963 pentru primirea în Piaţa comună dar fără rezultat.

Hotărîrea Folketingului danez de a solicita începerea unor noi negocieri, concomitent cu Marea Britanie, a urmat unor discuţii îndelungate, dar lipsite de dramatism. Primul ministru Jens Otto Krag a argumentat celor care criticau abandonarea legăturilor cu ţările scandinave că „aceste legături trebuie păstrate, dar o piaţă comună nordică nu poate înlocui formarea unei pieţe mai largi".

Ministrul comerţului, Tyge Dahlgaard, a dezvoltat această idee, afirmînd că „dacă Danemarca ar putea începe negocierile o dată cu Marea Britanie, atunci am putea sprijini şi pe aceia din partenerii noştri din A.E.L.S. care poate că nu sînt încă pregătiţi să adere". Per Haekkerup, lider al grupului parlamentar social-democrat, a justificat aderarea arătînd că existenţa C.E.E. creează pentru danezi „perspectiva de a fi împinşi într-un colţ al Europei". Nu ne putem hrăni cu iluzia că numai ţările nordice vor putea rezolva cerinţele economiei noastre — a adăugat Haekkerup ; dinamica A.E.L.S. nu se mai poate menţine.

Axel Larsen (socialist popular) a considerat iniţiativa ca prematură şi a precizat că, „în principiu, nu respinge aderarea daneză la o piaţă mai largă". Niels Westerby, unul din liderii partidului de centru, a afirmat (era înainte de conferinţa de presă a preşedintelui de Gaulle) că „din păcate, şansele primirii Marii Britanii şi Danemarcei în C.E.E. sînt de numai 50 la sută". El a adăugat că : „la timpul său, întreaga problemă va trebui supusă unui referendum popular, iar dacă negocierile nu vor avea succes, trebuie de pe acum să ne gîndim la o alternativă".

În favoarea unei noi cereri de aderare la C.E.E. au votat 150 din cei 171 de membri ai Folketingului (social-democraţii, partidul Venstre, conservatorii, partidul radical, Centrul liberal şi cei doi deputaţi din Groenlanda) ; împotrivă au votat cei 20 de membri ai Partidului socialist popular ; reprezentantul insulelor Faroe s-a abţinut de la vot.

Hotărîrea privitoare la noua cerere a fost formulată în sensul că Folketingul acordă guvernului puteri depline să ducă negocieri pentru primirea Danemarcei în C.E.E., concomitent cu străduinţele similare ale Marii Britanii. Folketingul mai exprima speranţa că şi celelalte ţări scandinave vor reuşi în încercările lor de colaborare cu C.E.E. Prin luarea acestei hotărîri nu s-a mai trecut la vot asupra celeilalte propuneri, prezentată Folketingului de Axel Larsen, şeful socialiştilor populari, prin care cerea guvernului să nu reînnoiască cererea de aderare la Piaţa comună.

În timp ce socialiştii populari au respins categoric ideea aderării la C.E.E., partidul radical, care şi-a dat voturile în favoarea aderării, dorea să se pună de pe acum anumite condiţii înainte de aderarea definitivă ; printre aceste condiţii erau adoptarea de măsuri legislative eficiente împotriva achiziţionării terenurilor daneze de către străini, precum şi stabilirea poziţiei celorlalte ţări nordice faţă de C.E.E. Opoziţia Partidului Comunist din Danemarca faţă de aderarea la C.E.E. a fost expusă premierului Krag de preşedintele partidului, Knud Jespersen. Partidul comunist preconizează alternativa extinderii relaţiilor cu ţările nordice, cu ţările socialiste şi cu ţările în curs de dezvoltare.

Folketingul se aşteaptă la negocieri îndelungate şi dificile şi, în cel mai bun caz, la obţinerea unui rezultat definitiv al acestor negocieri într-un termen de 2—3 ani. Cercuri oficioase continuă să considere că o aderare daneză fără Marea Britanie este, în continuare, de neconceput.

Copenhaga, 21 mai

Corespondență din New York

Problema Africii de sud-vest în dezbaterea O.N.U.

Nicolae Răzvan

Observatorii de politică externă la Națiunile Unite se străduiesc acum, la încheierea sesiunii speciale a Adunării Generale, să găsească denumirea sub care această sesiune va intra în analele O.N.U. Timp de o lună, atenția a fost reținută de două probleme spinoase ale globului nostru — Africa de sud-vest și operațiunile de menținere a păcii. Un titlu adecvat nu a fost găsit încă, dar opiniile comentatorilor converg în direcția că principala caracteristică a lucrărilor sesiunii au constituit-o condamnarea generală a vestigiilor colonialismului, afirmarea tot mai puternică a forțelor progresului, care se pronunță împotriva oricăror încercări de justificare a intervenției în treburile interne ale statelor, pentru respectarea dreptului popoarelor la independență și securitate, a principiilor de cooperare ce stau la baza Cartei O.N.U.

La dosarul — și așa voluminos — al Republicii Sud-Africane cu privire la ocuparea ilegală a Africii de sud-vest, au fost adăugate noi file care se înscriu pe linia inaugurată în luna octombrie 1966, cînd cea de-a XXI-a sesiune a Adunării Generale a retras mandatul R.S.A., preluînd în numele Organizației întreaga responsabilitate privind acest teritoriu, în scopul de a acorda poporului din Africa de sud-vest „posibilitatea de a-și exercita dreptul la autodeterminare și de a obține independența".

Așa cum remarca ambasadorul Etiopiei, L. E. Makonnen, obiectivul dezbaterilor sesiunii speciale n-a mai constat în determinarea statutului juridic al teritoriului, ci în elaborarea măsurilor care să ducă cît mai curînd la scopul enunțat de Adunarea Generală. Majoritatea covîrșitoare a vorbitorilor, care s-au succedat la tribună, au respins încercările cercurilor imperialiste de a amîna soluționarea problemei prin inițierea unor „studii" sau instituirea unor noi forme de tutelă. S-a subliniat pe bună dreptate că, în condițiile lumii contemporane, este cel puțin anacronic să se mai afirme că popoarele aflate sub dominație străină „nu sînt pregătite pentru independență" și că populația Africii de sud-vest ar mai avea nevoie de tutela Națiunilor Unite. „Popoarele care și-au cucerit de curînd independența, inclusiv popoarele africane — a declarat reprezentantul Republicii Socialiste România, ambasadorul Gheorghe Diaconescu — ne oferă suficiente dovezi despre capacitatea lor de a-și organiza singure activitatea de stat, de a lua măsuri eficiente pentru consolidarea independenței lor economice și politice, pentru asigurarea progresului lor social".

Din dezbateri a reieșit în mod evident că sursa obstrucției R.S.A. față de rezoluțiile O.N.U. rezidă în sprijinul primit de regimul de la Pretoria din partea monopolurilor străine, care obțin profituri uriașe din exploatarea poporului din Africa de sud-vest și a bogățiilor naturale ale teritoriului. Un raport elaborat la Națiunile Unite menționa că Marea Britanie deținea în 1965 peste jumătate din suma totală a investițiilor străine în R.S.A. și că veniturile sale au crescut de la 81 milioane dolari, în 1960, la 173 milioane dolari în 1964. Locul doi este ocupat de S.U.A., cu investiții de aproape 600 milioane dolari, care aduc monopolurilor americane un venit net de 100 milioane dolari pe an. O parte însemnată a investițiilor străine este îndreptată spre exploatarea bogățiilor naturale ale Africii de sud-vest. Acest teritoriu dă peste 15 la sută din producția mondială de diamante, este unul din marii producători mondiali de vanadiu și ocupă unul din principalele locuri în producția de germaniu a lumii.

Alăturîndu-se celorlalte delegații, reprezentantul român a exprimat convingerea profundă că „prin sistarea asistenței economice, militare și politice pe care unele puteri occidentale o acordă guvernului sud-african, acesta din urmă poate fi constrîns — iar Carta Organizației Națiunilor Unite oferă modalitățile necesare în acest scop — să se conformeze hotărîrii Adunării Generale".

Proiectul de rezoluție propus de un grup de țări din Asia, Africa și America Latină, proiect care a întrunit majoritatea voturilor, reafirmă că R.S.A. nu mai are nici un drept de a administra teritoriul Africii de sud-vest. Pe baza rezoluției adoptate, Adunarea a ales „Consiliul Națiunilor Unite pentru Africa de sud-vest", format din 11 membri.

Prevăzînd instituirea din afară a unei administrații, propunerea a întîmpinat totodată rezerva îndreptățită a acelor delegații ce se pronunță în mod consecvent pentru aplicarea strictă a Declarației O.N.U. cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, Declarație care prevede „transferarea întregii puteri popoarelor din aceste teritorii fără nici un fel de condiție sau rezervă".

New York, 23 mai

Ewald Katjivena

reprezentantul permanent al SWAPO la Alger

Problema Africii de sud-vest a constituit din nou obiectul dezbaterilor Adunării Generale a O.N.U., întrunită în sesiune extraordinară. Ca urmare a verdictului pronunțat de Curtea Internațională de la Haga, care, spre surprinderea majorității covîrșitoare a statelor, a dat practic cîștig de cauză rasiștilor sud-africani, Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît, în octombrie anul trecut, să retragă Republicii Sud-Africane mandatul asupra Africii de sud-vest, calificînd apartheidul drept „o crimă împotriva umanității". Tot atunci a fost instituit un comitet special format din 14 membri și însărcinat cu găsirea mijloacelor necesare pentru administrarea Africii de sud-vest și pregătirea acestui teritoriu pentru independență.

Cu prilejul unei vizite la sediul reprezentanței Organizației Poporului Africii de sud-vest (SWAPO), deschis acum un an în capitala Algeriei, am avut o convorbire cu EWALD KATJIVENA, reprezentantul permanent al SWAPO la Alger, în cadrul căreia au fost abordate diferite aspecte ale problemei Africii de sud-vest, aflate în plină actualitate.

— Cum caracterizați actuala fază a dezbaterilor din cadrul Adunării Generale a O.N.U.?

— După cum se știe, Comitetul Special, de-a lungul celor două luni de discuții aprinse, n-a reușit să ajungă la o soluție de compromis, astfel încît a fost nevoit să se prezinte în fața Adunării Generale cu trei proiecte de rezoluție. Proiectul înaintat de țările africane prevede crearea unui Consiliu al Națiunilor Unite pentru sud-vestul african și desemnarea de către Adunarea Generală, la recomandarea secretarului general, a unui comisar însărcinat cu puteri executive. Consiliul urmează să se deplaseze în cel mai scurt timp în Africa de sud-vest, pentru a asuma administrarea acestui teritoriu și a supraveghea retragerea forțelor polițienești și militare ale R.S.A. Independența urmează să fie proclamată nu mai tîrziu de iunie 1968, după alegerea unei adunări constituante și instalarea unui guvern. Pentru garantarea activității Consiliului, Aduna-

prin telefon de la Alger

NAMIBIA luptă pentru independență

„Ziua eliberării Africii", sărbătorită astăzi de popoarele continentului negru împreună cu forțele progresiste din întreaga lume, marchează adăugirea încă unui an în cronica existenței Organizației Unității Africane. Apariția O.U.A. — la 25 mai 1963 — reunind toate statele independente ale continentului sub semnul aspirațiilor implacabile ale popoarelor africane spre unitate și eliberare, a constituit un eveniment de o deosebită importanță în viața Africii. Carta O.U.A., adoptată la Conferința de la Addis Abeba, reprezintă o expunere a obiectivelor fundamentale corespunzînd intereselor întregului continent pe care statele africane și-au propus să le promoveze atît în edificarea unei societăți moderne cît și în viața internațională.

Activitatea O.U.A. s-a arătat rodnică în soluționarea pașnică a unor probleme litigioase între statele Africii, a contribuit la extinderea sferei colaborării concrete dintre țările membre în domeniul studierii problemelor economice, sociale și culturale.

În primul rînd, însă, O.U.A. a sintetizat hotărîrea popoarelor africane de a-și consolida independența cucerită, de a lichida în cel mai scurt timp posibil rămășițele asupririi coloniale din Africa. Obiective ca necesitatea intensificării luptei împotriva colonialismului și neocolonialismului, mobilizarea eforturilor materiale, morale și politice pentru promovarea independenței tuturor teritoriilor aflate încă sub dominație străină, demascarea regimurilor rasiste de la Pretoria și Salisbury s-au găsit statornic în centrul preocupărilor O.U.A. începînd chiar de la înființarea ei.

Poporul român, care consideră dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni, respectarea dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta, de a-și alege calea de dezvoltare corespunzător aspirațiilor și voinței lor, drept cerințe fundamentale ale vremurilor noastre, își manifestă astăzi deplina solidaritate cu lupta popoarelor Africii pentru înlăturarea dominației străine, împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru apărarea și consolidarea independenței naționale.

rea Generală trebuie să considere drept un act de agresiune orice menținere a controlului Pretoriei asupra Africii de sud-vest.

Este evident că pentru puterile occidentale un asemenea proiect este total inacceptabil, deoarece el implică măsuri de constrîngere împotriva partenerului lor financiar și economic — Republica Sud-Africană. De aceea, propunerea Statelor Unite, sprijinită de Canada și Italia, care prevede o „colaborare" a tuturor părților interesate, inclusiv R.S.A., urmărește în esență amînarea la calendele grecești a oricărei acțiuni care să contribuie la acordarea independenței acestui teritoriu. Cel de-al treilea proiect, prezentat de grupul latino-american, reprezintă o încercare de a apropia cele două poziții opuse. În urma unui compromis intervenit între țările afro-asiatice și latino-americane, Națiunile Unite urmează să se pronunțe asupra unui nou proiect de rezoluție, care nu mai conține cererile exprese de recurgere la forță pentru a pune capăt mandatului R.S.A.

Recentele dezbateri din cadrul Adunării Generale au evidențiat, o dată în plus, adevăratele intenții ale celor care pretind că sînt ostili față de politica rasistă a R.S.A., dar nu fac nimic pentru a o zădărnici. Acceptarea sugestiilor puterilor occidentale privind angajarea unui dialog cu Pretoria ar însemna întreținerea iluziei că prin discuții autoritățile sud-africane își vor modifica politica lor colonială și rasială. Or, se știe că în decurs de 21 de ani, Africa de sud-vest a făcut obiectul a 75 de rezoluții adoptate de Națiunile Unite, care însă au fost, toate, ignorate de R.S.A.

— După ce și-a instaurat dominația asupra Africii de sud-vest, guvernul rasist de la Pretoria a extins aici toate practicile inumane ale politicii de segregație rasială. Ce ne puteți spune în legătură cu aceasta ?

— Administrarea sud-vestului african se bazează pe doctrina politică a apartheidului aplicată în toate sectoarele vieții. Dreptul de vot este monopolul exclusiv al colonialiștilor albi, africanii neputînd fi aleși în nici un organ legislativ sau executiv, cu toate că ei reprezintă majoritatea covîrșitoare a populației teritoriului. Africanii trebuie să aibă permanent asupra lor un permis de liberă circulație eliberat de autorități. Neprezentarea unei asemenea legitimații la un control al poliției este pedepsită cu o lună de închisoare. Această lege urmărește să împiedice libera circulație a oamenilor de culoare.

Africa de sud-vest este o țară bogată în resurse naturale. Dar economia ei este astfel orientată încît satisface doar interesele minorității albe, fapt evidențiat și de repartiția veniturilor pe cap de locuitor. În timp ce pentru albi venitul anual pe cap de locuitor este de 176 lire sterline, pentru africani cifra nu depășește 8—10 lire sterline. Orice activitate politică sau sindicală este interzisă africanilor prin lege, iar declanșarea unei greve este considerată drept crimă împotriva statului.

— În ce context a fost întemeiată Organizația Poporului Africii de sud-vest și care este în esență programul ei ?

— SWAPO — organizație care luptă pentru cucerirea independenței politice și economice a Namibiei (denumirea străveche a teritoriului Africii de sud-vest) — a fost creată în aprilie 1959 și se bucură de sprijinul majorității populației africane. Lupta poporului nostru împotriva colonilor europeni datează de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, cînd Africa de sud-vest a devenit o colonie a Germaniei. Primul război mondial a izbucnit în condițiile în care pe teritoriul țării noastre se ducea o luptă ascuțită împotriva ocupanților germani. În nordul țării rezistența era condusă de regele Mandume. Fiind nevoit să ducă lupta pe două fronturi, în nord și în sud, împotriva unor forțe foarte bine echipate, Mandume a fost în cele din urmă nevoit să capituleze în 1917. Ultimele lui cuvinte înainte de a muri au fost : „Este preferabil să mori, decît să trăiești sub dominație străină". După război, toate coloniile germane au fost puse sub mandatul Ligii Națiunilor, Africa de sud-vest urmînd a fi administrată de R.S.A. În 1945, generalul Smuts, primul ministru sud-african de atunci, care asista la conferința de la San Francisco, avea instrucțiuni precise de la guvernul său să nu accepte nici o propunere privind o eventuală transferare a mandatului atribuit țării sale. Toate puterile mandatare au acceptat să remită mandatele lor teritoriale noului sistem de tutelă al Națiunilor Unite, cu excepția R.S.A. care a înglobat Africa de sud-vest ca „a cincea provincie sud-africană".

Violînd integral angajamentele luate față de Liga Națiunilor, iar apoi Carta O.N.U., guvernele succesive de la Pretoria au extins asupra teritoriului țării noastre odioasele practici ale apartheidului. Populația Namibiei a respins totdeauna administrația sud-africană. Numeroase petiții individuale și colective au fost adresate în acest sens Națiunilor Unite, începînd din 1945. Acțiunile împotriva dominației Pretoriei au căpătat un caracter mai organizat după crearea SWAPO, ale cărei principale obiective sînt : instaurarea unui guvern independent, democratic, în Africa de sud-vest, unirea tuturor populațiilor africane care locuiesc teritoriul într-o singură organizație națională reprezentativă, eliberarea totală a Africii de sud-vest și desființarea tuturor măsurilor represive, ca apartheidul și sistemul muncii pe bază de contract. După obținerea independenței, SWAPO își propune să lupte pentru edificarea unei noi societăți în Africa de sud-vest, să promoveze dezvoltarea vieții economice, culturale și sociale care să permită consolidarea independenței.

După o analiză profundă a situației din țara noastră, SWAPO a ajuns la concluzia că soluția pentru înlăturarea administrației R.S.A. este lupta armată. Data de 26 august 1966 va rămîne adînc întipărită în memoria popoarelor Namibiei. Este ziua în care, sub conducerea hotărîtă a SWAPO, popoarele țării noastre au ridicat armele împotriva regimului rasist al Africii de sud. La scurtă vreme de la izbucnirea conflictelor militare, guvernul de la Pretoria se vedea obligat să recunoască serioasele dificultăți pe care le întîmpină în regiunea Ovamboland, unde grupuri de guerilă atacau prin surprindere forțele guvernamentale. În septembrie 1966, patrioții sud-africani au declanșat o altă puternică ofensivă în regiunea de nord a țării, urmată de tulburări în regiunea Walvis, din centrul țării. Ca ripostă a Pretoriei a urmat intensificarea represiunilor împotriva populației africane. Aceste măsuri vizează direct pe conducătorii și militanții SWAPO. Numeroși membri ai organizației noastre, între care vicepreședintele SWAPO, au fost arestați de poliția sud-africană, ajutată de trupe aparținînd bazei militare a N.A.T.O. din sudul Africii, situată în vecinătatea orașului Walvis-bay. Dar, în ciuda tuturor persecuțiilor și încercărilor de intimidare, poporul nostru este ferm hotărît să continue lupta pînă la cucerirea independenței Namibiei.

Rodica GEORGESCU

Alger, mai 1967

Dincolo de CERCUL POLAR

Băştinaşii acestor meleaguri cu o climă atît de aspră sînt dolganii, nenetii, ciuccii, evencii, koriacii şi alte populaţii puţin numeroase, care se ocupau din moşi-strămoşi cu creşterea renilor şi cu vînatul animalelor cu blana scumpă. Schimbări profunde au intervenit şi pe vastele întinderi ale teritoriului sovietic aflat dincolo de Cercul Polar. Să facem cîteva popasuri în aceste ţinuturi pentru a vedea cum se înfăţişează ele astăzi.

Silviu Podină

Extremul nord sovietic este o zonă de tundre care se întinde de la marea Barentz pînă la strîmtoarea Behring. Există tundre accidentate sau netede, nisipoase, pietroase sau mlăştinoase, dar toate au o trăsătură comună : lipsa totală de păduri. Străbătînd vara această zonă aflată dincolo de Cercul Polar, păşeşti parcă pe o pernă nesfîrşită de muşchi şi de licheni. La fiecare pas întîlneşti tufe de afini, cu fructe negre şi roşii, şi alţi arbuşti din aceeaşi familie. Lumea arborilor este reprezentată de mesteceni pitici care nu se ridică mai mult de o jumătate de metru deasupra arbuştilor. Din zare pînă în zare, acelaşi peisaj monoton. Dar vara polară este scurtă. În a doua jumătate a lui septembrie începe iarna. Zăpada abundentă se menţine peste 200 de zile pe an, iar peste 100 de zile gerurile sînt de 30 de grade, adesea de 50 de grade sau chiar mai mult. În astfel de geruri metalul devine casabil, la un şoc mai puternic se sparge ca o cărămidă izbită cu ciocanul. Vînturi năpraznice viscolesc zăpada în uriaşe vîrtejuri albe, reducînd vizibilitatea la zero. În noiembrie, ziua e un amurg continuu ; la începutul lui decembrie, despre ziuă se poate vorbi doar între orele 12—14 ; apoi, pînă în februarie, stăpînă absolută este noaptea polară. O privelişte de neuitat, pentru cine a avut prilejul să o poată admira, este aurora boreală. Pe cer filfîie o cortină de un verde palid. După două-trei minute, toată partea de jos a bolţii este cuprinsă de vîlvătăi violete. Deodată fulgeră săgeţi de lumină portocalie. Apoi din nou filfîirile cortinei verzi, după care se deschide un evantai de fantastice pene multicolore. După noaptea polară, în februarie, soarele străluceşte ziua orbitor iar nopţile sînt albe. Apoi primăvara vine cu mari revărsări de ape, cu stoluri nesfîrşite de păsări.

„PIATRA FERTILITĂŢII"

Geologii au descoperit în subsolul îngheţat al peninsulei Kola mari bogăţii de minereuri utile. În munţii Hibin au fost identificate cele mai mari rezerve de apatită din Uniunea Sovietică. După unele calcule, ele s-ar ridica la 500 milioane tone. Pentru a le pune în valoare, a luat fiinţă încă în urmă cu mulţi ani combinatul „Apatit" cu patru exploatări şi o mare fabrică de înnobilare. El aprovizionează cu materie primă aproape toate fabricile de superfosfat din Uniunea Sovietică. Capacitatea actuală de producţie a combinatului este de 18 milioane tone de minereu, din care se obţin şapte milioane şi jumătate tone de concentrat. „Piatra fertilităţii", cum i se spune pe aici, de culoare cenuşiu-verzuie, este tăiată în terase. Pentru transportul ei au fost construite linii ferate care trec adesea prin tuneluri săpate sub munte. Puţuri verticale leagă tunelele de carierele de deasupra. Trenul cu vagoane basculante intră în tunel, se opreşte în dreptul buncherelor şi dozatoarele automate, lăsînd să cadă cîte 50 de tone de minereu în fiecare vagon. Nu trece nici o oră pînă cînd întreaga garnitură este încărcată şi trenul se îndreaptă spre fabrica de înnobilare. Geologii explorează în continuare noi rezerve. Capacitatea combinatului va creşte considerabil în anii actualului cincinal, ajungînd în 1970 la circa 40 milioane tone de minereu, din care fabricile de înnobilare vor obţine 14 milioane tone de concentrat. Pe lîngă apatită, munţii Hibin dau ţării şi minereu de fier, mică, vermiculit, nefelin şi alte minereuri utile. Minerii, excavatoriştii, muncitorii fabricilor de înnobilare locuiesc în noul oraş Kirovsk, a cărui populaţie creşte an de an.

Dar nu numai industria s-a dezvoltat în Peninsula Kola, ci şi agricultura. Este o surpriză să descoperi că specialiştii de la staţiunea experimentală de aici au creat soiuri de cartofi, varză, ridichi, morcovi, napi, orz, ovăz, cărora le este suficientă scurta şi răcoroasa vară polară pentru a creşte şi a da recolte bune. Dacă înainte de revoluţie limita culturilor agricole se afla cam în dreptul paralelei 60, acum această limită a fost împinsă pînă la marea Barentz.

La poalele munţilor Hibin, 120 kilometri spre nord de Cercul Polar, a luat fiinţă în urmă cu 35 de ani o grădină botanică — bază de cercetări unică în felul ei, menită să îmbogăţească flora săracă a acestor locuri cu noi specii de plante şi arbori. Iată, de pildă, un soi de hrişcă, înaltă cît un stat de om, care dă o producţie de 60 de tone de masă verde la hectar. Alături, o varietate de caprifoliu ale cărui fructe sînt comestibile, avînd un gust asemănător cu al afinelor. Mai încolo, tufe de coacăz negru şi de alţi arbuşti necunoscuţi altădată la această latitudine ; şi flori : ciubotica cucului, garoafe, albăstrele... Multe provin de pe versanţii Himalaiei, de pe păşunile alpine ale Anzilor, sau chiar din Ţara de Foc. Şi mai surprinzător este să întîlneşti aici flora subtropicală. Astfel, rododendronul caucazian înfloreşte şi fructifică în munţii Hibin ; ba, mai mult, piciorul cocoşului, tot de origine caucaziană, se simte aici chiar mai bine decît în patria sa.

Oraşul Murmansk este cea mai importantă poartă maritimă nordică a U.R.S.S. El este legat de Leningrad prin cea mai nordică magistrală feroviară electrificată din lume, iar în prezent se construieşte şi o şosea. Murmanskul este baza unei flotile de pescuit care prinde anual peste 8 milioane chintale de peşte.

Oraşul îşi adaugă an de an noi cvartale de blocuri de locuinţe şi noi edificii de folos obştesc. Aici funcţionează un teatru dramatic, s-a construit o gară modernă, mai multe aşezăminte de cultură, un mare bazin acoperit de înot. Planul general de dezvoltare a oraşului prevede înălţarea unor blocuri cu 9—14 etaje, unei săli de concerte, unui hotel, unei biblioteci regionale, unui cinematograf panoramic.

LA MINUS 50 DE GRADE

După părerea specialiştilor bazinul carbonifer din regiunea Peciora va deveni cea de-a doua bază carboniferă a părţii europene a U.R.S.S. La Yorgasork au fost exploatate zăcăminte de cărbuni, avînd rezerve de 280 milioane tone. Geologii continuă să foreze în tundră la adîncimi mai mari decît cele cercetate pînă în prezent. Ei sînt convinşi că la 1 500—2 000 de metri se găsesc alte straturi de cărbune. Întrucît în prezent regiunea carboniferă Donet nu poate satisface în întregime nevoile uzinelor siderurgice şi ale termocentralelor din partea europeană a U.R.S.S. se prevede creşterea rapidă a producţiei în „Donbassul nordului". Pînă în 1970, producţia de cărbune a bazinului Peciorei va ajunge la cca 20 de milioane de tone pe an. Primele mine s-au deschis aici în urmă cu 25 de ani. Cărbunele, în cea mai mare parte cocsificabil, este superior din punct de vedere calitativ celui din bazinul Donetului.

Înaintînd spre răsărit, trecem peste marile fluvii siberiene Obi, Enisei şi ajungem la marea peninsulă Taimir, cea mai

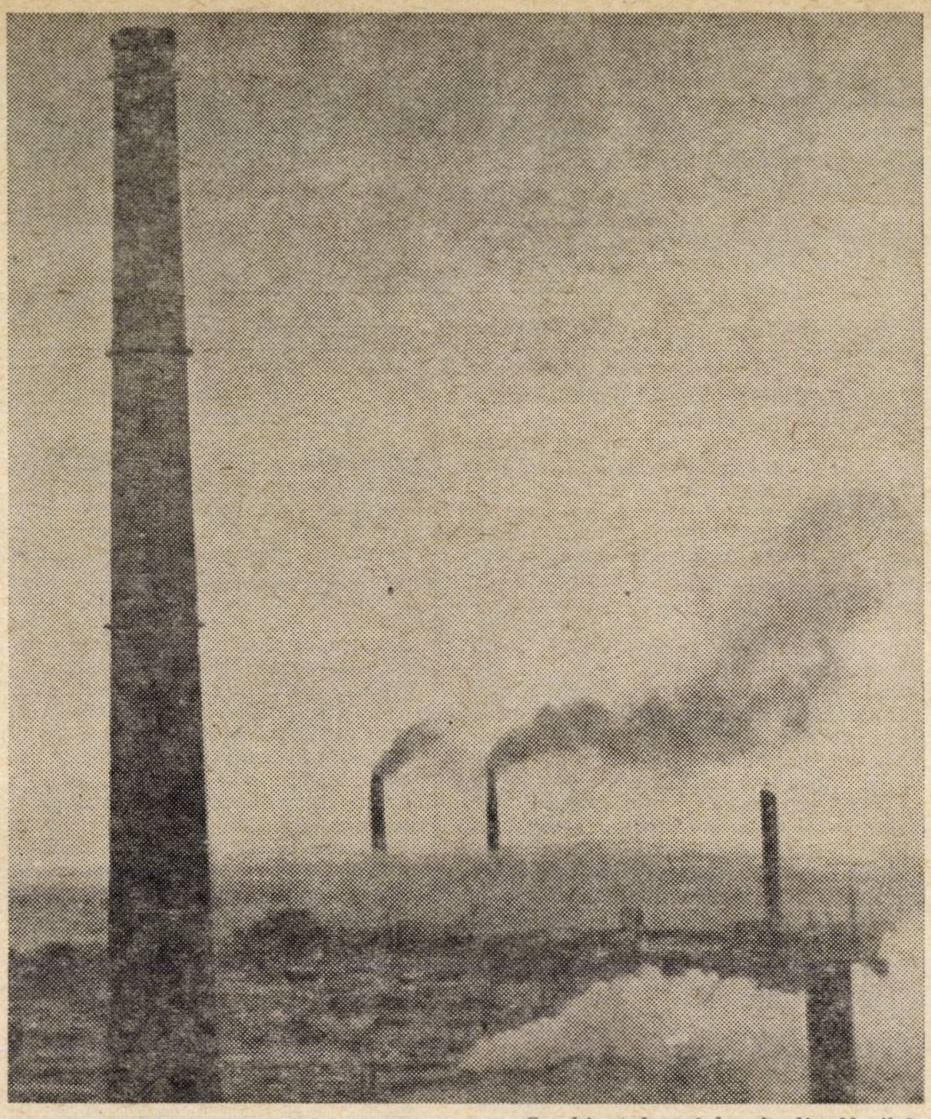

Combinatul metalurgic din Norilsk.

Recoltă bogată : vînătorii prezintă pieile de vulpi albastre, „aurul moale" al tundrei.

importantă zonă industrială a ținuturilor de dincolo de Cercul Polar. Aici se află peste 50 de întreprinderi, printre care marele combinat minier-metalurgic de la Norilsk, înălțat în apropierea unor bogate zăcăminte de metale neferoase : nichel, cobalt, cupru, platină, titan. Pentru cei ce scot din adîncuri prețioasele metale, pentru muncitorii fabricii de înnobilare și pentru metalurgiști, s-a construit orașul Norilsk. Bulevarde largi, cu clădiri masive, sobre, în centru, cu blocuri moderne, zugrăvite în culori vii, pe noua stradă Komsomolskaia ; în această zonă, pămîntul este veșnic înghețat pînă la o adîncime de 200—250 metri ; dar vara, stratul de la suprafață (2—3 metri) se dezgheață. Din această cauză, aici nu se pot folosi metodele obișnuite de construcție. Atît halele combinatului cît și fiecare construcție din oraș sînt ridicate pe piloni de beton armat, înfipți în straturile veșnic înghețate. Deși în timpul nopții polare, luni în șir, becurile nu se sting pe străzi, deși adesea viscolul șuieră năpraznic iar termometrul coboară cu 40—50 de grade sub zero, orașul își trăiește viața normal. După orele de lucru, oamenii urmăresc programul postului local de televiziune, se duc să vadă un spectacol la Teatrul de dramă, se inițiază în arta muzicală la școala de muzică sau își fortifică mușchii înotînd în bazinul acoperit.

ORAȘUL CU... O SINGURĂ CLĂDIRE !

Pe rîul Hantaik, afluent al Eniseiului, dincolo de paralela 68, în zona ghețurilor veșnice, se construiește o hidrocentrală. „Umerii" barajului se vor sprijini pe marginile stîncoase ale defileului. Sala turbinelor ca și celelalte încăperi ale hidrocentralei vor fi subterane, săpate în stîncă. Apa va ajunge la paletele turbinelor prin tunele speciale. Lucrările se desfășoară din plin. Peste rîu au fost durate poduri, s-a construit o șosea lungă de 65 kilometri, se montează linia pentru transportul energiei electrice de la Norilsk pînă aici. Datorită condițiilor de lucru extrem de grele, instalarea stîlpilor și întinderea firelor se fac cu ajutorul unui elicopter puternic.

Colonia muncitorească a primit numele de „Snejnogorsk" — adică „orașul zăpezilor" pentru că, după cum au stabilit meteorologii, aici cade cea mai mare cantitate de zăpadă din ținutul Krasnoiarsk. În Snejnogorsk există în prezent circa 40 de case de lemn cu cîte un etaj și un club-cinematograf cu 500 de locuri. Transportul în comun este asigurat de „tramvaie" puțin obișnuite — mașini puternice pe șenile, capabile să meargă pe orice fel de teren și care nu se tem nici de zăpezile abundente. Așa arată Snejnogorsk-ul astăzi, dar altfel va arăta el mîine. Va fi un oraș-casă, adică un singur edificiu enorm de beton și sticlă, care va adăposti întreaga populație a orașului ; acest original oraș prinde în prezent contururi pe hîrtia de calc a arhitecților și proiectanților din Norilsk.

„Hantaiskaia" nu este singura hidrocentrală prevăzută în planurile de dezvoltare a regiunilor aflate dincolo de Cercul Polar. În Peninsula Ciukotka a început construcția unei centrale atomoelectrice cu o putere de 48 megawați. Cele patru blocuri ale centralei vor furniza nu numai energia electrică necesară minelor aurifere din peninsulă, ci și energia calorică pentru încălzirea așezărilor muncitorești. Centrala va fi

→

construită pînă în 1970. Întrucît aici iarna rîurile îngheață complet, centrala va fi înzestrată cu instalații de răcire cu aer, pentru ca să consume cît mai puțină apă. Pe rîul Amguena se va construi de asemenea o hidrocentrală care va da anual cîteva milioane de kilowați. În regiunea Magadan vor fi folosite ca sursă de energie electrică apele rîului Kolima. Pe fluviul Lena, al doilea din Siberia ca debit de apă după Enisei, se va construi o hidrocentrală uriașă cu o putere proiectată de 20 milioane kilowați, a cărei energie va fi folosită în economia regiunii industriale a Uralului, în Extremul Orient și în centrul regiunilor europene ale Uniunii Sovietice. Pentru prima oară, curentul continuu cu o intensitate de peste un milion volți va fi transportat la distanțe de pînă la 4000 kilometri.

VÎNĂTORII VULPILOR ALBASTRE

Prefaceri profunde s-au produs și în viața populației băștinașe. Odinioară nomazi, în veșnică peregrinare, păstorii de reni s-au stabilizat în cătune permanente unde și-au construit case. Am vizitat colhozul „Pobeda" din raionul Hatangsk. Factoria lui centrală numără 70 de căsuțe cochete, locuite mai cu seamă de dolgani. Seara, în fiecare dintre ele se aprinde lumina electrică, fiecare are apă curentă și încălzire cu aburi. În Taimir trăiesc circa 12 mii de dolgani. Neneți sînt ceva mai puțini iar nganasani peste o mie. Costumele de sărbătoare ale femeilor sînt frumos ornamentate. Firește, materialul de bază îl constituie blănurile. Încălțămintea se confecționează din piei de reni. Renul este un animal uimitor de adaptat la condițiile aspre ale climei polare. El este în stare să-și găsească singur hrana în tundră chiar cînd aceasta este acoperită cu un strat de zăpadă gros de doi metri. Renul dă populației băștinașe carne, piei, lînă. Bolile nu mai seceră animalele ca odinioară. Școala medie tehnică zooveterinară din Dudinka pregătește pentru colhozuri felceri veterinari și zootehniști. În colhozul „Pobeda", felcer veterinar este Ana Ciuprina. Traiectoria ei de viață este semnificativă pentru naționalitățile puțin numeroase ale Extremului Nord sovietic. În copilărie a dus și ea traiul nomad al părinților, a trăit în cort, dar a învățat carte. După ce a terminat școala medie, s-a întors în colhoz, apoi s-a dus din nou la învățătură — la școala tehnică zooveterinară, după absolvirea căreia s-a întors în colhozul natal, consacrîndu-și toate forțele și cunoștințele dezvoltării artelului.

Locuitorii Taimirului sînt totodată iscusiți vînători ai vestitelor vulpi albastre și albe pe care le prind cu ajutorul capcanelor. La punctul de achiziționare din factoria „Camen" l-am cunoscut pe unul din cei mai buni vînători din tundra Taimirului : Atanasi Ulman. Trofeele lui din ultimul sezon sînt : 24 de vulpi albastre și albe, 30 de hermine, 5 soboli, 3 vulpi roșcate, circa 100 de veverițe.

Vînătorii veneau unul după altul cu ciorchini de „aur moale". Peste cîteva ore trebuia să sosească avionul pentru a încărca sutele de blănuri scumpe ce aveau să ajungă apoi la nu mai puțin vestita licitație de blănuri de la Leningrad, iar de aici, în lumea întreagă.

Dar colindînd aceste ținuturi, ar trebui să povestim și despre căutătorii de aur din valea Kolimei, despre diamantele din nordul Iakuției, despre peninsula Ciukotka, socotită odinioară de localnici capătul lumii, despre vînătorii de urși albi, de morse și de foci din insula Vranghel, despre pescarii din strîmtoarea Behring. Despre acestea însă, cu un alt prilej.

fișier

Forme de cooperare economică

Dr. Gh. P. Apostol

În condițiile desfășurării amplei revoluții tehnico-științifice contemporane, dinamismul și concepția de largă perspectivă în politica economică sînt atribute esențiale ale progresului. Nu autarhia și închistarea, ci stabilirea de legături multilaterale cu toate statele permite luarea în considerație a cerințelor diviziunii mondiale a muncii, introducerea largă în producție a cuceririlor științei și tehnicii moderne, lichidarea treptată a decalajului față de țările dezvoltate din punct de vedere industrial. În societatea contemporană, una dintre formele avansate ale relațiilor interstatale este cooperarea economică. „Factor de seamă al progresului — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Consfătuirea privind activitatea în domeniul comerțului exterior, din februarie 1967 — cooperarea economică s-a impus atenției generale, joacă un rol tot mai important în dezvoltarea materială a statelor".

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 27—29 martie 1967 a dezbătut problemele cooperării economice și tehnico-științifice dintre Republica Socialistă România și alte țări, adoptînd măsuri în vederea lărgirii relațiilor de cooperare.

Formele cooperării economice internaționale au un caracter dinamic; ele trebuie să se schimbe și să se adapteze condițiilor specifice din diferite țări, interesului partenerilor. În prezent, alături de formele clasice ale comerțului exterior, apar și se dezvoltă tot mai mult forme noi de cooperare economică, tehnică și științifică. Totodată, are loc o diversificare continuă a formelor de cooperare în domeniul industriei, construcției, comerțului, în activitatea tehnico-științifică. O extindere tot mai largă au căpătat, în ultimii ani, formele de cooperare economică între țările socialiste și cele capitaliste, asupra cărora ne vom opri în acest articol.

COOPERAREA ÎN CONSTRUIREA DE ÎNTREPRINDERI

Una dintre principalele forme de cooperare economică dintre țările socialiste și capitaliste o constituie, de pildă, construirea de întreprinderi cu echipament industrial străin, furnizat pe credit și plătibil cu produse realizate de unitatea respectivă sau cu alte mărfuri. O asemenea formă creează posibilitatea construirii unor capacități de producție moderne, de mare randament, folosind tehnica cea mai înaltă. Se știe, de pildă, că U.R.S.S. a semnat cu concernul FIAT (Italia) un protocol și un acord general de colaborare în domeniul elaborării de proiecte și al construcției unei uzine de automobile în Uniunea Sovietică cu o capacitate de pînă la 600 000 de automobile pe an (adică 2 000 de automobile pe zi, model „FIAT 124"). Pentru a echipa această uzină, în valoare de 800 milioane dolari, FIAT-ul a cumpărat din S.U.A. instalații și utilaje în valoare de 50 milioane dolari.

Principiul economic fundamental al cooperării economice internaționale îl constituie *avantajul reciproc*. Iată un exemplu care ilustrează acest fapt. La 17 octombrie 1966 s-a semnat la Londra un acord de cooperare tehnică pe o perioadă de 5 ani între U.R.S.S. și Imperial Chemical Industries (Anglia). Acordul include cooperarea în domeniul maselor plastice, al petrochimicalelor și al fibrelor sintetice, stabilind direcțiile în care ambele părți doresc să coopereze. În linii generale, I.C.I. este interesat în cercetările fundamentale care se fac în U.R.S.S., în timp ce U.R.S.S. este interesată îndeosebi în procesele tehnologice pentru introducerea unor noi procedee în industrie.

Fiecare tip de cooperare economică se realizează sub multiple variante, care la rîndul lor sînt în continuă diversificare. La Paris s-a încheiat, de pildă, un acord între Franța și Bulgaria, care prevede livrarea de către Franța a unei uzine chimice în valoare de 15 milioane dolari. Uzina va prelucra produse ale industriei petroliere și va produce fibre acrilonitrice pentru țesături de lînă și mătase artificială (20 tone anual). Producția va satisface pe deplin necesarul intern al Bulgariei și va asigura și disponibilități de export. Creditul s-a acordat pe un termen de șapte ani, cu o dobîndă anuală de 5,95 la sută.

Un acord de cooperare cu firma „Renault" (Franța) prevede, după cum se știe, construirea în România a unei fabrici de automobile cu o producție de 50 000 de mașini anual.

În vederea lărgirii considerabile a întreprinderii Ikarus din Budapesta, a fost încheiat un acord pentru construirea unei noi fabrici de motoare Diesel pentru vehicule de 190, 200 și 230 C.P. cu participarea Franței și a R.F.G. (a cărei valoare este apreciată la circa 22 500 000 dolari). La construirea acestei fabrici — în orașul Győr din Ungaria — vor participa firma franceză „Renault" și firmele vest-germane Man și Ferostahl. Lucrarea va începe în luna aprilie 1967 iar primele motoare Diesel vor ieși de pe noua bandă de producție în ianuarie 1969 ; fabrica va lucra cu întreaga sa capacitate în 1970.

COPRODUCȚIA

În ultima vreme capătă o tot mai largă răspîndire cooperarea în producție cu firme străine pentru : a) livrarea de instalații și utilaje pe alte piețe ; b) satisfacerea nevoilor celor două părți (fiecare realizînd anumite piese sau subansamble) ; c) producerea unor utilaje, dispozitive, piese pe baza licenței și documentației partenerului. Astfel, firmele occidentale furnizează tehnologia („Know-how") și adesea materiale și părți componente de instalații, primind în schimb plata în natură, din partea

țării socialiste respective, în produse finite care de cele mai multe ori încorporează o varietate de materii prime indigene. Firmele vest-germane au folosit această metodă în mod larg în relațiile cu Iugoslavia, contractînd, de pildă, fabricarea de compresoare sub licență și preluînd livrarea de compresoare ieftine pentru a fi introduse în frigidere, motoare, articole electrice și televizoare produse în R.F.G. care sînt vîndute apoi pe piața vest-germană sub marcă germană. Pentru a se asigura calitatea corespunzătoare a produselor, firma occidentală fixează pînă în cele mai mici amănunte specificațiile referitoare la materiale, procedee de fabricație etc. Un alt exemplu de coproducție îl constituie acordul semnat între firma britanică „D. & F. Dobson" și R. P. Ungară pentru fabricarea de suporți hidraulici pentru plafoanele din minele de cărbuni. O parte din echipament se fabrică la uzinele din Nottingham, iar restul de către o întreprindere minieră ungară, pe bază de licență.

Se dezvoltă în diferite forme și cooperarea economică dintre țările socialiste și țările în curs de dezvoltare. Din numeroasele exemple desprindem unul dintre cele mai semnificative. La 19 ianuarie 1967, la New Delhi, s-a publicat comunicatul în legătură cu terminarea lucrărilor primei consfătuiri a Comitetului indo-cehoslovac în problemele colaborării economice, comerciale și tehnice. Reprezentanții Indiei și Cehoslovaciei au convenit să utilizeze producția întreprinderilor indiene construite cu ajutorul Cehoslovaciei și utilajele produse în India pentru livrarea de întreprinderi complexe țărilor în curs de dezvoltare.

DESFACEREA MĂRFURILOR PE PIEȚE STRĂINE ȘI COOPERAREA ÎN ALTE DOMENII

Țările socialiste cît și țările capitaliste manifestă un interes tot mai larg pentru cooperarea în vînzarea mărfurilor pe piețele reciproce sau pe alte piețe. Astfel, la Paris, a luat ființă o întreprindere franco-poloneză sub denumirea de „Metalex-France", al cărei scop este de a ușura desfacerea mașinilor și utilajelor poloneze în Franța și găsirea de noi debușee în Polonia pentru industriașii francezi. Întreprinderea, al cărei capital este de 500 000 de franci (circa 100 000 dolari), va avea o expoziție permanentă de echipament polonez și un magazin pentru vînzarea pieselor de schimb. De asemenea, se asigură asistența tehnică pentru mașinile și utilajele vîndute.

Un grup industrial olandez, reprezentat prin „Verenigte Nederlandse Machinefabrieken", a încheiat un acord de cooperare cu întreprinderile de comerț exterior din R.D.G., reprezentate prin „Chemicanlagen-Export/Import". Acest acord, valabil pînă în 1970, urmărește să asigure creșterea schimburilor reciproce și cooperarea în domeniul exportului și al altor activități cu caracter economic în relațiile cu țările terțe. Acordul încheiat are în vedere instalații și echipamente folosite în industria chimică și industria alimentară, mașini-unelte și alte produse metalurgice.

Cooperarea internațională, reciproc avantajoasă, are porți din ce în ce mai larg deschise, pătrunde în domenii tot mai largi de activitate atît din sfera productivă, cît și din cea a serviciilor.

De mare importanță și actualitate este cooperarea în vederea valorificării resurselor naturale ale altor state, prin construirea unor întreprinderi sau acordarea de asistență tehnică, licențe și documentații, pe credit, plătibil cu produse din instalațiile respective sau cu alte mărfuri. De asemenea, prezintă un interes deosebit și are perspective largi de dezvoltare cooperarea tehnico-științifică pentru diferite faze — de laborator, pilot, semiindustrială sau de prototip —, pentru cunoașterea reciprocă a potențialului tehnico-științific și industrial în vederea unor acțiuni viitoare, precum și participarea la programe comune de cercetare științifică cu alte țări.

■

Ținînd seama de cerințele relațiilor economice internaționale, de tendințele care se conturează pe arena mondială, partidul și statul nostru militează pentru extinderea cooperării economice externe, aducîndu-și astfel propria sa contribuție la cauza progresului și întăririi păcii în lume. În acest fel se accelerează introducerea în producție a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, are loc valorificarea mai bună a potențialului material și uman al țării, se asigură perspective stabile și de durată relațiilor de comerț exterior. Dezvoltarea în viitor a economiei noastre în ritm înalt este legată nemijlocit de extinderea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale.

Creșterea puternică a forțelor de producție pe baza industrializării socialiste, dezvoltarea multilaterală a țării au creat premise pentru extinderea și diversificarea continuă a cooperării noastre economice cu alte țări. În ultimii ani, volumul comerțului exterior al României a crescut continuu : anul trecut, el a fost cu 75 la sută mai mare decît în 1960. Una din formele de cooperare economică utilizate de țara noastră a constituit-o primirea (pe credit) de utilaje și instalații, destinate construcției de unități industriale proprietate exclusivă a României, rambursabile prin livrări din producția obținută în aceste întreprinderi.

Actualul cincinal prevede o sporire a comerțului exterior pînă în 1970 cu 55 la sută față de 1965. Un loc principal îl ocupă relațiile de colaborare și schimburile reciproce cu țările socialiste care dețin ponderea principală în comerțul nostru exterior. Totodată, România dezvoltă relații de colaborare economică cu toate țările, indiferent de orînduirea lor social-economică. Militînd pentru dezvoltarea relațiilor economice, a colaborării în producție cu alte țări, partidul și guvernul nostru consideră că aceste relații trebuie să se bazeze pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității și avantajului reciproc, recunoașterii dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe resursele sale.

Dezbaterea problemelor cooperării economice și tehnico-științifice dintre Republica Socialistă România și alte țări și măsurile adoptate în acest sens de plenara C.C. al P.C.R. se înscriu pe linia politicii științifice și realiste a partidului și statului nostru, pe linia preocupărilor întregului nostru popor de ridicare calitativă a întregii activități economice.

Scrisoare din Budapesta

TÎRGUL INTERNAȚIONAL

La 19 mai, în parcul „Városliget" din capitala Ungariei s-a deschis tradiționalul Tîrg internațional. Numărul mare al expozanților ilustrează prestigiul crescînd de care se bucură această amplă manifestare economică ; dacă în 1958 au expus 230 de firme, anul acesta numărul lor se cifrează la 2 150.

Extinderea suprafeței Tîrgului, modernizarea pavilioanelor, a iluminatului au constituit în această primăvară obiectul a numeroase amenajări. Energia electrică utilizată anul acesta pentru iluminatul Tîrgului poate satisface cerințele unei localități cu o populație de 15 000 de locuitori.

La festivitatea inaugurală au participat conducători de partid și de stat ai R.P. Ungare și delegații guvernamentale din numeroase țări, printre care și țara noastră. Delegația română a fost condusă de tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Pavilioanele cuprinzînd produsele realizate de industria Ungariei socialiste ocupă peste jumătate din suprafața Tîrgului. Mașinile-unelte și îndeosebi mașinile cu comandă automată, produsele electronice și electrotehnice, produsele textile și alte bunuri de larg consum reflectă succesele oamenilor muncii maghiari în diferite ramuri industriale. Sîmbătă a avut loc festivitatea decernării premiilor acordate de Sfatul popular al Budapestei unui număr de 10 întreprinderi — printre care Fabrica de mașini-unelte, Fabrica de becuri și lămpi de radio Tungsram, Uzinele Ganz, Fabrica de textile și piele sintetică din Győr — pentru calitatea produselor obținute.

Industria românească prezintă la Tîrgul de la Budapesta o instalație de foraj, mașini-unelte, produse ale industriei chimice. Exponatele țării noastre au stîrnit un viu interes, numeroși specialiști și vizitatori exprimîndu-și aprecierea pentru calitatea și nivelul lor tehnic. Instalația de foraj, strungul Carusel de 3 200 mm și mașinile de frezat reținînd în mod deosebit atenția.

Pavilionul țării noastre a fost vizitat de Jenö Fock, președintele Guvernului Revoluționar Muncitoresc Țărănesc, Zoltan Komocsin, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.S.U., și de alte persoane oficiale ungare.

Aurel POP

Budapesta, 23 mai

Anchetă realizată pentru
LUMEA de Edmond Frédéric

SCRIITORII ŞI SOCIETATEA IN AMERICA LATINĂ

Cu prilejul Săptămînii latino-americane, organizaţia UNIFLAC, grupînd studenţii latino-americani din Franţa, a iniţiat mese rotunde şi conferinţe-dezbateri cu privire la următoarele subiecte : definiţia Americii Latine, posibilităţile de industrializare, transformările sociale şi realitatea politică, misiunea scriitorului, aspecte ale cinematografiei.

Toate aceste teme au fost dezbătute în faţa unui auditoriu universitar competent (la fiecare şedinţă au participat peste 1 000 de studenţi) de către personalităţi franceze şi latino-americane : profesorul Pierre Monbeig, directorul Institutului de Înalte Studii latino-americane, publicistul uruguayan Rodriguez Monegal, directorul revistei „Mundo Nuevo", economistul brazilian Celso Furtado, economistul francez Bourricaud de la Universitatea din Bordeaux, juristul brazilian Valdir-Pires de la Universitatea din Dijon, profesorul Verdevoye de la Universitatea din Paris.

Problemele în faţa cărora se află scriitorul latino-american au fost prezentate de prof. Verdevoye de la Universitatea din Paris. El a subliniat „oglindirea societăţii hispano-americane" de către scriitorii latino-americani : este suficient să citeşti 30 de romane — spunea el — pentru a cunoaşte realităţile din această parte a lumii. Temele principale : indianul, negrul, oraşul şi periferia lui, ţăranul şi mediul înconjurător îl preocupă pe cunoscutul scriitor guatemalez Miguel Angel Asturias, care a relevat în cuvîntul său raportul dintre romancier şi societate. Cubanezul Alejo Carpentier a dezvoltat problemele editării şi difuzării cărţilor pe continentul latino-american, iar tînărul peruvian Mario Vargas Llosa, autorul celebrului roman „Oraşul şi cîinii", a vorbit despre condiţia umană şi socială a creatorului. Reputaţii scriitori latino-americani Miguel Angel Asturias, Alejo Carpentier şi Mario Vargas Llosa împărtăşesc, prin mijlocirea acestei anchete, pentru revista „Lumea", părerile lor în legătură cu misiunea scriitorului latino-american contemporan.

Miguel Angel Asturias

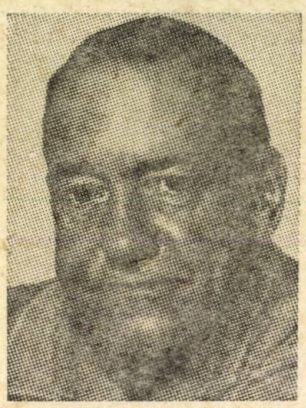

Alejo Carpentier

Miguel Angel Asturias

(Guatemala)

„GLASUL POPOARELOR NOASTRE"

— Romancierul latino-american, într-adevăr, nu scrie doar sub impulsul inspiraţiei. Literatura noastră vorbeşte despre peisaj şi oameni de mai multe rase, despre miturile şi legendele lor, evocînd multiplu realităţi specifice acestei regiuni. În literatura autentică a scriitorilor noştri, peisajul nu este un decor, ci un element epic fundamental. Iată, de pildă, în romanul „La Voragine", pădurea însăşi este sufletul cărţii, — cu toată lupta omului împotriva ei. Pentru noi, romanul nu este o operă de fantezie. Poate acesta e principalul caracter al literaturii latino-americane. Bernard Diaz del Castillo a fost primul care a descris realităţile coloniei spaniole din America, pentru a-i contrazice pe ceilalţi istorici şi a-i apăra pe indieni pe lîngă rege. În 1700, poetul Rafael Aldivar s-a opus europenilor, negînd acea Americă utopică, minunată, preamărită de conchistadorii uimiţi de strălucirea aurului şi argintului. El a denunţat mărturiile false, apărîndu-l pe indian. Urmînd această tradiţie, romanul latino-american modern exprimă adeseori reacţia omului-artist în faţa unei realităţi injuste. Cele mai bune din romanele noastre sînt documente nu ale unei literaturi de evaziune, ci mijloace de luptă. Ele reprezintă glasul popoarelor noastre.

Alejo Carpentier

(Cuba)

„ÎN CINCI ANI — 70 DE MILIOANE DE CĂRŢI"

— M-am înapoiat recent de la Ciudad de Mexico, unde a avut loc cel de al II-lea Congres al scriitorilor latino-americani. Timp de peste 10 zile, 160 de scriitori au discutat problemele puse de meseria lor. Problema de bază — s-a relevat permanent — rămîne strîngerea la maximum a legăturilor dintre popor şi scriitor. E firesc să ne întrebăm : Cine sînt cei care citesc ? Care este situaţia actuală a lecturii în America Latină ? Pentru cine scriem noi ? Ce interes au autorităţile să sporească capacitatea de a citi şi să înlesnească difuzarea cărţii ?

Scriitorul şi publicul european nu se mai află în faţa unor probleme grave în materie de editare şi difuzare a cărţii. Oricît de inimaginabil ar putea să pară, un mare număr de ţări uriaşe din America Latină, prospere din punct de vedere economic, nu au edituri. Cîteva edituri, ca Losada din Argentina, El Fondo de Cultura Economica din Mexic, Editura Brasiliana, nu rezolvă problema la scara ei reală. Difuzarea valorilor literare e mai mult decît deficitară. O carte de mare succes în Mexic rămîne multă vreme necunoscută în Venezuela, Chile sau Bolivia. Difuzarea continentală este aproape inexistentă. Unul din motive este de ordin valutar, altul legat de comunicaţiile maritime dificile şi rare. Dar problema cea mai acută e alta : care sînt regimurile interesate de difuzarea culturii în rîndul maselor populare ? Multe opere de valoare nu pot fi expuse în vitrinele librăriilor din ţări vecine sau mai îndepărtate ; serviciile vamale reţin deseori marile opere ale culturii universale, considerîndu-le drept o marfă periculoasă.

Scriitorul latino-american se află în faţa unei anumite clientele. Clasele conducătoare, adesea frivole şi snobe, nu citesc autorii naţionali. Scriitorul latino-american nu e preţuit de aceste clase; degetul îndreptat spre viciu, spre tarele sociale, stînjeneşte înalta burghezie a ţărilor din America Latină. Marea burghezie nu citeşte literatură naţională. Fiii ei merg să studieze în marile metropole europene şi în S.U.A.

Publicul din clasa mijlocie, situat între analfabeţi şi clasa conducătoare, se apropie evident de literatura latino-americană autentică, deoarece el se regăseşte în paginile acesteia. Această literatură e deci un ferment revoluţionar pentru clasa mijlocie. Dar proletarul, muncitorul agricol, ţăranul, într-un cuvînt omul de rînd, care nu-şi poate permite să cumpere nici medicamente indispensabile, nu poate să cumpere nici cărţi. Problema este de ordin politic. Prăpastia dintre popor şi cultură poate fi înlăturată, dar, firesc, printr-o soluţie politică.

În calitate de director al Editurii de stat din Cuba, în 1962 mi s-au pus la dispoziţie 200 de tipografii uriaşe, părăsite de străinii şi de cubanii care nu apreciază regimul revoluţionar. Am putut, astfel, să furnizăm cărţi librarilor. O reţea de difuzare eficientă s-a întins pînă în cel mai mic cătun. În satele prea mici, cărţile au fost vîndute în magazinele obişnuite, chiar şi în farmacii. Campania împotriva analfabetismului a înlesnit difuzarea lucrărilor uşor de citit. Ne-am ocupat în special de tineri, deoarece ei sînt oamenii muncii, oamenii de cultură, scriitorii, pedagogii de mîine. Capodopera lui José Marti, „Epoca de aur", a atins un tiraj de 150 000 de exemplare. Pe de altă parte, odată cu dispariţia intermediarilor au scăzut simţitor şi preţurile de vînzare a cărţii.